ARAYIŞ

19 ARALIK SAYI: 44 HAFTALIK DERGİ 30TL

POLONYA:
insanlık için kaçırılan fırsat

OKURLARIN GÖRÜŞÜ

GÖREVİME DÖNEMEDİM

Arayış içinde bulunduğumuz dönemde kendi kendine sansür uygulamadan çıkıyor. Bu nedenle kitlelerin sesini duyurduğu için beğeniyor ve izliyorum.

Gönderdiğim yazıda başımdan geçen olayları ayrıntıları ve kanıtlarıyla birlikte sunuyorum. Sizlerden isteğim özerk bir yapıya sahip Bolu Sevk ve İdarecilik Yüksek Okulu'nda gelişen bu olayı dergimizde yayınlamanız. Yayınlayın ki, kamuoyu bu tip olaylardan haberdar olsun. Yayınlayın ki bu tip olaylar karanlıkta kalmasın aydınlığa kavuşsun.

Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisine bağlı bulunan Bolu Sevk ve İdarecilik Yüksek Okulunda Elektrik teknisyeni olarak çalışırken, yurtdışına çıkmam gerekiyordu. Çalışmış olduğum kurumdan yıllık iznimi alarak, yurtdışına çıkmıştım. Yıllık iznimin bitiminde yabancı ülkeden, görevimden istifa ettiğimi kuruma yazılı olarak bildirmiştim.

Günün birinde ülkeme döndüm ve yüksek okuldaki eski görevime dönmem için gerekli girişimlerde bulundum. Üstelik kadrom halen doldurulmamıştı. Okul yönetimi iş isteğime yanıt olarak; personel alımlarının ve boş kadroların doldurulması yasaklandığından, bu konudaki isteğimin gerçekleştirilemediğini tarafıma yazılı olarak bildirdi.

Aradan uzun bir zaman geçtikten sonra ikinci bir müracaat'ta bulunup; personel alımlarının başladığını ve kurumdaki eski görevime dönmek istediğimi açık bir dille belirttim. Okul yönetimi bu kezde; Akademi merkez örgütü ile bağlı Fakülte ve Yüksek okullarında 657 sayılı Devlet Memurları Yasası hükümlerine göre çalıştırılmak üzere açıktan veya naklen sınavla personel alınacağını bildirdi ve açılan bu sınavlara katılmam gerektiğini belirtti. Yöneticilere, asli bir memur olduğumu, asaleti onaylanmış bir devlet memurunun, ikinci kez sınavlara katılmasının sakıncalı olduğunu belirtmeme karşın, alınan tavır yine olumsuzdu.

Yurtdışından ülkeme dönüşümden bugüne değin 10 ay kadar bir zaman geçti. Halen okulumdaki görevime dönemedim.

Bu tutumu kınar ve aynı yanlışlığın sürdürülmemesini ve başka yerlerde tekrarlanmamasını dilerim.

İlhan TAŞDELEN
BOLU

"MEL'MEKETİMDEN REKTÖR MANZARALARI"

"Mel'meketimden Rektör Manzaraları" yazısı üzerine ben de bir şeyler söylemek istiyorum. Hemen söyliyeyim ki, bizlerin ne kadar düşündüğü, dile getirmek istediği şey varsa bu yazıda hepsini bulduk. Çok iyi ifade edilmiş. Okuduğum an hiç değilse rahatladım. YÖK'na karşı bugüne kadar gösterdiğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Sinirleri sağlam olanın zevkle izlediği Televizyondaki açık oturumda başta Ankara Üniversitesi'nin olmak üzere, diğer üniversitelerimizden bazılarının da rektörleri yoktu. Olmaması doğaldı. Çünkü olsalardı böylesine "uyum" içinde bir açık oturum gerçekleşemezdi.

Burada ilginç olan TRT'nin tutumu. TRT rektörlerle yaptığı açık oturumun ardından bir kez daha bu konuyu işledi. Sonuna kadar yasayı destekleyenleri konuşturdu. Sanki bu yasaya hiç karşı çıkan yok gibi sunuldu.

Anlaşılıyor ki bu yasa ile üniversitelerin akademi seviyesine indirilmesi de yetmeyecek, giderek ortaöğretim gibi görülecek üniversite eğitimi. Devam zorunluluğu getirilmesi, yani öğrencilerin çalışması elbette ki okullarını bırakmak zorunda kalmaları bu anlayışın ve yasanın gereği olacak. Umuyoruz ki Elazığın Fırat Üniversitesi Rektörü buna da "Devlet Baba" eliyle çözüm bulur.

Piraye ÜSTÜN
İSTANBUL

TRT GENEL MÜDÜRÜ'NE AÇIK MEKTUP

Sayın Macit Akman. TRT Genel Müdürü

Gazetelerden, TRT Haber bültenlerinden feshedilen CHP eski Genel Başkanının bir konu üzerine TRT'den cevap hakkı istediğini, verilmeyince de yazılı yanıtını dış basına aksettirdiğini, bunun üzerine M.G.K. 52 Nolu Bildirisine muhalefet olduğu gerekçesiyle, Ankara Sıkı Yönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinde dava açıldığını, yargılandığını bir celsede suçu sabit görülerek 4 ay hapis cezasına mahkum edildiğini okuduk, dinledik, öğrendik.

Son günlerde aynı gazetelerde CHP eski Genel Başkanının 3/12/1981 günü 4 aylık hapis cezasını Ankara Merkez Cezaevinde çekmek üzere Ankara Savcılığına müracaat ettiğini ve aynı gün Ankara Merkez Ceza Evine konulduğunu okuyoruz.

Bu olay ile ilgili olarak TRT haber vermediğinden kamuoyunda değişik yorumlar yapılıyor. Kimi daha hapsetmezler, kimi hapsettiler, kimi gazeteler doğru haber verimiyor, eğer hapsetmiş olsalardı TRT mutlaka haber bülteninde yer verirdi diyor, kimi 4 ay hapis cezası verildiğini bültenlerinde geçen TRT için CHP eski Genel Başkanının 4 ay hapse sokulması geçerli haber olmaz mı diyor. Kimi hapse girmedi de nereye girdi diyor ?

Şimdi: Vatandaş olarak Sayın Macit Akman'dan CHP eski Genel Başkanının bu günlerde hapse girip, girmediğinin; görevi gereği TRT'de yayın yoluyla kamuoyuna duyurmasını böylece de, değişik yorumlara fırsat vermemesini hatırlatır, saygılar sunarım...

Ali Ulvi HİÇYILMAZ
İZMİR

OKULUMDA ÖĞRETMEN YOK

Sizlere okulumdaki öğretmen yetersizliğinden bahsetmek istiyorum. Sene başından beri İngilizce, Ahlâk, Din ve Beden Eğitimi derslerimizin tamamı boş geçiyor. Bunlara ek olarak öğretmen eksikliği ayrıca var.

Bu nedenle yeterince ders yapamıyoruz. Diğer üst sınıflarda başarılı olmak için ikinci bir dershane masrafına katlanmak zorunda kalıyoruz. Peki bu masrafa katlanamayacak olanlar ne yapacak ? Bu soruna bir çare bulunamaz mı?

İsmi bizde saklı
ÇAĞLAYAN LİSESİ
İSTANBUL

ARAYIŞ'A ÖNERİ VE SORULAR

1— Banker ilanları almaya başladınız. Buna çok üzüldük. Banka ve Banker ilanlarına yer yok diyoruz Arayış'ta

2— Okurların görüşüne benzer bir gençlik sayfası olamaz mı?

3— Yeni kapağınız eskisine oranla lüks ama eski kapaklar daha iyiydi. Neden lükse kaçıyorsunuz.

4— Adressiz okur mektuplarını neden almıyorsunuz?

5— Arayış'tan televizyon sayfasının yani programların verilmesinin kaldırılması iyi oldu. Çünkü tüm günlük gazeteler bunları veriyor.

Tüm bunları tek dergimiz olan Arayış'ın daha iyi olması amacıyla yazdım.

Deniz ÖZKAVAK
MALATYA

ARAYIŞ'IN YANITI

Sayın Okurumuz, Günümüz koşulları içinde bir yayın organının yaşaması için reklamın önemi yadsınamaz. Kaldı ki bırakalım banka reklamını, ilanını tartışmayı banker ilanları bile tartışılmaz oldu artık. Yasal statüye kavuşan bankerlerden reklam almanın sakıncası olmadığı görüşündeyiz.

Gençlik köşesi veya sayfası diye özel bir sayfa bugünkü durumumuzla olanaksız. Okurların Görüşü sayfamız gençlerimize de açık. Bunun yanısıra iç sayfalarında gençlik sorunlarına ayrıntılarıyla yer veren tek dergi olduğumuzu da her halde kabul edersiniz.

Kapak konusunda yazdıklarınıza okurlarımızın büyük çoğunluğu katılmıyor. Bunu belirtmekle yetiniyoruz.

Adressiz okur mektubu almıyor değiliz. Alıyor, arşivimize koyuyoruz. Ancak adres olmadığı için okurların köşesinde değerlendiremiyoruz. Yayınlamıyoruz.

Saygılarımızla.

ARAYIŞ
HAFTALIK DERGİ

ARAYIŞ Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş. adına: İMTİYAZ SAHİBİ:
Şahin Mengu

Yazı İşleri Müdürü
O. NAHİT DURU

ADRES:
Reşit Galip Caddesi No: 94
Gaziosmanpaşa/ANKARA
TELEFON: 26 00 56

İLAN KOŞULLARI
Dört renkli kapak: 75 bin TL
İç sayfalar renkli: 60 bin TL
Kapak içleri: 50 bin TL
Öteki sayfalar 40 bin TL
Sütun santimi: 800 TL.

ABONE KOŞULLARI
Yurtiçi:
Yıllık 1.500 TL, Altı aylık 750 TL
Üç aylık 375 TL.
Yurtdışı:

Almanya	104 DM
Avusturya	770 Avusturya Şilini
Danimarka	350 Danimarka Kronu
Finlandiya	275 Fin Markkası
Fransa	245 Fransa Frankı
Hollanda	120 Hollanda Florini
İngiltere	25 Sterlin
İsveç	250 İsveç Kronu
İsviçre	100 İsviçre Frankı
Irak	30 Irak Dinarı
Norveç	310 Norveç Kronu
S.Arabistan	194 Riyal
Yugoslavya	2354 Yugoslavya Dinarı
ABD ve Avusturalya	70 ABD Doları

● Abone bedelinin PTT ya da Ziraat Bankası Gaziosmanpaşa Ankara Şubesi 1200 numaralı hesabımıza yatırılması yoluyla gönderilmesi halinde, abone fişi ile birlikte banka dekontunun veya PTT makbuzunun "PK: 75 Küçükesat/ANKARA adresine yollanmasını rica ederiz.

PİKAJ—MONTAJ:
ARA Press Teknik Servisi 27 85 09
DİZGİ: ENLEM 80 18 60 71
FİLM: ER OFSET 29 66 79
BASILDIĞI YER: EM—AŞ
Emek Basın Yayın Reklamcılık A.Ş.
KAPAK BASKI:
Ofset Matbaacılık Tel: 17 61 95

SAYI: 44
19 ARALIK 1981
FİYATI: 30 TL.

YAZI İŞLERİ'NDEN

ARAYIŞ

HIZLA GELİŞEN OLAYLAR

Yazı Kurulumuz elinizdeki ARAYIŞ'ın İnsan Hakları Günü nedeniyle, "*İnsan Hakları*'na" ağırlık veren bir dergi olarak yayınlanmasını planlamıştı. Kapağı özenle seçilmiş, yazı konuları belirlenmişti. Ancak geçtiğimiz pazar günü Polonya'da olayların hızla gelişmesi karşısında hem kapağımızı hem de içeriğimizi değiştirmek zorunda kaldık.

İleride bu konuda ağırlıklı bir dergi çıkaracağız. Çünkü, İnsan Hakları yalnızca yılda bir kutlanan gün olmaktan çıkmalı, her zaman savunulmalı, gerekenler yapılmalıdır inancındayız.

Anımsayacağınız gibi ARAYIŞ Polonya olaylarına yayın yaşamına başladığı günden bu yana özel bir önem vermiş ve gelişmeleri, yorumuyla birlikte sizlere aktarmaya çalışmıştı. Bu hafta da Oruç Aruoba, Şükrü S. Gürel, Ertuğrul Özkök, Baki Özilhan Polonya olaylarının gelişimini yazarlarken, Haluk Gerger arkadaşımız da Polonya'da askeri yönetimin işbaşına gelmesi ile güncellik kazanan bir konuya *"Askeri Yönetimlerin Işığı altında Doğu—Batı İlişkileri"* ne değindi.

Yazıları bir bütün içinde değerlendirerek, ilgi ile okuyacağınızı umuyoruz.

★
★ ★

Öte yandan, ARAYIŞ baskıya girdikten sonra Ankara 4'üncü Ağır Ceza Mahkemesi'nde TCK'nın 159'uncu maddesine göre yargılanan CHP eski genel Başkanı Bülent ECEVİT'in davası ile ilgili gelişmeleri de önümüzdeki hafta sizlere aktarmaya çalışacağız.

Daha iyide ve daha güzelde buluşabilmek ve gelecek ARAYIŞ'larda birlikte olabilmek umuduyla, mutluluklar ve esenlikler diliyoruz.

Saygılarımızla...

DERGİNİN İÇİNDEN

Haftanın yazısı

ARAYIŞ

NATO'DA KAZANAN KİM

10 Aralık tarihli Türk gazetelerine bakanlar, Yeni Yunan yönetiminin girişimlerinin Türkiye'nin NATO içinde ve Türk–Yunan anlaşmazlığı konularında durumun güçlendiği izlenimini alabilirler. Papandreau'nun Brüksel'deki tutumunun Türkiye açısından böyle aşırı bir iyimserlikle değerlendirilmesi olası mıdır ? NATO'da son gelişmelerden sonra ortaya çıkan durum dikkatli bir biçimde değerlendirildiğinde bu gelişmeleri aşırı bir iyimserlikle yorumlamanın Türkiye'yi tamiri zor yanlışlıklara götürebileceği anlaşılmaktadır.

Bu durumu iyi değerlendirebilmek için, birbirinden bağımsız gibi görünen bazı noktaları biraraya getirip, topluca görmekte yarar vardır.

*

* *

Türkiye'deki izlenimlerin aksine, Papandreau'nun Brüksel dönüşü Atina'da bir kahraman gibi karşılanması, yalnızca demagojik bir uslup ve politikanın halkı oyalaması olarak değerlendirmemelidir. BBC'nin yorumlarında da belirtildiği gibi Papandreau yönetimi küçümsenemeyecek bir halk desteğine sahiptir. Bütün bunlardan öte de Papandreau NATO içersinde bir Türk–Yunan anlaşmazlığı bulunduğu yolundaki savını dünyaya duyurmuştur. Bu ise uzun süreli bir politikada ilk adım olarak değerlendirilmelidir.

Bu uzun süreli politikada Papandreau'nun şimdilik en büyük kozu, Türkiye'de demokratik rejimin askıya alınmış olmasıdır. Nitekim Yunan Başbakanı, Türkiye'deki rejimin 1974'deki Yunan rejiminin zaaflarını taşıdığını söylemekte ve bu kozu sonuna kadar kullanacağını hissettirmektedir. Bu kozu işleyen ince bir politikanın da yavaş yavaş örüldüğü görülmektedir. Yunanistan alamayacağını önceden bildiği halde, Türkiye'ye karşı öteki NATO üyelerinden bir güvence istemiş ve böylece konuyu daha geniş bir platformda ve ödünsüz gibi görünen bir biçimde dile getirerek ilerdeki gelişmeler için puan toplamıştır. Tabii ki bütün bunları yaparken, Türkiye'deki rejim dolayısıyla NATO'nun Avrupalı üyeleriyle Türkiye arasında ortaya çıkan soğukluğu da ustaca kullanmasını bilmiştir.

Soruna bu açıdan bakıldığında, şu andaki durumun 1967–74 döneminin tersine döndüğü anlaşılmaktadır. Nasılki bu dönemde Yunanistan'daki askeri rejim dolayısıyla demokratik Avrupa kamuoyu Yunanistan aleyhine dönmüşse, bu gün de Türkiye'ye karşı bir soğukluk duymaya başlamıştır. İşte Papandreau da bu durumu istismar etmekte ve ileride Türkiye aleyhine çalışmaya başlama olasılığı fazla olan demagojik bir politika izlemektedir.

*

* *

NATO'nun Avrupa kanadında her an Türkiye aleyhine bir gelişme beklenebilecekken, yalnızca Amerika Birleşik Devletleri'ne yönelik bir politika etkili olabilir mi? Türkiye'deki çoğu insan böyle bir politikanın Türkiye'nin çıkarları açısından doğuracağı olumsuz sonuçların bilincindedir ve bu konuda büyük kaygılar taşımaktadır.

Kaldı ki, Amerika'da da, yönetimin Türkiye lehindeki durumunu değerlendirirken, bu ülkenin özellikleri gözardı edilmemelidir. Unutulmamalıdır ki, ABD toplumu son derece *"açık"* bir toplumdur ve çeşitli lobilerin kolayca yönlendirebildiği kamuoyu, yönetim üzerinde etkilidir. Bu nedenle, belirli bir noktaya gelindikten sonra yönetimin Amerikan kamuoyuna fazla direnemeyeceğini bilmek gerekir. Nitekim böyle bir baskı yüzünden dönemin ABD yönetimi Vietnam'dan çekilme kararı almıştır. Geçen yıllarda ülkemizde de gösterilen *Avcı* filmini görenler, hesaplarını yalnızca Amerika'ya güven üzerine yapan insanların trajik sorununu ibretle izlemişlerdir. Amerikan olgusuna bakarken bu ülkedeki güçlü Yunan lobisini küçümsememek gerektiği anımsanmalıdır.

*

* *

Bütün bunlar yanında NATO'nun Avrupalı

üyeleri de Papandreau'nun bu demagojik girişimlerinden rahatsız olmuş gibi görünmekle birlikte, Yunanistan'ın tüm isteklerine kulaklarını kapadıklarını düşünmek de yanlıştır. Mehmet Ali Birand'ın 11 Aralık tarihli Milliyet gazetesinde aktardığı; NATO Genel Sekreteri Luns ile Türkiye'nin daimi temsilcisi Osman Olcay arasındaki bir konuşma, Türkiye açısından tehlikeli bir geleceğin işaretleri olarak değerlendirilmelidir. Bir çok kişinin gözünden kaçan bu konuşmada Luns, NATO Toplantısından önce Olcay'a şunları söylüyordu:

"Papandreau'nun son demeçlerini izliyorsunuzdur. Önümüzdeki haftaki toplantılara ne niyetle geleceği belli... Türkiye'den bir tehdit gelmediği yolunda bildiriye bir şeyler konulabilir mi acaba, Yunan Başbakanı'nı da memnun etmiş oluruz".

Bugün içten bir kulis konuşması biçiminde ve gayri resmi olarak Türkiye'ye iletilen bu isteğin, yarın daha kararlı bir talep haline dönüşmeyeceği yolunda Türkiye'ye kim güvence verebilir ?

Öte yandan Türkiye'deki durum dolayısıyla Avrupa'nın bazı ülkelerinin Türkiye'ye duydukları soğukluğun, son toplantıdan sonra NATO içine de yayıldığı gözlenmektedir. Nitekim Her Dışişleri Toplantısından sonra bildiriye konulan *"Örgütün daha az gelişmiş üyelerine ekonomik yardım yapılması"* konusundaki maddenin, Danimarka, Norveç ve Hollanda gibi üye ülkelerin Türkiye'ye yardımı durdurmaları yüzünden bildiriye konulmaması da bunun işaretidir.

Bütün bunlar, Ege, Kıbrıs gibi büyük ulusal sorunlarda Türkiye'nin üzerindeki baskıların önümüzdeki günlerde daha da ağırlaşacağını göstermektedir.

*

* *

Ancak son NATO Toplantısının Türkiye açısından belki de en dramatik sonucu 1980 yılından bu yana uygulanan ödün politikasının iflas etiğini gözler önüne sermesidir. Yunanistan, Rogers Planının işine gelen maddelerini geçersiz ilan ederken, sağlam karşılıkları olmayan, maddi kazanımlara dayanmayan uzlaşmaların nasıl buruşuk bir kağıt parçası gibi bir kenara atılabildiğini acı bir biçimde gostermiştir. Bilindiği gibi Rogers Planı, Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına dönmesi için hazırlanmış bir plandı. Yunanistan'ın verdiği bazı temelsiz güvencelere inanarak, Türkiye bu konuda veto hakkını kullanmamış ve Yunanistan'ın askeri kanada dönmesi sağlanmıştı.

Bu sonuçtan sonra Türkiye'nin artık ödün politikaları ile hiç bir sorunun çözülemeyeceğini anlaması gerekir. Yarın Ege'de ve Kıbrıs'ta aynı durumla karşılaşılmak istenmiyorsa Papandreau'nun bu son girişimlerinden gerekli dersler mutlaka çıkarılmalıdır.

Açıkça söylemek gerekirse Yunanistan'la olan sorunları konusunda Türkiye gerilemiştir. Türkiye, Egedeki tartışılmaz ulusal hakları konusunda istekler ileri sürerken ve sürebilecek durumdayken, bunların 1974'den itibaren Dünya gündemine getirebilmeyi başarabilmişken, 1980'den başlayarak Dünya önünde gereksiz bir savunma durumuna düşürülmüştür. Şimdi de belli bir savunma amacı ile üyesi bulunduğu bir ittifak içinde Ege'de saldırgan amaçları bulunmadığını kanıtlamağa çabalar duruma gelmiştir.

*

* *

Andreas Papandreau, aslında Batıda kendisini yakından tanıyanlar tarafından ciddiye alınan bir politikacı değildir. Ancak Türkiye'nin de katkısıyla oluşan koşullar, Papandreau'yu *"ciddiye alınır"* duruma getirmektedir. Papandreau'nun, daha doğrusu O'nun demagojik politikasının ciddiye alınması ise Türkiye ile Yunanistan arasında dramatik boyutlara ulaşabilecek gelişmelere yol açabilir.

Bu durumda ne yapmalı ? Her şeyden önce, tüm gayri ciddiliğine karşın, Papandreau'ya bu girişimlerinde güç katan en büyük oyuncak elinden alınmalıdır. Bu da Türkiye'de bir an önce demokratik rejime dönmekle olasıdır. Avrupası ile Amerikası ile Batılı kamuoyunu etkileyebilmek için, Türkiye'de gerçek bir demokrasiye ve *"hukuk devleti"* ne vakit geçirmeksizin dönüşün inandırıcı kanıtlarını vermek gerekir.

Kısacası, demokrasiye hızla dönüş yalnız Türk Halkının isteği ve hakkı değildir, aynı zamanda ulusal yararımızın da gereğidir. •

SALIDAN SALIYA

Türkiye

● *BEŞ BAKAN İSTİFA ETTİ. Bülend Ulusu kabinesinde değişecek bakanların Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş, Gümrük Tekel Bakanı Recai Baturalp, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Şahap Kocatopçu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Serbülent Bingöl, Sağlık ve Sasyal Yardım Bakanı Necmi Ayanoğlu olduğu açıklandı.*

● *DOĞRAMACI: "REKTÖR ATANMASI İLE ÖZERKLİĞİN BİR İLGİSİ YOK" DEDİ. Ayrıca Doğramacı YÖK'ün oluşumunun gelecekte iktidarların politik tercihlerinden etkilenmeyeceğini belirtti ve "Çünkü YÖK'ün oluşum biçimi buna engeldir. İktidarlar ancak üçte bir üyeyi seçebilir ki bu da bir seferde yapılmaz" dedi.*

● *TURİZM VE TANITMA BAKANI İLHAN EVLİYAOĞLU; "HER ÖNÜNE GELEN BAKANLIK KURUP KALDIRAMAYACAK" DEDİ. Devlet Teşkilatının reorganizasyonu amacıyla oluşturulan kurulun başkanlığını yapan Evliyaoğlu, kurulun amacının düzensiz uygulamalara gidilmemesi için "Bakanlıkların, kanunla kurulmasını sağlamak" olduğunu söyledi.*

● *DEVLET BAŞKANI ORGENERAL KENAN EVREN, KORE DEVLET BAKANI ROH TAE ÇOO'YU KABUL ETTİ. Çoo, Devlet Başkanı'ndan önce Devlet Bakanı Öztrak'la görüşerek "Kore milletinin Türk milletine sevgi ve saygı duyduğunu" belirtti.*

● *TKP ÜYESİ 205 SANIK HAKKINDA DAVA AÇILDI.*

● *KÜLTÜR BAKANI CİHAD BABAN İSTİFA ETTİ. Sağlık nedeni ile görevi bırakan Kültür Bakanı'nın istifası 15 Aralık'tan itibaren geçerli olarak kabul edildi.*

● *İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRİSİ'NİN YAYINLANIŞININ 33. YILDÖNÜMÜ KUTLANDI. Yıldönümü nedeniyle ilk toplantıyı Ankara Soroptimist Kulübü Meslek Kadınları Derneği Türk Tarih Kurumu'nda yaptı. Toplantıda söz alan SBF öğretim üyesi Dr. Haluk Gerger, "Uluslararası düzeyde insan hakları kavramının önündeki en büyük engellerin silahlanma yarışı, yoksulluk ve kavramın ideolojik amaçlar içinde kullanılması" olduğunu belirtti.*

● *MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI PERSONEL VE ATAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN YÜKÜ, ALINAN YENİ ÖNLEMLERLE HAFİFLETİLDİ. Bu arada yöneticilerin yetiştirilmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde "Milli Akademi" kurulması kararlaştırıldı ve bu amaçla ön çalışmalara başlandı.*

● *ANKARA BELEDİYE BAŞKANI 14 BİN İŞÇİYE ZAM YAPILMASINI İSTEDİ. Belediye Başkanı Önder, belediyede çalışan işçilerin günün koşullarına göre düşük ücret aldıkları bu nedenle bazı yerlerde çalıştırılacak işçi bulamadığını bildirdi.*

● *1982 BÜTÇESİ DANIŞMA MECLİSİNE SUNULDU. Maliye Bakanı Kaya Erdem, "Enflasyon hızı yüzde 35'e düşürüldü" dedi.*

● *DANIŞMA MECLİSİ İKİ YASA TASARISINI KABUL ETTİ. Toplantıda konuşma yapan Kırklareli üyesi Muzaffer Ender, terör hareketlerinin sona erdirildiğini ancak fiyat anarşisinin devam ettiğini söyledi.*

Dünya

● *FEDERAL ALMANYA BAŞBAKANI HELMUT SCHMİDT VE DEMOKRATİK ALMANYA DEVLET BAŞKANI HONECKER AMERİKAN FÜZELERİ KONUSUNDA ANLAŞAMADI. Ayrıca Honecker, Schmidt'e ikili ilişkilerde gerçek ilerlemenin, Bonn'un Doğu Almanya'yı ayrı bir devlet olarak tanımasına, diplomatik ilişkilerin büyükelçilik düzeyine çıkarılmasına, sınır anlaşmazlıklarının çözüme kavuşturulmasına ve Batı Alman vatandaşlarının, iltica etmek isteyen Doğululara yaptıkları yardımlara dayalı olduğunu belirtti.*

● *BERLİN, İSVEÇ VE İNGİLTERE'DE NÜKLEER SİLAHLAR KINANDI. İsveç'teki gösteriler sırasında özellikle Kuzey Avrupa'nın nükleer silahlardan arındırılmış bölge haline getirilmesi konusu işlendi.*

● *AMERİKA LİBYA'YA SERT BİR PROTESTO NOTASI VERDİ. Birleşik Amerika yönetimi, Reagan Hükümetinin önde gelen kişilerinin, Libya'ca organize ve finanse edilen bir suikast timince öldürülmesi halinde doğacak "ciddi sonuçlardan" Libya'yı sorumlu tutacağını bildirdi.*

● *ABD BAŞKANI RONALD REAGAN, LİBYA'DAKİ AMERİKAN VATANDAŞLARININ EN KISA SÜREDE BU ÜLKEYİ TERK ETMESİNİ İSTEDİ. ABD Temsilciler Meclisi de Libya'ya petrol ambargosu çağrısı yaptı.*

● *RIZA PEHLEVİ İRAN HALKINI AYAKLANMAYA ÇAĞIRDI. İran eski şahı Rıza Pehlevi'nin oğlu, kendisini şah ilan ettikten sonra Kahire'de bir açıklama yaparak İran'ın milli birliği için monarşinin şart olduğunu söyledi. Ve bütün İranlıları Humeyni yönetimini devirmeye çağırdı.*

● *YUNANİSTAN BAŞBAKANI ANDREAS PAPANDREU ATLANTİK İTTİFAKI İÇİNDE TÜRK–YUNAN UZLAŞMAZLIĞININ "HAD" SAFHAYA ULAŞTIĞINI SÖYLEDİ. Ayrıca Papandreu "Hava sahası, ulusal kara suları ve Ege kıta sahanlığı konularında Türk görüşlerinin Yunanistan tarafından hiçbir zaman kabul edilmeyeceğini" sözlerine ekledi.*

● *MISIR DIŞİŞLERİ BAKANI BUTRUS GALİ, ÜLKESİNİN ABD İLE İLİŞKİLERİNİN HİÇ BİR ZAMAN BİR İTTİFAKA DÖNÜŞMEYECEĞİNİ SÖYLEDİ. Gali "A süpergücü ile B süpergücü arasında dengede kalmayı amaçlıyoruz" dedi.*

● *İSPANYA'DA HÜKÜMET ALEYHTARI BILDIRIYE İMZA ATAN BEŞ YÜZBAŞI GÖREVDEN ALINDI. İspanya Başbakanı Sotelo, Silahlı Kuvvetlerin "İspanya Anayasası'na saygılı ve ulusun hükümetine itaatkar" olması konusunda kesin kararlı olduklarını yineledi.*

ÜCRET ZAMLARI BELİRLENİRKEN

İŞÇİ ücretlerine yapılacak zammın, 10 Aralık günü Başbakan Ulusu'nun başkanlığında yapılan toplantıda beliren görüşlerin ışığında Yüksek Hakem Kurulu'nca bu ay içinde saptanacağı ve zamların yüzde 25—30 dolayında olması yolunda güçlü bir eğilim bulunduğu anlaşılıyor.

Neresinden bakılırsa bakılsın bu ücret oluşturma sürecine olan yaklaşımın yanlış ve ücret saptanmasında dayanılan verilerin ve varsayımların da yetersiz olduğu görülüyor.

İlk yanlış, Türkiye'deki enflasyondan işçi ücretlerini sorumlu tutmaktan kaynaklanıyor. Çünkü yaşanan enflasyon bir istem enflasyonu olmaktan çok, enerji ve döviz kıtlığının yol açtığı bir darboğaz enflasyonu ile sürekli kur ayarlamalarının neden olduğu bir maliyet enflasyonu niteliğindedir.

Öte yandan, üretim maliyetleri için ücretlerin payının, Türkiye'ye katı bir ücret politikası uygulama tavsiyesinde bulunan Batı'nın sınaileşmiş ülkelerine göre çok küçüktür. Ayrıca, son yıllarda maaş ve ücretlerin, katma değer içindeki payının küçülmekte olduğu dikkati çekmektedir.

Yapılacak zam tutarına temel olan fiyet endekslerinin gerçek fiyat artışlarını yansıtmadığı, yalnız içeride değil, dışarıda uluslararası kuruluşlarca da ifade edilen bir gerçektir.

Mal fiyatlarının, hizmet fiyatlarının, paranın fiyatı olan faizin serbest bırakıldığı, kârlara sınır getirilmediği bir ortamda, ücretlere sınır getirmenin hakça olup olmadığı sorusunu bir yana bırakıyoruz. Ama böyle bir sınırlamanın, uygulanmakta olduğu söylenen serbest piyasa politikasına aykırı olduğunu, bu alanda bir tutarsızlık olduğunu söylemekten de kendimizi alamıyoruz.

Bir süredir ilgililerde, maaş ve ücret artışları yüzde 25 gibi belli ölçülerde tutulursa, para sunumundaki artış da örneğin yüzde 25 ile sınırlanırsa, o yılda enflasyon oranının da yüzde 25 olacağı yolundaki düşüncenin güç kazandığı görülmektedir.

Oysa katma değer içinde ve toplam istemde göreceli olarak, küçük bir yer tutan maaş ücretlerdeki artışın enflasyon oranını belirlemesi çok uzak bir olasılık olduğu gibi, eldeki veriler de para sunumundaki artışlarla fiyat artışları arasında belirli bir ilişki olduğunu göstermemektedir. Nitekim verilen tablodan bu gerçek açıkça gözükmektedir.

TABLO

Para Stokundaki ve Fiyatlardaki Yıllık Artışlar

(% olarak)

Yıllar	Toptan Eşya Fiyatları Endeks Artışları	Gayri Safi Mili Hasıla Deflatörü	Para Stokundaki Yıllık Artışlar
1971	15.9	19,3	23,5
1972	19,0	16,4	21,3
1973	20,5	22,1	31,9
1974	29,9	28,4	27,1
1975	10,1	16,2	32,6
1976	15,6	16,1	26,4
1977	24,1	24,9	40,8
1978	52,6	43,8	34,3
1979	63,9	73,3	56,5
1980	107,2	101,5	49,7

Kaldı ki ücret zamları, yalnız gelecekteki değil, geçmişteki enflasyon oranlarını dikkate almalı ve işçilerin geçmişte bu yüzden uğradığı gerçek gelir kayıplarını da gidermelidir.

Bu gerçeklerin ışığında saptanacak zamlarla, toplumun geçim sıkıntısından bunalan ve son yıllarda büyük bir özveri gösteren bu kesiminin rahat bir nefes alması sağlanmalıdır. ●

DİLEYELİM Kİ ÖZAL HAKLI ÇIKSIN

BAŞBAKAN Yardımcısı Özal'ın, *"... 1982'den sonra 1983'de dünyanın diğer devletlerinin yardımına muhtaç olmayız"* gibi, *"Türkiye'de önemli bir döviz sorunu kalmadı"* gibi iyimsel savlarını, geçtiğimiz günlerde Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü çerçevesinde yapılan toplantı için gittiği Paris'de de yinelediği anlaşılıyor.

Yabancı basında yer alan haberlere göre Özal, 7 Aralık Pazartesi günü Paris'de gazetecilerle yaptığı görüşme sırasında, *"Türkiye'nin hükümetten hükümete mali yardımlara olan gereksinmesi gittikçe azalacak ve öngörülenden iki yıl önce, 1983 yılı sonunda fiilen sona erecektir"*, demiş.

Ne var ki, yine yabancı basında yer alan haberlere göre, Türkiye'nin ekonomik durumuna ilişkin olarak 18 sayfalık bir rapor hazırlamış olan Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü sekretaryası, Özal'ın bu iyimserliğini paylaşmıyor.

Söz konusu rapor, üst üste iki yıl gerileme gösteren ulusal gelirin bu yıl yüzde 4 büyüdüğünün tahmin edildiğini ve 1982 yılında da büyüme oranının yüzde 5 dolayında gerçekleşebileceğini; enflasyon oranının geçen yıl yüzde yüzden, bu yıl yüzde 35 dolayına gerilediğini ve gelecek yıl da yüzde 25'e indirilmesinin hedef alındığını belirtiyor.

Rapor, dışsatım alanında bu yıl gerçekleştirilen yüz- →

de 53 oranındaki artış, olasılıkla ayrıkdır (istisnai) uyarısında bulunduktan sonra, 1982 yılında dışsatımı yüzde 17 ve onu izleyen yılda da yüzde 5 oranında artacağını tahmin ediyor. Bu tahmine bağlı olarak da önümüzdeki yıl Türkiye'nin cari işlemler açığının, bu yılki düzeyinde yani 2,4 milyar dolar dolayında olacağı görüşüne yer veriyor.

Sözkonusu açığı karşılamak için Türkiye'nin önümüzdeki yıl 800 milyon dolarla 1,0 milyar dolar arasında ek kaynağa gereksinmesi olduğunu belirttikten sonra rapor, cari işlemler ve sermaye hesaplarında açıkları karşılaması için Türkiye'nin 1985 yılındaki ek kaynak gereksinmesinin 1,65 milyar dolar ile 2,7 milyar dolar arasında değişebileceğini ileri sürüyor.

O arada, raporda, halen yüzde 16 dolayında olan işsizliğin önümüzdeki yıllarda daha da artacağı görüşüne yer veriliyor.

Böylece, Paris'de, *"ödünlü hükümet yardımlarına olan gereksinmemiz 1983 yılı sonunda sıfıra inecektir"* diyen Özal ile OECD Sekretaryasının tahminleri arasında önemli ayrılıklar ortaya çıkmış bulunuyor. Rapor konusunda, *"İyi bir belge ama biz, onun söylediğinden daha iyisini yapacağız"* diyen Özal'a karşı, bir OECD yetkilisinin de *"Özal'ın kendi değerlendirmeleri gibi bizim de değerlendirmelerimiz var. Esasen Türkiye ile ilgili olarak çözülmemiş birçok sorun var"*, dediği bildiriliyor.

Kuşkusuz, gönlümüz Özal'ın tahminlerinin doğru olmasından yana. Ama eldeki veriler, gözlemlenen eğilimler, Türk lirası büyük oranlarda devalüe edilmedikçe, dışalımlar bugünkü düzeyinde tutulurken, öteki döviz gelirlerinde önemli artışlar, bu yıl sağlananlara benzer artışlar sağlanmadıkça, Özal'ın tahminlerinin tutması oldukça güç gözüküyor.

Daha açık söylemek gerekirse, Özal'ın tahminleri, ancak ekonominin daha da daralması, işsizliğin daha da artması, halkın daha da yoksullaşması pahasına belki tutabilir, tahminler gibi gözüküyor. ●

"BİZ"

Danışma Meclisi Başkanı Ordinaryus Profesör Doktor Sayın Sadi Irmak Türkiye'nin Avrupa Konseyi'nden çıkarılma olasılığıyla ilgili olarak şöyle dedi: "Avrupa'nın hakiki manevi mimarı ve kurucusu biziz, klasik felsefeyi Ortaçağ'ın karanlığından çıkaran, muhafaza eden ve yenileştirerek rönesansın gerçekleşmesini sağlayan biziz. Kimin Avrupasından kimi çıkarıyorlar?"

Irmak bir felsefe amatörüdür; örneğin, ilk Nietzsche çevirisini yapmıştır Türkçeye. Bu ilginç söz de ancak bir amatörün sözü olabilir.

Ancak, bu sözün doğruluğuna-yanlışlığına girmeden önce, dikkatlice bir bakmak gerek: Özellikle şu "biz" sözüne — *kim* acaba bu "biz"?

Osmanlı İmparatorluğu mu? İslam dünyası mı? Kastedilen herhalde bunlardan biri. İslam dünyasının, Grek felsefesini alarak, yorumladığı, işlediği ve sonradan Avrupa'ya yeniden ulaştırdığı doğrudur, Ama İslam-Arap dünyası ne kendisi Avrupalı olmaya özenmiş, ne de Avrupa onu benimsemiştir. Emanet'i Grek felsefesini Avrupaya aktardıktan sonra da İslam gittikçe yoğunlaşan bir karanlığa saplanmıştır.

Osmanlı Imparatorluğuna gelince, bu uygarlığın, temelde tipik olmayan da olsa, bir Doğulu uygarlık olduğu düşünülür. Ancak, Osmanlılıkta görülen önemli bir özellik, Batı'ya yönelikliktir. Bu özellik, giderek artan bir süreç olarak gelişmiş, Tanzimat ve Meşrutiyetlerle ağırlık kazanarak, sonunda Atatürk'ün Cumhuriyetine ulaşmıştır. Türkiye'de bu özelliğiyle Avrupalı olmuştur.

Şimdi Irmak'ın biz dediği kimdir? İslamlık-Araplıksa, bu gerçekten düşündürücü bir durumdur: Laik Cumhuriyetin Danışma Meclisi Başkanı, kendisine ve Türkive'ye herhalde böyle bir kimlik yakıştırmamalıdır. Kastettiği Osmanlılık ise, bu da aynı ölçüde düşündürücüdür: Türkiye Cumhuriyeti, o imparatorluğun yıkıntıları üzerinde kurulmuştur. Osmanlılık, bütün görkemi *ve* bütün yozluğuyla, *bizim*, yani Anadolu Türkiye'sinin *geçmişidir* ancak. Irmak'ın bu geçmişle de özdeşleşmek istemeyeceğini umarız.

Gerçek *biz*, siyasal olarak, insan haklarının çağdaşlığını benimsemiş, Cumhuriyet ve Demokrasiye, sosyal devlete, çağdaş hukuğa, kısacası, o eski felsefe geleneğinin oluşturduğu, insanın değerine ve özgürlüğüne inanan bir toplum olarak Avrupalıyız. Uygarlık açısından da, o felsefenin ilk ortaya çıktığı Anadolu'nun bugünkü sahibi olarak bu topraklar üstünde gelişmiş büyük uygarlıkların mirasçısı olarak, uygar Avrupa'nın bir parçasıyız. Umarız Irmak da bunu kastetmis olsun.

Ama bunu kastetmişse, o zaman bu söylediklerini söylememeliydi. Çünkü, bu Avrupanın üyeleri, bu uygarlıklar ve bu insan anlayışı üzerinde kurulmuş bir birliğin üyeleridir. Bu birliğin üyesi olmak ve üyesi olarak kalmak, o uygarlığın gereklerini, o siyasal anlayışın gereklerini yerine getirmeye bağlıdır. Bir ülke bu gerekleri yerine getirmiyorsa, insan haklarına özen göstermiyor, demokrasiye inanmıyor, çağdaş hukuğa bağlı kalmıyor, kısaca, insanın değerine ve özgürlüğüne yeterince saygı göstermiyorsa, Avrupalı değildir demektir.

Türk toplumu bu inançlara, bu saygıya sahip bir toplumdur; umarız Türk devleti de bir an önce bunun gereklerini yerine getirmeye başlar.

Önemli olan, 'Avrupa Konseyi'nin 'üye'si kalıp kalmamak değil, *Avrupalı* olup olmamaktır... ●

BATI'NIN EKONOMİK GÜÇLÜKLERİ VE TÜRKİYE

TÜRKİYE'nin pamuk ipliğinde danping yaptığı gerekçesiyle Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), geçtiğimiz ayın sonunda Topluluğun Türkiye'den aldığı pamuk ipliğinden yüzde 16 oranında vergi almayı kararlaştırdı. Böylece Türkiye, uluslararası pazarlarda yarışma gücüne sahip ender sınai ürünlerinden biri olan pamuk ipliği dışsatımında önemli bir engelleme ile karşı karşıya bırakıldı. Verginin kaldırılması için yapılan girişimler de sonuçsuz kaldı.

O arada Batı Almanya, ülkesinde çalışan yabancı işçilerin eş ve çocuklarının Almanya'ya girişlerini sınırlayan yeni önlemler aldı. Hatta Almanya'daki yabancı işçi sayısının dondurulması yolunda güçlü eğilimler belirdi.

Biri doğrudan Türkiye ile ilgili, öteki dolaylı olarak Türkiye'yi ilgilendiren bu kararları, uluslararası ilişkilerde oldum olası kendi tarafına yontmalarına alıştığımız sınaileşmiş ülkelerin bu alışılmış tutumlarının yeni bir belirtisi gibi görmek, hiç olmazsa bu kez yanlış ya da eksik bir değerlendirme olur.

İşsizlik ve enflasyon gibi iki çetin sorunun üstesinden gelmeye uğraşan Batı dünyası ciddi bir ekonomik durgunluk içindedir. Nitekim, ABD'de ekonomik durgunluk derinleşirken, işsizlik 1975 yılından bu yana en yüksek düzeyine ulaşmış bulunmaktadır.

AET'da ise işsiz sayısı 9,7 milyonu aşmış, işsizlik oranı yüzde 8,8 gibi onlar için çok yüksek sayılabilecek bir düzeye yükselmiştir. Yapılan tahminler, AET'da işsizliğin 1985 yılında 12 ile 15 milyona varacağını göstermektedir.

Enflasyon oranı, Batı Almanya dışındaki ülkelerde hala iki rakkamlı sayılarla ölçülmektedir.

Ayrıca ABD ve Batı Avrupa ülkeleri, Japon sanayii ile yeni sınaileşen ülkelerin sanayileri karşısında yarışma gücünü yitirdikleri kanısını ve kaygısını taşımaktadırlar. Bu kaygı onları, dış ticaret alanında korumacı önlemlere yöneltmektedir.

Böylece bir yandan dünya ekonomik koşullarının, bir yandan da seçmenlerinin köşeye sıkıştırdıkları Batılı sınaileşmiş ülkeler hükümetleri, içtenlikle isteseler bile, gelişme sürecindeki ülkelere, hele Türkiye gibi dışa açılma savında olan ülkelere, dış ticaret alanında, işçiler konusunda, mali kaynak aktarımı konusunda, yeterince yardım etmek bir yana, gerekli anlayışı gösterebilme noktasından bile uzaklaşmaktadırlar.

Dünya ekonomik koşullarından kaynaklanan bu gerçekler, Türkiye'yi ekonomi politikalarını, özellikle istihdama ağırlık verecek yönde gözden geçirmeye zorlamaktadır.

O arada, dış ekonomik ilişkilerin sürdürülüp gelişmesinde karşılıklı güven ve anlayışa dayalı siyasal ilişkilerin yaşamsal önemi dikkate alınmalı ve dış politikaya mutlaka ekonomik boyut eklenmelidir. Dış politikaya ekonomik yaklaşım eksikliğinin, ve o arada özellikle, son zamanlarda Batı Avrupa ile olan siyasal ilişkilerdeki soğuma belirtilerinin, dış ekonomik ilişkilerimizde dünya koşullarından ileri gelen güçlükleri daha da ağırlaştırma tehlikesi taşıdığı unutulmamalıdır. •

BÜYÜK BALIK KÜÇÜK BALIĞI NASIL YUTAR ?

BÜYÜK balıklar küçük balıkları nasıl yutar derseniz, 24 Ocak kararları sayesinde yutar deriz.

Örnek isterseniz, küçük ve orta boy işletmelerin kapanmakta, el değiştirmekte olduğuna ilişkin gittikçe artan gazete haberleriyle son günlerde büyük bir holdingin gazetelere verdiği ilanları örnek olarak gösterebiliriz.

Tanınmış holdinglerden Eczacıbaşı Yatırım Holding'in söz konusu ilanı şöyle başlıyor: "Orta ya da küçük sanayi kuruluşları aranıyor". Yani büyük balık, ilan yoluyla yutabileceği küçük balıklar arıyor, onlara çağrıda bulunuyor.

Ama büyük balık zevk sahibi. Öyle her küçük balığı yutmak istemiyor. Sıkı para-kredi koşulları altında, yüksek faiz oranları karşısında daralan istem karşısında güç durumda kalmış bulunan küçük ve orta boy tesislerden, belli sektörlerin dışında etkinlik gösterenleri yutmak istiyor. Büyük balık ilanında "otomativ, inşaat, tarım, nakliyecilik ve turizm sektörleri dışında kalan sanayi tesisleri satın alınacaktır" diyerek belirtiyor tercihlerini.

Böylece, özel sektördeki büyüklerimizin, otomotiv gibi, inşaat gibi bunalımda olan sektörlerdeki tesislerle uğraşmak istemedikleri, o arada içeride ve dışarıda her fırsatta büyük bir potansiyel olduğunu ve geliştirilmesi gerektiğini belirttikleri turizmden de umudu kestikleri anlaşılıyor.

Doğal olarak holdingin ilgilileri, bu büyük balığın küçük balıkları yutma sürecini, bir hizmet olarak, bir yardım olarak kabul ediyorlar ve kamuoyuna öyle sunuyorlar. Nitekim Holding'in genel müdürü Cumhuriyet gazetesine verdiği demeçte, "Yaptığımız sermaye piyasasına hizmet amacını taşır", diyor.

Ama ilan dikkatle incelendiğinde, amacının hiç de öyle hizmet, ya da yardım etmek olmadığı açıkça görülüyor. Çünkü ilanda, "Tesislerin en az % 51 oranındaki hissesini satmak isteyenlerin... başvurmaları" belirtiliyor. Yani büyük balık, yardım edeceği, durumunu iyileştireceği küçük balık değil, yutacağı, yönetimini ele geçireceği küçük balıklar arıyor.

Holdingin yutacak küçük balıklar bulacağına kuşku yok. Hatta son zamanlarda, tesislerini satmak isteyen küçük firmaların da bu yolda isimsiz ilanları çıkmakta. O nedenle Holdingin ilan vermesine pek gerek yoktu.

Ama ilan vermekle iyi etti. Çünkü böylece, halkın →

yoksullaşması, ekonominin daralması, küçük ve orta boy işletmelerin tasfiyesi demek olan, ulusal yararlarımız bakımından, ekonomik, sosyal ve siyasal yaşamımız bakımından bunca sakınca taşıyan 24 Ocak kararlarının belli çevrelerce niçin böylesine yürekten desteklendiğini bir kez daha tüm çıplaklığı ile açıklamış oldu. Belli çevrelerin, ileride herbiri devlet içinde devlet olabilecek dev tekeller kurma yolunda ne denli sabırsızlandıklarını kanıtladı.

Bir gazetenin kendi ilanlarını öğmek için söylediği gibi, bakarsınız küçük bir ilan büyük işler başarır. •

HER ÖNÜNE GELEN

DEVLET Başkanı'nın 10 Aralık günü resmi gazetede yayınlanan bir onayı ile Kültür Bakanlığı, Turizm ve Tanıtma Bakanlığına bağlandı. Bundan böyle kültür işleri, Turizm Bakanlığına bağlı bir kültür müsteşarı tarafından yürütülecek.

Öte yandan, basına yansıyan haberlerden, Devlet örgütünün yeniden düzenlenmesi için bir kurul oluşturulduğu ve kurulun başkanlığını Turizm ve Tanıtma Bakanı İlhan Evliyaoğlu'nun yaptığı öğrenilmiş bulunuyor.

Bakan, geçtiğimiz günlerde, kurulun amacı ve çalışmalarıyla ilgili olarak basına özetle şu bilgileri vermiş: "Devlet Teşkilâtını düzenlemek için oluşturulan kurul, benim başkanlığımda 9 müsteşardan oluşmaktadır. Kuşkusuz bu kurul, sadece bakanlıkları birleştirmek ve kaldırmak amacıyla kurulmamıştır. Bakanlıkların kanunla kurulması için oluşturulmuştur. Bugüne kadar her hükümet döneminde bakanlıklar kuruluyor, bakanlıklar kaldırılıyordu. Biz, bu düzensiz işleyişe son vermek istedik. Bu kurul ile yapacağımız çalışmalarla bakanlıkların kanunla kurulmasını sağlayacağız. *Her önüne gelen bakanlık kurup kaldıramayacak.*"

Sayın Evliyaoğlu, bunun gibi, bakanlıkları kurup kaldıranların her önüne gelen değil, başbakanların önerisi üzerine Devlet başkanları olduğunu unutmuş, gözden kaçırmış gözüküyor.

Yoksa, eski bir memur olarak Evliyaoğlu zati aliniz, nasıl tensip buyurursanız diye zamanında ve her dönemde pek saygı gösterdiği bu makamları işgal etmiş kişileri, şimdi "önüne gelen"den mi sayıyor? •

YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNU İPTAL EDİLECEK Mİ ?

TELEVİZYONDAKİ *"rektörler komedyası"*, Yüksek Öğretim Kanunu'nun doğru ve iyi olduğuna kimseyi inandıramayınca, yabancı rektörler de oyuna sokulmak istendi. Kapalı kapılar ardında yapılan sözde yuvarlak masa toplantılarında alınmış ortaklaşa bir karar yokken, kısaca YÖK yasası da denilen Yüksek Öğretim Kanunu yabancı rektörlerin referandumundan da geçirilmişçesine, kamuoyuna asılsız açıklamalar yapıldı.

Yüksek Öğretim Kanunu'nun bir tepki yasası olarak doğduğu kuşkusuz. Ünlü filozoflardan Konfiçyuz'un bir sözü vardır. *"Rüzgar ekenler fırtına biçer"* diye.

YÖK yasasını kimlerin hazırladığı artık önemli de değil. Ancak, yasalaşmadan önce ve sonra, bu yasaya en çok sahip çıkan kuruluşun Milli Eğitim Bakanlığı olduğu kuşkusuz. Oysa, Milli Eğitim Bakanlığı yüksek öğrenim konusunda çelişkili davranışlar içerisinde. Bu davranışlarından birisi, çok savunduğu YÖK yasasına karşı işlenmiş bir çelişki. 6 Kasım 1981 günü Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe konulan 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun amacı şöyle açıklanıyordu.

"Bu kanunun amacı; yüksek öğretimle ilgili amaç ve ilkeleri benimsemek ve bütün yüksek öğretim kurumlarının ve üst kuruluşların teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim-öğretim, araştırma, yayım, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bir bütünlük içinde düzenlemektir."

Yukarıdaki maddeye göre, tüm yüksek öğretim kurumlarında bundan sonra yapılacak düzenlemeler yeni yasaya uygun olmalıydı, ama Milli Eğitim Bakanlığı 3 Aralık 1981 günü, yani YÖK yasası yayınlandıktan 27 gün sonra, Resmi Gazete'de yayınlanan *"Yüksek Öğretmen Okulu Yönetmeliği"* ile bu yasayı çiğnedi. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Yüksek Öğretmen Okulu Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesi *"Bölüm Başkanları"* ile ilgili olarak bakın şöyle diyor.

"Bölüm başkanları, bölümün kadrolu veya sözleşmeli olan öğretim elemanları arasından ilgili bölüm kurulunca iki yılda bir ve gizli oyla seçilir."

Bakanlığa bağlı Yüksek Öğretmen Okullarında bölüm başkanlarının demokratik seçimle belirlenmesi övgüye değer. Oysa aynı olanak yüksek okul düzeyine indirgenmiş üniversitelere tanınmış mı? Bu sorunun yanıtı ne yazık ki *"hayır"*. YÖK yasasının 21 inci maddesi bu konuda şöyle diyor.

"Bölüm başkanı; bölümün aylıklı profesörleri, bulunmadığı taktirde, doçentleri, doçent de bulunmadığı taktirde yardımcı doçentler arasından fakültelerde dekanca, fakülteye bağlı yüksek okullarda müdürün önerisi üzerine rektörce üç yıl için atanır."

Yani yüksek öğretmen okullarında seçilen bölüm başkanı, üniversitelerde seçilemiyor. Bilimin üretileceği birim olan bölüm, kişi diktatoryasına bırakılıyor. Bu çelişki için yoruma ne gerek var? Birkaç soru yeterli. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı yüksek öğretmen okulları demokrasiye layık da, üniversiteler değil mi? Bu sorunun yanıtı *"evet"* ise, üniversiteye bu haksız tepkinin nedeni ne? Bu tepkiyi yarının *"eğitim tarihçileri"* anlayabilecek mi? Yoksa tüm bu soruları silip, şu soruyu mu sormalı? Burada açıklanan çelişki, önümüzdeki günlerde YÖK yasasının iptal edileceğini mi gösteriyor? •

İDEOLOJİLERİN SONUNA BEŞ KALA..

Ertuğrul ÖZKÖK

• Geliyor, geldi derken, hem Sovyetler Birliğini hem Amerika Birleşik Devletlerini tatmin edecek bir formül bulundu. Ve Polonya'da yönetim askerlere geçti. Bunun sorumlusu kim? Polonya halkının demokrasi, özgürlük ve bağımsızlık idealleri etrafında başlattığı bu hareketin iğdiş edilmesinin tarih önündeki hesabını kim ödeyecek? Dayanışma Polonyasının şafağını erken karartan bu gelişmeler içte, dışta, Doğu'da Batıda herkesin kendi hesaplarını içine atıp eritmeğe çalıştığı bir cadı kazanına döndü. Ama tüm bu curcuna içinde unutulup gidenler ise Polonyalılar oldu. Demokrasi, özgürlük, bağımsızlık ideallerini yüzyıllardır hiç söndürmeden yaşatmağa çalışan Polonya'nın insanları, Chopin'in Polonyası...

"İdeolojilerin Sonu"...

AMERİKALI Toplumbilimci Daniel Bell'in ünlü kitabı bu adı taşıyor. Bu kitap çıktığı günlerde birçok eleştiriye uğramıştı, ama ideolojilerin, en azından katı ideolojilerin sonu, yumuşamaya, barışa gerçekten inanan insanların hep bekledikleri bir *"Godo"* oldu. Ünlü tiyatro yapıtındaki gibi, hep beklenen ama bir türlü gelmeyen *Godo...*

Oysa, Avurap'nın kuzey batısındaki bir köşede, sessizce başlayan bir gelişme, ideolojilerin sonunu ilân etmese bile, belki de bu anlayışsızlıklar denizinde yumuşamaya yönelik küçük bir umut ışığının parlamasını sağlayabilirdi. İkinci Dünya Savaşı'nın ünlü kenti Danzig'de birkaç yıl önce başlayan bir sav, geçen pazar sabahı günlük tatil alışkanlıklarını yerine getirmeye çalışan Polonyalıların karşılarına dikilen tanklarla düşkırıklığına uğruyordu.

SONUNDA ARANAN FORMÜL BULUNDU

Geliyor, geldi, müdahale ediyor, etti, derken hem Sovyetleri, hem de ABD'yi tatmin edecek formül bulundu. Polonya'da ordu yönetime el koydu. Böylece Sovyetler Birliği sonu belli olmayan yeni bir Afganistan çölüne girmekten kurtuluyor ve görünüşte *"Polonya'yı kendi yazgısıyla başbaşa* bırakıyordu.

Sonun başlangıcı geçtiğimiz haftalarda Varşova yakınlarındaki Zoliborz'da perdelerini açıyordu. Mavi üniformalı genç itfaiye öğrencilerin başlattığı bir direniş hareketi Polonya yöneticilerini daha da sinirlendiriyordu. Genç itfaiye öğrencilerini polisle karşı karşıya getiren bu direnişin amacı ise o zamanlar basit gibi görünen iki cümlede özetleniveriyordu: *"sivil üniversite öğrencisi sayılmak ve, evet ve... Dayanışma sendikasına üye olmak".*

38 YIL ÖNCE VARŞOVA, NAZİ BOTLARININ SUSTURAMADIĞI SES.

Oysa itfaiye okulu yarı askeri bir kuruluştu. Polonya yöneticilerinin bu girişime evet demeleri ise, sonunda aynı talepleri toplumun öteki resmi kesimlerine de bulaştırmaz mıydı? Nitekim yüksek düzeyde bir yönetici polise hareket emrinin verildiği akşam şunu soruyordu: *'Bugün itfaiye okulu öğrencileri, yarın polis öteki gün neden ordu olmasın?"*

Evet neden olmasın? İşte bu sorunun hemen ardından bine yakın silahlı polis helikopterlerin desteğinde okul binasına giriyordu. Kendilerini karşılayan öğrencilerin ağzında ise son günlerde Polonya'daki muhalefet hareketine bulaşan bizdeki eski *"goşist"* hastalıkları anımsatan kışkırtıcı bir soru: *"Rusça konuşuyor musunuz ?"*

Ve bu kargaşa içinde, sesi giderek daha az duyulan ve her iki tarafı da soğukkanlı davranmağa çağıran bir liderin, Lech Walesa'nin umutsuz çığlığı: *"Dayanışma, yetkililerin tepesinde asılı bir silahtır, ama onu istismar etmemek gerekir".* Bu sözlerde geçen pazar başlayan askeri müdahalenin anlamlı bir özeti yatmıyor mu?

Geçen pazar sabahından gerilere bakıldığında, ister istemez bu gelişmelere bir *"hatalar komedyası"* demek geliyor insanın içinden. İçte hatalar komedyası, dışta da zaman zaman ikiyüzlülüğe varan bir uluslararası işbirliği...

MUHALEFETİN ÇOCUKLUK HASTALIĞI

Bizdeki bazı *"sol"* çevrelerin hastalığı Dayanışma hareketinin *"aşırılarına"* da musallat olmuştu. Walesa'nın direnmesi ise sayısı giderek artan sorumsuzların eylem önerileri arasında *"erozyona"* uğrayıp gidiyordu. İşte itfaiye okulu öğrencilerinin eylemi. Hiç bir devletin yarı askeri bir kuruluşta böyle bir girişime kolayca katlanamayacağını bilmek gerekmiyor muydu? →

Ya Dayanışma hareketine *"doğrudan doğruya siyasal iktidar olma hevesine kapıldığı izlenimi* veren girişimler? Fabrikalarda referandum girişimleri... Bütün bunlar yanında, Dünya dengesi gözden kaçırılarak, Sovyetleri kaygılandıracak çıkışların yapılmağa başlanması...

Bütün bunları Komünist Partisi'-nin yönetimiyle ilgili taktik yanlışlar izledi. Partinin ılımlı ve demokrat üyelerinin hemen tamamına yakını ayrılırken, meydan sertlik yanlısı *"eski tüfeklere"* kalıyordu.

Ama Polonya insanı yine de sormadan edemiyor: *Bütün bunlar bir dış müdaheleyi yada askeri darbeyi meşru kılacak gerekçeler midir?* Ve yanıtını da hemen kendisi veriyor: *Değil elbette.* Ya bütün bunların ardındaki uluslararası bir *"komployu"* görmemezlikten gelebilir mi Polonya insanı?

SİLAHSIZLANMADA ANLAŞAMADIK, BARİ POLONYA'DA...

Bir yanda Sovyetler Birliği... Belki de askeri darbenin zamanlamasından en kârlı çıkan devlet. Bir yandan Polonya'da 18 aydan bu yana süren bir *"çıbanbaşı"* görünüşte eller temiz kalarak *"halledilirken"*, öte yandan da Schimidt'in Doğu Berlin'i ziyaretiyle başlayan bir Alman—Alman yakınlaşması daha doğum yatağında ölüme terkediliyordu.

Ya Reagan yönetimi? Bir yanda Polonya'daki Dayanışma Hareketini yalnızca *"Sosyalist sistemde bir yara"* olarak görüp körüklemek üzere sempati girişimlerinde bulunmak, ama öte yandan da Polonya halkının giderek büyüyen demokratik taleplerinin kendi ülkelerine de sıçrayabileceğini görüp kaygılanmak. Nitekim Polonya'daki Dayanışma hareketinin esiniyle Amerika'da ilk kez bir ciddi işçi kıpırdanışı başladığında, Polonya'da böyle bir harekete alkış tutan Reagan yönetimi ülkesindeki en sert önlemleri almaktan kaçınmıyordu.

Ne demeli? Demokratikleşmenin diyalektiği burada çalışmaya başlamıştır. Özgürlüğüne susamış bir halkın kendi dinamiği ile başlattığı bir hareketin, kapitalist bir toplumun çelişkiler sarmaşığına dolanmış duvarına çarpması kaçınılmaz değil midir? İşte, Dayanışma hareketinin Batılı çevrelerce yozlaştırılmaya başlanması da *"hareketin bu demokratik özünün"* kapitalizm için optimal noktasını aştığı ana rastlamıştı. Dayanışmanın daha demokratik, daha özgür bir toplum için mücadelesi, bir anda uluslararası dengeyi, hem de Orta Avrupa gibi en hassas yerinde bozmaya yönelik bir harekete dönüştürülmek isteniyordu.

Eğer Batı ve özellikle Reagan yönetimi, olaya uluslararası boyut vermeğe kalkışmayıp, olaya Polonya →

POLONYA'DA İNSANLIK İÇİN KAÇIRILAN FIRSAT

Oruc ARUOBA

SONUNDA beklenen oldu —ya da, daha doğrusu, *istenen* oldu. Polonya'da filizlenen özgürlük hareketi Dayanışma, belki de tamamiyle ortadan kaldırılmak üzere, askıya alındı.

İstenen diyoruz, çünkü hem Doğu hem Batı, biri açıktan öteki gizliden, karşıydılar bu harekete. Doğunun neden karşı olduğu açıktı: Kurduğu imparatorluk içinde bir 'ayaklanma'ydı bu hareket. Hem de, eski, kolaylıkla bastırdığı (Macaristan'daki, Çekoslavakya'daki) ayaklanmalardan daha da tehlikeliydi, çünkü 'resmen' sahip çıktığı özgürlük ilkesiyle çıkıyordu karşısına. Bu yüzden de İmparatorluğun merkezi, bu hareketi bir türlü bastırmaya yönelemedi. Sonunda istediği oldu; ama hem de, kendisi 'ellerini bulaştırmadan'...

Batı, özellikle ABD ise, görünürde 'özgürlük' adına destekliyordu Dayanışma'yı, ama asıl niyeti, bu hareketi Doğulu İmparatorluğa karşı kullanmaktı; alışıktı bu 'özgürlüğü' kullanmaya kendi İmparatorluğu içinde, Güney Amerika'da, Vietnam'da... Bu kullanma Doğulu'nun da işine geliyordu, çünkü o da böylece "batı emperyalizmi yanlısı" olma suçlamasını hareketin kendisine karşı kullanabiliyordu. Bu anlamda Batı'nın da istediği oldu; Doğu'ya karşı kullandığı örneklere, Macaristan'a, Çekoslavakya'ya bir yenisi eklendi. Ama, bu örnekleri kullanan Batı'ya sormak gerek: O 'özgürlük' yanlısı Batı, o ülkelere Sovyet orduları girerken de, ondan da önce Hitler'in orduları girerken de, ne yapmıştı? Kendi ticaret filolarına saldırana kadar Hitler karşısında nasıl seyirci kalmışsa, Sovyetler karşısında da sözümona 'protesto'larla yetinmişti. Onun 'savunduğu' 'özgürlüğün', ötekinin 'koruduğu' 'özgürlük'ten ne farkı var ki?...

Çağımızın trajedisi bu herhalde: 'Özgürlük', her türlü imparatorluğun sattığı mallar için bir vitrin süsü haline sokulduğundan, pazarlarını tehlikeye sokan gerçek özgürlük hareketlerine karşı yürüyen imparatorluk orduları, 'özgürlük' bayrağını taşıyor —dünyadaki bütün zincirlere bir 'özgürlük' yaftası asılıyor, bütün silahların, bütün bombaların üstünde 'özgürlük' yazılı.

Ama, bu bastırılan özgürlük hareketlerinin kendilerinin de bir kabahat payı yok mu bütün bunlarda?

Var ne yazık ki —ne yazık, çoğu zaman, bu özgürlük hareketlerinin içindeki bazı akımların tutumları, kendi sonlarını hazırlıyor.

Bu durum Dayanışma içinde de görüldü: Sürekli denge bulmaya, ölçülü bir kararlılık düzeyi tutturmaya çalışan Walesa gurubunun aksine, hırçın, aşırı, yer yer provokasyona varan tutumlar takınan uçların büyük payı var kendi batışlarında. Bunun en son örneği, Dayanışma içindeki bazı kesimlerin fabrikalarda, işyerlerinde silahlı işçi muhafız bölüklerinin kurulmasını istemeleri! Bundan önce de, Dayanışma Genel Kurulunun Parlamentonun yerini alması gerektiğini savunanlar çıkmıştı hareketin içinden. Böylesi aşırılıklar, hareketi ezmek için fırsat bekleyenlerin ekmeklerine yağ sürmekten başka bir işe yaramamıştır.

Böylece, yüzyıllardır bağımsızlığa susamış bir ulus olarak yaşayan Polonyalılar, yeniden baskı ve zulüm karanlığına gömülürken, dünya için, bütün insanlık için çok önemli bir özgürlük fırsatı da kaçırılmış oldu.

Şu anda, Polonya'lı Papa'nın geçen Pazar günü Vatikan'ın penceresiden, kendi ana dilinde, Lehçe söylediklerine katılmaktan başka birşey gelmiyor elimizden: Umalım, Polonya'da, hiç değilse kan dökülmesin... •

halkının iç sorunu olarak bakabilseydi ve desteğini bu çerçeve içinde sürdürseydi, belki de Sovyetler Birliğinin demir pençesindeki bir ülkede demokratikleşme talepleri böylesine kolaylıkla iğdiş edilemeyecekti.

Soruna böyle bakılınca, Polonya'daki demokratikleşme hareketinin yalnızca SSCB'den değil ABD'den de engellenmiş olduğunu kabul etmek gerekecektir.

SESSİZ YÜRÜYÜŞ

Polonya Sosyalist sistem içinde demokratikleşme mücadelesi veren tek ülke değil kuşkusuz. Macaristan'da da

WALESA, DEMOKRASİ TALEBİNİN SAĞDUYULU SESİ.

sessizce gelişen bir demokratikleşme ve liberalleşme süreci yürüyor. Yugoslavya bir başka savla aynı yolda küçümsenmeyecek adımlar atıyor. Polonya'da Dayanışma hareketi başarıya ulaşabilmiş olsaydı, belki de, Doğu ile Batı arasında önemli bir köprü kurulmuş olacaktı. Başka deyişle, Batılı anlamda demokrasiye, doğulu anlamda da sosyalizme, bu çağa yaraşan yeni içerik kazandıracak bir köprü kurulacaktı. Bu uzlaşma köprüsünün üzerinden gide gele Doğusu ve Batısıyla, tüm dünyada çok şeyler değişebilecekti. Kimbilir belki de Daniel Bell' in formülleştirdiği *"ideolojilerin sonu"*, bu yorgun dünyamızda da umutlu bir kapıyı aralayabilecekti.

Eğer 1981'in son pazarlarından birinde, özgürlüğüne susamış bir Polonya'da başlayan bu gelişmeler "Dayanışma" hareketinin sonu olursa, insanlık açısından da bu büyük sav, belki de erken hissedilen bir baharın düşkırıklığına dönüşecektir.

→

POLONYA'DA ASKERİ YÖNETİM

Polonya'da Bağımsız İşçi Sendikası Dayanışma ile Hükümet arasındaki yaklaşık onaltı aydır artarak süren gerginlik, geçtiğimiz hafta sonunda ülkede olağanüstü durum ve sıkı yönetim ilan edilerek yönetimin bir askeri konseye devredilmesiyle yeni bir aşamaya girdi.

Yeni yönetim tarafından, dini toplantılar dışında kalan tüm toplantılarla sendikal etkinlikler ve grevler yasaklanırken, güvenlik kuvvetleri Dayanışmanın Varşova'daki

JARUZELSKİ. SİLAHLARIN DESTEĞİNDEKİ İKTİDAR.

binalarını işgal ederek bazı sendika liderlerini tutukladılar.

13 Aralık Pazar akşamı, yabancı haber ajansları, Dayanışma'nın lideri Lech Walesa'nın tutuklu olmayıp Hükümetle görüşme yaptığını bildiriyorlardı.

Dayanışma ile Hükümet arasındaki gerginlik yaklaşık 16 aydır sürüyordu.

Polonya halkının ve işçisinin, rejimin demokratikleşme özlemlerini yansıtan Dayanışma, ülkede kısmı de olsa çoğulcu bir sistem kurulmasını, bu amaçla seçimlerin özgürce yapılmasını, radyo ve televizyonda anlatım özgürlüğü verilmesini istiyordu.

Hükümetin ve Komünist Partisinin ülkeyi, gün geçtikçe ağırlaşan ekonomik bunalımdan kurtaramıyacağı görüşünü savunan Dayanışma, işçilerin ülke yönetiminde söz sahibi olmasını, iktidara katılmasını amaçlıyordu.

Gerek Polonya Komünist Partisi, gerek Moskova, Dayanışmanın önderlik ettiği bu demokratikleşme sürecini komünizme karşı bir devrim olarak görüyorlardı.

Hoşnutsuzluğunu her fırsatta belli eden ve Dayanışma karşısında aciz kaldığı gerekçesiyle Polonya Komünist Partisini kınayan Sovyetler Birliği'nin daha önce Macaristan'a ve Çekoslovakya'ya yaptığı gibi Polonya'ya da askeri müdahalede bulunma olasılığı ve Sovyet tehdidi karşısında ABD'nin aldığı sert tavır Dünya ve Avrupa barışı açısından kaygı kaynağı oluşturuyordu.

Geçtiğimiz Ekim ayında General Jaruzelski'nin Komünist Partisi liderliğine ve Başbakanlığa getirilmesinden sonra Kilisenin de katıldığı uzlaşma girişmleri sonuç vermedi.

Bunun üzerine Hükümet, hazırladığı bir olağanüstü durum yasası tasarısını Parlamentoya sevkederken, grevler ve boykotlar karşısındaki tutumunu da sertleştirdi.

Bu tutumu ve Parlamentoda görüşülmekte olan yasa tasarısını protesto etmek üzere Dayanışma tüm Polonya'da 17 Aralık günü bir grev çağrısında bulunuu.

O arada, hızla gelişmekte olan Bağımsız Polonya Konfederasyonu da 30 Kasım günü, sonuna yaklaştığını ileri sürdüğü komünist egemenliğinin sürüp sürmemesi konusunda ulusal bir referandum yapılmasını istemişti.

Polonya olayları Batı ülkelerinde kaygı ve tepkiyle karşılanırken, durumu Brüksel'de iken öğrenen ABD Dışişleri Bakanı Haig, Türkiye'ye, İsrail'e ve öteki bazı Orta Doğu ülkelerine yapacağı ziyareti erteledi.

Türkiye neresi, Polonya neresi... Kendi sorunları içinde yoğun bir yaşam mücadelesine dalmış bir Türkiye için Polonya'nın anlamı nedir ki? Aslında çok büyük bir anlamı var tüm bu gelişmelerin. Demokrasi ve özgürlük için mücadelede evrensel savlar her ulusu yakından ilgilendiriyor. Hele hele çeperleri giderek küçülen bu dünyada, her ulus bir ötekindeki gelişmelerden giderek daha çok etkileniyor. Polonya bir denge noktası ise, bu yaşlı dünyanın bir başka altın dengesi de Türkiye'de.

Ama Türkiye'de çeşitli çevrelerin Polonya sorununa ilgileri de ne yazık ki, bu evrensel suç ortaklığının tüm ucubelerini yansıttı. Sağ, olayın sosyo—politik yönüyle hiç mi hiç ilgilenmeyip, bunu yalnızca Doğu—Batı ilişkileri açısından görürken, demokratik sol dışındaki Türk solu da kendi ideolojisine uymadığı için ve kendini rahatsız ettiği için Polonya'daki dayanışma hareketini görmemezlikten geldi.

Ama sonunda bütün bunlardan en çok etkilenen de bitmek tükenmek bilmeyen özgürlük meşalesini içinde yanan bir ateş gibi tutmayı asırlar boyunca başaran Polonyalılar olacaktır. Belki de geleneksel Polonyalı karakterindeki romantikliğin ve şövalyelik ruhunun sonucu olarak, demokratikleşme ve özgürleşme yolundaki aşamalar yakılarak hızlı bir biçimde bu ideallere ulaşılmak istendi. Bunun sonucunda da bir kez daha özgürlük ve bağımsızlığın esrik tadı dudaklarında hafif bir iz bırakarak uçtu gitti.

Ama bir kez daha, bir kez, belki de bir çok kezler daha... Bu girişimler sürecek. Chopin'in Polonya halkının özgür ruhuna seslenen melodileri, mücaddesinde yılmayan bu halkın topraklarını hep ısıtacak...

ADIM ADIM SENDİKAYA VE ÖZGÜRLÜĞE DARBE

SOKAKLARINDA tanklar, göklerinde helikopterler ve sınırlarında alarma geçirilmiş 100 binlerce Varşova paktı askeriyle yaşamaya çalışan Polonya halkı bugüne nasıl geldi.

Günlerden 2 Temmuz. Yıl 1980. Hükümet et fiyatlarına zam yaptı. Bunun üzerine zam bardağı taşıran son damlaymış gibi yoğun bir protesto gösterisi başladı. Bu protestolar, 31 Ağustos 1980 günü Lech Walesa'nın Başbakan Jagielski ile Polonya'da bağımsız sendikalar kurulması konusunda anlaşması ile daha da gelişti.

Çok önemli bir gelişmeydi bu. Bağımsız sendikaların kurulmasının kabulunü Edvard Gierek'in yerine Stanislaw Kania'nın atanması izledi. Artık Polonya Komünist Partisi birinci sekreteri Kania idi.

22 Eylül 1980 ise Polonya'lı işçilerin beklediği gündü. O gün 100 kadar delege Lech Walesa'nın başkanlığında Gdansk limanında toplanarak "Dayanışma Sendikası"-nı kurdu.

Polonyalı işçilerin cumartesi günleri çalışmamak için başlattığı grevlerin tarihi ise 10 Ocak 1981. Milyonlarca işçinin grevi Sovyetler Birliği'nde varolan hoşnutsuzluğu iyice açığa çıkardı ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 26'ncı kongresinde Brejnev "Polonya'da sosyalizmin tehlikede olduğunu" söyledi. Tarih 23 Şubat—6 Mart 1981.

Polonya'da işçilerin, Dayanışma Sendikası'nın Polonya yönetimiyle mücadelesi sürerken, Sendika yöneticilerinin döğülmesi gergin havanın üzerine tuz biber ekti. (19 Mart 1981).

3-5 Ağustos 1981 tarihlerinde otobüs ve kamyonlar Varşova'da kentin merkezini "bloke ettikten" sonra Kırım'da Brejnev-Kania ve Jaruzelski görüştüler. 15 Ağustos 1981'de yapılan bu görüşmede taraflar fikir birliği içinde olduklarını açıkladılar.

TEK DİLEĞİMİZ; KAN DÖKÜLMESIN.

Dayanışma Sendikası'nın ikinci bölümü ise 29 Eylül—7 Ekim 1981 tarihleri arasında yapıldı ve Walesa başkanlığa seçildi. Kongreden çıkan Dayanışma ülke çapında grevler başlattı. Görüşmeler başladı. Hükümet yiyecek fiyatlarının dondurulmasını kabul etti.

16-18 Ekim tarihlerinde ise Polonya Komünist Partisi Genel Sekreterliği yeniden el değiştirdi. General Jaruzelski, Kania'nın yerine getirildi.

İstikrar unsuru olmaya özen gösteren Walesa ilk kez 10 Kasım'da çekişmenin kanlı olaylara kaynaklık edebileceğini söyledi. Sendikanın "Grev terörizmi" ile ülkeyi yıprattığını söyleyen Polonya Komünist partisi yöneticileri ve hükümet yetkilileri 27 Kasım günü grevlere karşı etkili önlemler getirdiler.

2 Aralık 1981 günü ise İtfaiye Okulu öğrencilerinin protestosu polis tarafından zorla kırıldı.

6 Aralık 1981'de ise Dayanışma Sendikası ulusal gün olan 17 Aralık'ta genel protesto çağrısı yaptı. Resmi yayın organları dayanışma önderlerinin hükümeti devirme çağrısı yaptıklarını ve çatışmanın kaçınılmaz olduğunu açıkladı. Birgün sonra 8 Aralık'ta ise Lech Walesa bu haberlerin kaynaklandığı resmi organları yalancılıkla suçladı. Katolik kilisesi yönetimden grevleri önleyici yasa çıkarmamasını istedi.

10 Aralık günü ise TASS yeni bir açıklama yaptı. Dayanışma Sendikası'nın Polonya'da yönetimi ele geçirmek üzere komando eğittiğini iddia etti. Yetkililerin gösteriler en sert biçimde bastırılacak demesine karşın Dayanışma Sendikası 17 Aralık eyleminin yapılacağını tekrarladı. Aynı akşam polis sendikanın Varşova'daki merkezini basarak bazı sendikacıları tutukladı. (12 Aralık 1981).

Ve 13 Aralık 1981.

Başbakan, Savunma Bakanı ve Genel Kurmay Başkanı General Jaruzelski Polonya'da yönetimin askeri konseye devredildiğini, ülkede olağanüstü durum ilan edildiğini ve sendikal hakların askıya alınarak gece sokağa çıkma yasağı konduğunu açıkladı.

"İZLENEN DEMOKRASİ"

ŞÜKRÜ S. GÜREL

IBRIS Türk Federe Devleti'ndeki son siyasal gelişmeler ile uluslararası alanda Yunanistan ve Kıbrıs Rum yönetiminin başlattığı girişimler, Kıbrıs sorununda yeni bir dönemin başladığını göstermektedir. Kıbrıs sorununun hakça bir çözüme kavuşturulabilmesi, ulusça 1974 Barış Harekâtından bu yana Kıbrıs'taki soydaşlarımızla birlikte göstermiş bulunduğumuz çabaların haklı sonuçlarının alınabilmesi için, bu yeni dönemin özelliklerine son derece dikkatle eğilmemiz gerekmektedir.

7 Aralık günü, KTFD Meclis'i, daha önce verilmiş bulunan *"güvensizlik önergesi"* ni kabul ederek, Ulusal Birlik Partisi'nin Çağatay Hükümetini görevden düşürmüştür. Görevden istifa etmeden önce yaptığı konuşmada *"bu kararı saygıyla karşıladığını"* açıklayan Çağatay ile, *"bundan sonraki siyasal çabaların birleştirici olması"* gereğini belirten DHP Başkanı Konuk, KTFD'de demokrasinin işletileceğine olan inancı pekiştirmişlerdir. Bundan sonra KTFD'de yeni hükümetin kurulması çalışmaları başlatılmıştır. İşte, bu noktada, kaygı verici bazı gelişmeler görülmeye başlanmıştır.

"BUNALIM"

KTFD Başkanı Denktaş, yeni hükümetin kurulması için görüşmelerine başlarken, *"ortaya çıkan gerçekler çerçevesinde davranarak değerlendirmede bulunmak ve bu değerlendirmede Türkiye faktörünü de dikkate almak zorunda olduğunu"* belirtmiştir. Denktaş'ın bu demeci, KTFD Meclis'inde birlikte çoğunluk sağlayabilen ve *"güvensizlik önergesi"* nin verilmesi ile yeni hükümetin kurulması konusunda da anlaştıklarını açıklamış bulunan üç partinin bir hükümet kurması olasılığının ciddiyet kazanmasının ardından gelmiştir. Gerçekten, Çağatay hükümetinin düşürülmesini kararlaştırırken, aynı zamanda yeni hükümeti kurmak konusunda da anlaştıklarını bildiren Toplumcu Kurtuluş Partisi, Cumhuriyetçi Türk Parti ve Demokratik Halk Partisi, toplam 21 üyeyle KTFD Meclis'inde çoğunluğu sağlayabilecek durumdalar. Bu aşamada, Denktaş'ın anılan demeci vermesi, böyle bir koalisyon hükümetinin kurulmasına —demeçte değindiği gerekçeler yüzünden olacak— pek de rıza göstermediği anlamına yoruldu.

Bu arada, güven oylamasından önce Meclis Başkanlığı'ndan ayrılan DHP lideri Konuk'un milletvekilliğinden de istifa ettiği ve bunun "CTP' siz bir hükümet kurulmasında israr eden çevrelerle", "Türkiye'den gelen bir iş'ara" bağlandığı görüldü. Konuk, daha sonra istifasını geri aldı ama, herşeyden önce *"özgür irade"* ye dayanması gereken demokratik süreç üzerinde bazı *"müdahaleler"* bulunduğu kaygısı sürüyor.

Yeni hükümetin kurulması için çalışmalar sürdürülürken, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Kıbrıs İşleri Müsteşarı emekli general Vahit Güneri'nin KTFD'ne giderek *"ortaya çıkan durumu yerinde görerek sağlıklı değerlendirmede bulunmak üzere"* siyasal parti yöneticileriyle, KTFD Başkanı Denktaş'la, Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri Komutanı ile, Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçisi ile görüşmeler yaptığı görüldü. Ayrıca, Güneri'nin *"Kıbrıs'taki temaslarında daha çok ekonomik konular üzerinde duracağını"* açıklamasına rağmen, *"KTFD'deki siyasal soruna ağırlık verdiği"* yapılan yorumlar arasında yer aldı. Güneri, bu arada, Meclis'te 13 milletvekili bulunan ve yeni hükümetin kuruluş biçimini belirleyecek parti durumunda olan TKP'nin milletvekilleri ve yöneticilerinin katıldığı bir toplantı düzenleyerek, KTFD'deki siyasal gelişmelerle *"ilgilendiğini"* gösterdi.

Daha önce de *Arayış'* ta KTFD' de demokrasinin yaşatılmasının önemini vurgulamaya çalışmıştık. Kıbrıs sorununun hakça bir çözüme kavuşturulmasına giden yolda, KTFD'de demokratik yaşamın sürdürülmesinin ve Kıbrıs Türk toplumunun kendisini yönetebilecek, kendi geleceğiyle ilgili karar verebilecek erginlikte olduğunun dosta, düşmana kanıtlanmasının yaşamsal önemi olduğuna inanıyoruz.

Ayrıca, Kıbrıs Türk Federe Devleti'ndeki siyasal partilerden hiç biri, ortak bir ulusal amaç çevresinde kümelenemeyecek, nesnel gerçeklerle birlikte ulusal istekleri de bir kenara itebilecek nitelik ve eğilimlere sahip olamazlar inancındayız. KTFD'de seçim kampanyası sırasında, bugün üçlü koalisyona katılması söz konusu olan ve *"hükümet etmesinde"* bazı çevrelerce sakınca görülen bir partinin, Kıbrıs Rum kesimindeki AKEL ile işbirliği içinde olduğu öne sürüldü. AKEL gibi, kurulduğu günden, 1940'lardan bu yana programında *"Enosis"* e yer veren, tüm siyasal yaşamında öteki Rum ulusçusu unsurlarla *"enosisçilik"* yarışına giren ve Kıbrıs Türk halkıyla hiçbir yakınlık kurmamış bulunan bir örgütle, KTFD'nin hiçbir *"aklı başında"* siyasal örgütünün işbirliği yapabileceğine ihtimal vermiyoruz.

Bunun yanında, Türkiye ile KTFD arasında o kadar sıkı ilişkiler bulunmasına ve Türkiye'den KTFD' ne sızma çabalarına karşın, Kıbrıs Türk toplumu, terörizmi kendi içine sokmayacak kadar siyasal erginlik göstermiş ve demokrasiye liyakatini kanıtlamıştır. Bu yüzden, KTFD siyasal yaşamının Türkiye tarafından böylesine *"yakından izlendiği"* gibi bir izlenimin yaratılması gereksizdir.

Bir yandan Yunanistan Başbakanı NATO toplantıları da dahil, her fırsatta, Türkiye'ye *"saldırgan"* bir görüntü vermeye çalışırken, bir yandan da, Kıbrıs Rum toplumu lideri Kipriyanu, Washington'u da içeren dış gezilerle, Kıbrıs Türk toplumu ve Türkiye'ye karşı girişimlerini yoğunlaştırmaktadır. Bu aşamada, KTFD'ndeki siyasal yaşama *"Türkiye'nin müdahale etmekte olduğu"* biçiminde bir izlenim yaratılması, Yunanistan'ın ve Kıbrıs Rum yönetiminin Türkiye'ye karşı başlattıkları yeni *"saldırı"* hareketine güç katabilecek niteliktedir. *"Ege'de saldırgan, Kıbrıs'ta da işgalci"* bir Türkiye görüntüsü yaratma çabalarını boşa çıkarmanın en etkin yolu, KTFD'de demokratik siyasal yaşamın özgürce sürdürüldüğünü bir kez daha göstermektir.

Zaten ortak bir ulusal amaç çevresinde birleşmiş bulunan KTFD siyasal partilerinin aralarından Kıbrıs Türk halkının istekleri doğrultusunda yeni bir hükümet çıkartmakta güçlük çekeceklerine inanmıyoruz. KTFD siyasal kadroları ve halkı, ülkelerinde demokrasiyi yaşatacak, sürdürecek erginliktedir. ●

ASKERİ YÖNETİMLERİN IŞIĞI ALTINDA DOĞU BATI İLİŞKİLERİ

Haluk GERGER

ASKERİ yönetimler önce Batı blokunda görüldü. Portekiz, Yunanistan ve daha değişik biçimleriyle Türkiye yaşadı bu tür yönetimleri. Şimdi, kendine özgü biçimde, bir Varşova Paktı üyesi ülkede, Polonya'da askeri yönetim işbaşında.

Yunanistan'da askeri darbe olunca, ilk ve en sağlıklı haber Washington'dan alınıyor; sözkonusu ülke Polonya olunca, bu kez, haber kaynağı Moskova. Bir zamanlar toplumsal refah anlayışında birleşecekleri (convergence) iddia edilen iki blok, toplumsal bunalımlarda ve bunları askeri yönetimlerle çözme çizgisinde buluşuyorlar. Ve, Moskova ile Washington özel bir konuma sahip olmanın göstergelerini haber kaynağı olarak ortaya koyuyorlar. Bu arada, Doğu—Batı ilişkileri ve Yumuşama sarsıntılar geçiriyor, tehlikeli bir tırmanışın gölgesinde yaşıyor Avrupa. Bir başka deyişle, Soğuk Savaş yeniden gündeme geliyor.

Soğuk Savaş döneminde bloklararası ilişki sürecini tanımlayan öğeler güvensizlik, korku, tehdit, uzlaşmazlık ve çatışmaydı. Bu ilişki çerçevesinin doğal blok yapısı ise, katı merkeziyetçilik, disiplin ve üyelerin blok önderine bağımlılaşması olmuştu. Bloklar içinde, davranış özgürlüğü, gönüllü dayanışma ve bağımsızlık; bloklararasında ise, diplomasi, uzlaşma ve işbirliği, Soğuk Savaş mantığının yengisiyle unutulmuştu. Bu arada, bloklar arasındaki çatışma, blok yapılarını daha da katılaştırmış, bu yapı da gerginlik ortamını körüklemişti. Bu kısır döngü, o dönemde, Avrupa'nın yazgısı olmuş, özgürlük adına verildiği önesürülen Soğuk Savaş, herşeyden önce, bu savaşın taraflarının özgürlüklerini kısıtlamıştı.

1960'lardan başlayarak bir yumuşama sürecine giren ABD—Sovyet ve Doğu—Batı ilişkileri, öncelikle, Soğuk Savaşın ürünü olan katı blok yapılarını zorlamıştır. İkinci Dünya

ANDREI SAKHAROV OLAYI

PROFESÖR Andrei Sakharov, nükleer fizik dalında uzmanlaşmış bir Sovyet Bilim adamıdır. Ama bundan daha önemlisi, Sakharov etkin bir insan hakları savunucusu ve barış yanlısı bir hümanisttir. 1975 Yılında Nobel Barış Ödülüne değer görülmüştür.

Bu niteliği dolayısıyla, Sovyetler Birliğinin Afganistan'ı işgalini protesto etmesi de bahane edilerek eşi Elena Bonner ile birlikte Moskova'nın 250 Km. doğusundaki bir Sibirya kasabası olan Gorki'ye 1980 yılının Ocak ayında sürgüne gönderilmiştir.

Kendisi kalbinden, eşi gözünden rahatsız olan 60 yaşındaki profesör ağır kış koşullarının egemen olduğu Gorki'de tüm dış dünyadan soyutlanmış olarak tam anlamıyla bir sürgün hayatı yaşarken, ABD'deki dostlarına her nasılsa iletebildiği bir ses bandı aracılığı ile "ABD'de yerleşmiş olan kocasının yanına gitmek için izin alamayan gelini Lisa Alexeiveya'ya Sovyet Makamları gerekli çıkış vizesini verinceye kadar 22 Kasım'dan itibaren eşi ile birlikte açlık grevine başlayacağını" bildirdi.

Olay, Batı'da geniş yankılara ve tepkilere neden oldu. Başta ABD Başkanı Reagan olmak üzere birçok devlet adamı ve hükümet olayı kınadılar ve Sovyetlerin Profesöre ve gelinine anlayış göstermesini istediler.

Sonunda geçen hafta sonunda Sovyet makamları Lisa Alexeivaya'ya çıkış vizesi vereceklerini açıkladılar. O arada, açlık grevi nedeniyle büsbütün bozulan sağlık durumları dolayısıyla hastaneye kaldırılmış olan Sakharov'lar da açlık grevine son verdiklerini bildirdiler.

Suçu, insan haklarını ve barışı savunmak olan bir bilim adamı ile eşine ve gelinine reva görülen bu işlem, kuşkusuz, insanlık adına acı verici.

Bu ve benzeri olaylar ne denli acı verici ise Batı dünyasının olay karşısında gösterdiği duyarlılık da o denli dikkat çekici ve takdire değer.

Ama gönül istiyor ki, Batı, özellikle ABD, Doğu'da cereyan eden bu tür olaylara gösterdiği bu takdire değer duyarlılığı, birçok Batı ülkesinde utanç ve acı verici işgencelere konu olan, sorgusuz sualsiz idam edilen, geride en küçük iz bırakmadan yok edilen onbinlerce, yüzbinlerce insan için de göstersin. Bu konuda yalnız totaliter rejimlere karşı değil, otoriter saydığı rejimlere karşı da duyarlı olsun.

Bu duyarlılık ancak o zaman gerçek anlamını kazanacak ve o yoldan milyonlarca insanın acıları dinecektir.

ABD LİBYA GERGİNLİĞİ PATLAMA NOKTASINDA

BİLİNDİĞİ gibi zaten araları açık olan ABD ile Libya'nın ilişkileri, bundan bir süre önce iki Libya uçağının ABD'nin altıncı filosuna bağlı uçaklarca düşürülmesi üzerine daha da gerginleşmişti.

Bu ayın başlarında ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün, Kaddafi'nin ABD Başkanı Reagan'ı ve bazı

Savaşının çöküntülerini atlatıp güçlendikçe de, küçük bağlaşıklar (müttefik), bloklar içinde eylem özgürlüklerine sahip çıkmaya başlamışlardır. Bloklar içinde kırılmaya başlayan katı disiplin, bağlaşıklara, Soğuk Savaşçı ilişkilerin kısıtlayıcı kalıbını giderek kırma olanağını vermiştir. Yumuşama döneminde görülen siyasal uzlaşma, ekonomik işbirliği ve kültürel alışveriş, eski blok yapılarıyla çelişmiş, bu yapıyı çatlatmıştır. Öte yandan, blok disiplini gevşeyip küçük bağlaşıklar eylem özgürlüğüne kavuştukça, ekonomik, siyasal ve toplumsal gelişmelerini gerçekleştirmek için birbirleriyle barışçıl ilişkilere, işbirliğine yönelmiş, yumuşamayı derinleştirmişlerdir.

Bu arada, Soğuk Savaşın katı blokları içinde ayrıcalıklı durumlarını yitirme tehlikesini sezen blok önderleri, bir yandan Yumuşamayı sürdürmeye çalışırken, öte yandan da bloklarının iç disiplinini korumaya, blok üyelerinin daha özgür davranma eğilimlerini engellemeye çabalamışlardır. O kadar ki, gerek ABD gerek Sovyetler Birliği, Yumuşama sürecinin sürmesi için (dayanışma ve güvenlik adı altında) eski blok yapılarının sürdürülmesini bir zorunluluk saydıklarını açıkça belirtme gereğini duymuşlardır.

üst düzey yetkililerini öldürmek üzere iki vurucu tim görevlendirdiğine ilişkin ihbarlar aldıklarını açıklaması üzerine, iki ülke arasındaki gerginlik tırmanışa geçti.

Kaddafi, "Biz Reagan'ı öldürmek için kimseyi görevlendirmedik" diyerek, Reagan'ı aptallıkla, cahillikle, çocukca davranan bir megalomanyaklıkla suçladı.

ABD'de güvenlik önlemleri arttırılırken, bir yandanda güvenlik önlemleri dışında başka ne yapılacağı tartışılmaya başlandı. O arada 10 Aralık günü Reagan, Libya'da çalışmakta olan tüm ABD'lilerin ülkeyi terketmelerini istedi.

Böylece iki ülke arasındaki ilişkilerde gerginlik artarken, ABD'nin söz konusu vurucu timler konusunda somut kanıtlar gösterememesi nedeniyle, dünya kamuoyunda, olay ciddiye alınmakla birlikte gerçeklik derecesi tartışılmaya başlandı.

Kuşkular genellikle şu noktalarda toplanıyor.

Başarısız kalması ya da açığa çıkması halinde ABD'nin Libya'ya saldırmasıyla sonuçlanabilecek böyle bir girişim, ne olursa olsun Kaddafi tarafından göze alınamaz.

Toplam on kişiden oluşan iki vurucu timden söz edilmektedir. Gizli kalması yaşamsal önem taşıyan böyle bir girişim için bu denli geniş bir ekip görevlendirilmez. Çünkü ekip kalabalıklaştıkça olayın açığa çıkma olasılığı artar.

Eğer böyle bir olay planlanmışsa, bunun olağanüstü bir gizlilik içinde hazırlanmış olması gerekir. O nedenle haberi veren kişinin, olayın varlığını öğrense bile, timlerin kimlerden oluştuğu, nasıl davranacağı gibi ayrıntıları elde etme olanağı yoktur.

Akla yakın gelen bu kuşkular karşısında geriye iki olasılık kalıyor. Ya ABD makamlarına yapılan ihbar asılsızdır ya da yanlıştır, ya da, uzak bir olasılık olmakla birlikte bu, Kaddafi'nin sonunu hazırlamak için yaratılmış bir bahanedir. ⊃

OPEC TOPLANTISI

GEÇTİĞİMİZ günlerde Abu Dabi'de yapılan Petrol Dışsatımcısı Ülkeler Örgütü Petrol Bakanları toplantısı, oldukça gergin bir havada başladı. Tunus'un örgüt üyeliğine kabul edilmesi konusu örgüt üyeleri arasında büyük görüş ayrılıklarına neden oldu. Sonunda, adı geçen ülkenin

Suudi Arabistan Prensi

üyeliği kabul edilmedi.

O arada, Suudi Arabistan Petrol Bakanı tarafından önerilen uzun dönemli fiyat stratejisiyle ilgili çalışmaların bir komite tarafından sürdürülmesi konusunda görüş birliğine varıldı.

Yine uzun tartışmalardan sonra petrol fiyatının varil başına 20 ile 70 sent arasında indirilmesi kararlaştırıldı.

Libya'nın ABD'ne karşı ortak bir tavır alınması önerisi ise, örgütün siyasal kimlikli bir kuruluş olmadığı gerekçesiyle öteki ülkelerce kabul görmedi. ●

TEMEL İLKE

Sonuç olarak şunu söylemek yanlış olmayacaktır: Katı disiplinli blok yapıları, kaçınılmaz olarak, Avrupa'ya yeniden Soğuk Savaş ilişkilerini getirecektir. Ya da, Avrupa'da yeniden başlayacak çatışmacı ilişkiler, blok yapılarını geriye götürecek, üyelerin eylem özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını olumsuz yönde etkileyecektir. Aynı mantıktan hareketle, Yumuşama sürecinin sürmesi blok yapılarının esnekliğine, bu esneklik de Yumuşamanın geliştirilmesine bağlı görünmektedir. Yumuşamanın temel ilkelerinden biri, tarafların karşı blokla stratejik avantaj peşinde koşmamalarıdır.

Buna karşılık, her iki bloktaki üyeler, eylem özgürlüklerini yapıcı bir biçimde kullanabildikleri, blok içi demokrasiyi işletebildikleri ölçüde, Avrupa'daki Doğu—Batı ilişkileri işbirliği ve uzlaşma ögelerini içerebilecek, bu arada ABD ile Sovyetler Birliği de sorunlarını diplomatik yollarla çözme gereğini duyacaklardır. Dünya barışını ve ulusal bağımsızlığı korumanın en gerçekçi yolu da budur. Ne yazık ki, askeri yönetimlerde somutlaşma eğilimi gösteren Sovyet ve Amerikan etkinliği, hem kendilerini, hem de Avrupa'yı Yumuşama ortamından uzaklaştırmaktadır. Bundan en büyük zararı da, hiç kuşkusuz, barış ve bağımsızlık yandaşı ulus ve ülkeler görmektedir. ●

CİNAYETLER DEVLET GÜÇLERİNE YARDIM MI?

SORGUSU yapılan Nevzat KÖSOĞLU'na Duruşma Hakimi'nin yanısıra Askeri Savcı'da çeşitli sorular sordu. Ancak son soruyu Duruşma Hakimi sanık Kösoğlu'na yöneltmedi. Sorulmayan bu sorulara ilişkin tutanak şöyle.

Askeri Savcı Albay Nurettin Soyer —Son bir sualimiz var efendim. Sanık biraz evvelki duruşmadaki sorgusunda devletin üniversiteye girememesi ve marksist silahlı eylemcilere karşı devletin aczi nedeniyle ülkücü gençliğin karşı koyduğunu beyan etmiştir.

a) İstanbul'da üniversiteden çıkan öğrencilere ülkücüler tarafından bomba atılması nedeniyle 7 kişinin ölümü ve 50'ye yakın kişinin yaralanması olayı,

b) Ankara'da yedi TİP'li öğrencinin Bahçelievler'de ve konutlarında ülkücüler tarafından katledilmesi olayı,

c) Ankara'da Balgat'da kahvehanede oturan mahalle sakinlerinin silahla taranması sonucu 5 kişinin ölümü, 10'dan fazla kişinin yaralanması olayı,

d) Ankara'da Piyangotepe'de bir kahvehanede oturan kişileri yere yatırarak ülkücüler tarafından silahla taranması sonucu 5 kişinin öldürülmesi şeklinde yüzlerce katliam olaylarında komünistlere karşı görevini yapmayan devlet güçlerine yardım olarak mı görmektedir? Bu hususun sorulmasını istiyoruz efendim.

Duruşma Hakimi —Askeri Savcı'nın bu konuda sorduğu keyfiyet değerlendirmeye taalluk ettiğinden sanıktan kişisel kanaat olarak sorulmasına Duruşma Hakimliği'mizce gerek görülmedi. Kurulca da bu konuda itiraz vaki olmadı... •

"İHTİLALCİ BİR ÇETENİN MENSUBU BELKİ DE YÖNETİCİSİ..."

Sorgusuna *"Muhterem Heyet, olmayan bir şeyin varlığını isbat etmek mümkün olmadığı gibi, var olmadığını da isbat etmek de mümkün değildir. Ben size olmayanlardan bahsetmeyeceğim var olan şeylerin de müşahhas gelişmelerinden, Türkiye'de seyrettiği vetireden değil, sadece bu oluşların kısaca prensiplerinden söz edeceğim"* diye başlayan Nevzat Kösoğlu iddianame, milliyetçilik ve Türkiye'nin 15 yıllık anarşi tablosunu anlattıktan sonra *"Anarşinin sebebi nedir? Anarşinin sebebi ideolojik savaştır"* dedi.

Bundan sonrasını tutanaklardan izleyelim.

Duruşma Hakimi —Yalnız Kösoğlu bunun sorgu ile ilgili kısmı nedir?

Sanık Nevzat Kösoğlu —Şöyle arz edeyim efendim. Ben buraya bir lise öğrencisi olarak getirilmedim. *"141 deki maksadı gerçekleştirmek üzere 168'deki silahlı çeteyi kuran ve bu silahlı çeteye 149'daki fiilleri ika ettirmek suretiyle 146'nın unsurunu oluşturan ve bu suretle devlete hakim olmak isteyen ihtilalci bir çetenin mensubu, belki de yöneticisi olarak getirildim."*

Duruşma Hakimi —Yalnız duruşmadaki yeri nedir demedim. Sorgudaki yeri nedir diye sordum.

Sanık Kösoğlu —Onu arzediyorum.

Savunma ile sorgu aşamasının ayrı ayrı olduğunu tekrar yineleyen Duruşma Hakimi'ne sanık giriş yaptığını söyledi ve şöyle devam etti. "Yalnız şunu da izninizle arzetmiş olayım ki sorgu savunmanın cüzzüdür."

ERDOST DAVASI: "

"Dışarıyı pencereden iyi görebilirim. Koğuşlara yeni tutuklular getirildiğinde bizden dışarı bakmamamız istenir. Yine bu şekilde söylendi. Bu durumda yeni kişilerin getirildiğini anladık. Hava kararıyordu. Alaca karanlıkta ben dışarıya baktığımda yolun üzerindeki dış kapıya doğru yani en dış kapıya doğru iki şahsın 6-7 kişilik bir asker tarafından coplanarak, vurularak getirildiğini gördüm. Bunların biri yere düştü. Yerde de tekmelendi. Daha sonra bu dış kapı ile iç kapı arasında yine getirilen erler tarafından iki şahsın dövülmesine devam edildi..."

ERDOST Davası'nda tanık olarak dinlenen İsmail Okatan bunları söylüyordu. Aynı duruşmada tanık olarak dinlenen Haluk Vahapoğlu'da olayı anlattıktan sonra devamını şöyle getirdi:

"Sonradan müşteki Muzaffer Erdost olduğunu öğrendiğim şahıs sağ taraftaki masanın üzerine oturdu. Arkadan gelen ise duramadı yere düştü. Biz kendisine yardım etmek istedik. Nöbetçi yardım etmeyin kendi kalkar dedi fakat kalkamadığını gördük. Bunun üzerine kendisini yardımla kaldırıp

"O ANARŞİYİ BİZİM ÇETEN

Sorgusu sırasında Milli Eğitim Bakanlığı dahil diğer devlet dairelerindeki olaylara değinen Kösoğlu çeşitli örnekler verdi, devleti korumakla mükellef olan müessese'nin durumu derken Duruşma Hakimi sözünü kesti. Bundan sonrasını tutanaklardan izleyelim.

Duruşma Hakimi —Peki ben yine hatırlatacağım. Bunun sorguyla alakası nedir efendim. Bunların olmadığını iddia etme gibi bir durum var mıdır burada?

Sanık N.Kösoğlu —Efendim arz ettim.

Duruşma Hakimi —Olmadığını iddia etme gibi bir durum var mıdır?

Sanık Nevzat Kösoğlu —Mefhumu muhalif olanı iddianamede vardır. Çünkü *"anarşiyi başlattı"* denilirken iddianamede, *"anarşiyi başlattı"* denilirken *"zaten aksiyonda olan sağ, bir*

...UKUATLI BİR KİŞİ"

yakın bir ranzanın üzerine yatırdık. Bu arada kendisi ağabeyim nasıl? diye sordu. Sonradan bana nefes alamadığını söyledi.

Düğmelerini açarak nefes almasını sağlamaya çalıştık. O sırada nöbetçi erler yoklama yapılacak, yoklama düzeni alın ve İlhan Erdost'u belirterek bunu da içeriye götürün dediler. İlhan Erdost'u birkaç arkadaş içeriye götürdü. Ben sonra kendisinin yanına gittim. Nabzını kontrol ettim. Durmuştu. Suni teneffüs yaptırmaya çalıştık, daha sonra da doktora haber verdik.

Doktor geldikten sonra da suni teneffüs ve kalp masajına devam etmemizi istedi, daha sonrada alıp ambulansa götürdüler."

İlhan Erdost'un ölümü nedeniyle açılan davaya devam edildi. 10.12. 1981 tarihinde yapılan duruşmada Yarbay Baysal Balaban tanık olarak dinlendi. Konuya ilişkin tutanaklardan bir bölümü şöyle:

"Şahitten soruldu. Kısmet Çağlar C Bloka şoför olarak verilmiştir. Ve benim emrimde idi."

Soruldu. *"Kısmet Çağlar tutuklu naklinde görevli değildir. Ve kendisinin de nakil esnasında bulunduğundan benim haberim yoktu. Ayrıca Cezaevi Müdürü'nden ben Kısmet Çağlar'ın Bahçelievler semtinde vukuatlı bir kişi olduğunu, kendisini başka yere nakledeceğini duymuştum dedi.*

Dinlenen şahit beyanına karşı sanıklar ve vekillerinden soruldu. *"Diyeceğimiz yoktur"* dediler. Müdafii İbrahim Göktürk *"şahit C bloktan A bloka nöbet defterini kiminle göndermiştir. Bu husus sorulsun"* dedi. Soruldu. *"Ben C bloktan A bloka nöbet defterini göndermiş değilim. Esasen ben A blokta bulunuyordum"* dedi.

Sanık Kısmet Çağlar *"müdafiim yanlış beyanda bulundu. Şahit benimle A bloktan C bloka nöbet cetvelini göndermişti"* dedi.

Şahitten soruldu, *"Ben sanık Kısmet Çağlar'la A bloktan C bloka böyle bir defteri göndermedim"* dedi.

Sanıklardan Astsubay Şükrü Bağ'ın tutuksuz yargılandığı davada 4 asker tutuklu bulunuyor. ●

...ÜRÜTEN DE ...Z OLUYOR"

kısım durumlardan istifade ederek anarşiyi başlatmıştır" deniliyor iddianamede. O anarşiyi yürütende bizim çetemiz oluyor.

Duruşma Hakimi —Dile getirdiğiniz konularla ilgili yine bugünlerde yapılan soruşturmalardan sonuç alınmadığını da söyleyebilecek misiniz?

Sanık N.Kösoğlu —Onun içine girmiyorum efendim.

Duruşma Hakimi —Hayır bu konuda sonuç alınmadığını da söyleyebilecek misiniz? Diye getirdiğiniz sorunlarla ilgili soruşturma yapılmadığını da söyleyebilecek misiniz?

Sanık Nevzat Kösoğlu —Hayır benim konum o değil efendim.

Duruşma Hakimi —O zaman konu o değilse efendim yani...

Sanık Kösoğlu —İddianame. Benim konum iddianame efendim. Esasen bu konuyu bitirdim zaten.

TÖB-DER: KARAR 25 ARALIK'TA...

ANKARA Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde açılan TÖB—DER Davası'na 11 Aralık 1981 günü devam edildi.

Sanık Avukatlarından İsmail Sami Çakmak'ın savunması ve sanıkların son sözleri ile dava karara kaldı. 3 Numaralı Askeri Mahkeme'de görülen davanın kararı 25 Aralık 1981 günü 1 Numaralı Askeri Mahkeme'nin büyük salonunda açıklanacak.

Karar öncesi son sözleri sorulan sınıklar *"Beraatlerini ve TÖB—DER'in kapatılmamasını"* istediler. Avukat İsmail Sami Çakmak ise savunmasında iddianamenin *"Politik olduğunu"* ileri sürerek TÖB—DER Davası'nın *"açılma ve görülme yeteneği olmayan"* bir dava olduğunu söyledi. Çakmak *"Gerçekçi ve adil bir sonucun mahkemeden sağlanacağına inanıyorum"* dedi. ●

"ÜGD VE ÜYD'NİN MHP İLE ORGANİK BAĞI"

"Kayseri'de kendilerine milliyetçi ve ülkücü adı ve görüntüsü veren bir çok sanık bu adın ve görüntünün arkasına saklanarak, yıllarca pekçok adam öldürme, yaralama, gasp, hırsızlık, patlayıcı madde atma, bulundurma ev kurşunlama ve benzeri suçları işlemişlerdir."

İddianame Kayseri'de başlayan "Ülkücüler" davası sanıklarının yaptıklarını böyle anlatmaya başlıyor. Ve Askeri savcı, *Türkiye Genelinde olduğu gibi Kayseri'de de Büyük Ülkü Derneği, Ülkücü Gençlik Derneği, Ülkü Yolu Derneği ve bunların denetiminde açılan çok sayıdaki kültür derneğinin MHP ile organik bağı bulunduğunun bazı sanık ifadelerinden anlaşıldığını ileri sürdü.*

2. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 3 numaralı Askeri Mahkemesi'nde başlanan 154 sanıklı "Ülkücüler" davası'nda 24 idam istemi var.

DEV-YOL: 123 İDAM İSTEMİ...

ARTVİN Dev—Yol Davası diye isimlendirilen 800'ü aşkın sanığa ilişkin davaya Erzurum'da devam edildi.

İddianemesini okuyan Askeri Savcı sanıkların Artvin'de çeşitli tarihlerde *"bombalama, afiş asma, gasp ve yaralama olaylarına karıştıklarını"* açıkladı. İddianamede sanıkların işledikleri suç şöyle belirlenmiş. *"TC Teşkilat—ı esasiye Kanu'nun tamamını veya bir bölümünü tağyir ve tebdil veya ilgaya ve bu kanunla teşekkül etmiş TBMM'ni iskata veya vazifesini yapmaktan men'e cebren teşebbüs etmek, bu suça feran iştirak etmek bu amaçla yasadışı örgüt oluşturup adam öldürmek, gasp, yaralama ve patlayıcı madde atmak, pankart asmak, yaz yazmak, bildiri dağıtmak, tahrip, suç işleyenleri saklamak, 6136 sayılı kanuna muhalefet v.s.)*

Cemal Gürsel Kapalı Spor Salonu'nda devam edilen Artvin Dev—Yol davası yeni eklenen dosyalarla 123 idam istemli bir dava oldu.

PAPA: "ÇALIŞANLAR ARASINDA VE ÇALIŞANLARLA DAYANIŞMA"

Papalar, zaman zaman katolikliğin resmi öğretisi açısından çeşitli konulara ilişkin görüşlerini *"encyclique"* adı verilen bildirilerle açıklarlar.

Bunlardan bazıları doğrudan doğruya temel toplumsal sorunlarla ilişkili olmuştur. Toplumsal sorunlarla ilişkili bu tür papalık bildirilerinin en eskisi ve en önemlisinin *Rerum Novarum* olduğu bilinmektedir. İçinde bulunduğumuz yıl, Papa Jean—Paul II, *Perum Novarum'* un doksanıncı yılı dolayısıyle *Laborem Exercens* adını taşıyan, gene toplumsal sorunların ele alındığı yeni bir bildiri yayınlamıştır. Suikast olayı dolayısıyle yayını biraz gecikmeyle gerçekleştirebilmiş olan bu bildiri ile *Rerum Novarum* arasında yayınlandıkları dönemin özellikleri açısından da bazı benzerlikler kurulabilir.

Rerum Novarum, 19' ncu yüzyılın bitişine dokuz yıl kala, uzun yıllar süren *"bırakınız yapsınlar"* (veya altta kalanın canı çıksın) anlayışına dayalı bir işleyişin, Batı dünyasını kanlı sınıf çatışmalarına sürüklediği bir dönemde yayınlanmıştı. Bu dönemde, 1 Mayıs 1886'da Amerika'da MacCormick fabrikalarında grevci işçilerin kurşunlanması, aynı yıllarda Fransa'da Fourmies'de sessiz yürüyüş yapan işçilere ateş açılması gibi olayların çerçevelediği bir ortamda, Papalık, toplumsal sorunlara ilgisiz kalamamıştır. Papalığın bu ilgisini yansıtan Rerum Novarum, hristiyan düşüncesinde sendika hakkına yer tanınması açısından bir dönüm noktası oluşturmuştur.

Bu yıl yayınlanan *Laborem Exercens* de *"bırakınız yapsınlarcı"* anlayışın özellikle son on yıl içinde yeniden yaygın bir uygulama alanı kazandığı bir Dünya'da, 20'nci yüzyılın bitişine ondokuz yıl kala yayınlanmıştır. İşsizlik, enflasyon gibi sorunlar karşısında bunalan çalışan kesimlerin hak ve özgürlüklerine yönelik saldırılar yoğunlaşmış; ve bu saldırılar bir kısım Güney Amerika ülkelerinde olduğu gibi çok kaba boyutlar kazanmış bulunuyor. Jean—Paul II., böyle bir dönemde yayınladığı bildirisinde *'tarihin bugünkü aşamasında emek ve sermaye arasındaki çatışma"* ya ayrı ve özel bir bölüm ayırmış; bütün çalışanlar için sendika ve grev hakkının önemi ve kaçınılmazlığı üzerinde durmuştur. Papa'ya göre, *"Dünyanın çeşitli bölgelerinde, çeşitli ülkelerde, ve çeşitli ülkeler arasındaki ilişkilerde toplumsal adaletin gerçeklik kazanması için çalışanlar arasında ve çalışanlarla yeni dayanışma hareketlerinin olması her zaman gereklidir."*

Papalığın bu tür bildirilerinin, tarih boyunca, toplumsal hak ve özgürlüklerin gerçeklik kazanması yönünde bir genel görüş birliği sağlanması açısından hristiyan dünyasında ve dolaylı olarak bütün dünyada belli ölçüde etkin bir rol oynadığı açıktır. Ancak, kabul etmek gerekir ki, Papalığın etkinliğini ve önemini koruyabilmiş olması da, geniş ölçüde, toplumsal gerçeklere gözünü kapamama ve toplumsal gelişim yasalarına karşı durmama çabaları sayesinde mümkün olmuştur.

Toplumsal hak ve özgürlükler kilisenin onayını görmese de gerçeklik kazanabilirdi; Nitekim, kiliseye rağmen doğuş ve gelişimlerini gerçekleştirdikleri dönemler olmuştur. Buna karşılık, toplumsal gerçeklere gözünü kapayan, toplumsal gelişim yasalarına ayak uydurmayan hiçbir kilisenin, hiçbir gücün ayakta kalması mümkün değildir. •

TÜRK-İŞ ÜYELİĞİ ASKIDA

YÜCEL ÖZKÖK

TÜRK—İŞ'in ICFTU üyeliği askıya alındıktan sonra, bu oluşumun nedenlerine inilmeden ve bu yönde gerçek çözüm yolları aranmadan TÜRK—İŞ Genel Başkanı İbrahim Denizcier'in yurtdışındaki çabalarını basınımızdan izledik. İlk önce, bazı Türk-İş Yönetim Kurulu üyelerince eleştirilen bir İsrail gezisinde ICFTU üyeliği için çözüm yolları aradı Sayın İbrahim Denizcier. İsrail çok yakın geldi galiba, bu sefer Denizcier New York'a kadar uzandı ve TÜRK—İŞ'in ICFTU üyeliğinin askıya alınmasının çözüm yollarını burada aradığını açıkladı.

Ancak, bu süreç içinde 5-6 Kasım 1981 tarihlerinde Brüksel'de toplanan ICFTU Yönetim Kurulu ülkemizdeki sendikal hak ve özgürlükler konusunu bir defa daha değerlendirerek, TÜRK—İŞ'le ilgili kararından sonraki gelişmeleri de tartıştı ve temel nedenlerin yanında, Sadık Şide'nin halen hem TÜRK—İŞ'te Genel Sekreter ve hem de Sosyal Güvenlik Bakanı olarak iki görev üstlenmiş olması nedeniyle, TÜRK—İŞ'in ICFTU üyeliğinin askıda kalmasına karar verdi. Bu Yönetim Kurulu toplantısında, ülkemizdeki sendikal hak ve özgürlüklerle ilgili ayrıca bir de uzun bir karar metni kabul edildi.

TÜRK—İŞ Genel Başkanı Türkiye'nin dış politikasına rağmen İsrail'e gitti, sonra halen ICFTU üyesi olmayan Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL—CIO) Kongresinde ICFTU üyeliği konusunda girişimlerde bulunduğunu açıkladı ama hemen hemen aynı tarihlerde 5-6 Kasım'da Brüksel'de yapılan ICFTU Yönetim Kurulu toplantısında alınan karar sırasında Denizcier yoktu, çünkü kendisinin bu toplantıya çağrılmasına gerek duyulmamıştı galiba ve ayrıca da Denizcier uluslararası, denizaşırı seyahatlerine devam ediyor, uluslararası görüşmelerini yapıyordu İsrail ve Amerika'da. •

DIŞ BORÇ KISKACI DARALIYOR

- **Gelişme sürecindeki ülkelerin hızla artmakta olan dış borçları, uluslararası bankacılık sistemi için derin bir kaygı kaynağı olmaya başladı.**
- **Gelişme sürecindeki ülkelerin gittikçe artan borçları yanında borç erteleme istemleri, bankaları bu ülkelere kredi açmakta daha dikkatli ve çekingen kılıyor.**
- **Devletten devlete olan borçlanmaların da borç veren devletlerin bütçe güçlükleri nedeniyle güçleşiyor olması, gelişme sürecindeki ülkelerin, dış borçlanmaya dayalı kalkınma modellerinden vazgeçmeleri gereğini düşündürüyor.**

GELİŞME sürecindeki ülkelerin hızla artmakta olan dış borçları, yalnız borçlu ülkeler için değil, aynı zamanda dünya bankacılık sistemi için de derin bir kaygı kaynağı olmaya başladı.

Ekonomik Kalkınma İçin İşbirliği Örgütü'nün (OECD) yaptığı son tahminlere göre, 150 gelişme sürecindeki ülkenin dış borçları toplamı 1981 yılı sonunda 524 milyar dolara ulaşacak.

Söz konusu borçların yıllık anapara ve faiz ödemeleri ise 111,7 milyar dolar olarak hesaplanıyor.

O arada Türkiye'nin dış borç toplamının 20 milyar dolara yükseldiği, Maliye Bakanı tarafından, 1982 yılı Bütçesiyle ilgili basın toplantısı sırasında açıklanmış bulunuyor. Yıllık anapara ve faiz ödemelerinin de 1,5—2,0 milyar dolar arasında olacağı tahmin ediliyor.

ULUSLARARASI BANKACILIK SİSTEMİNİN CİDDİ SORUNLARI VAR

İtalya, Arjantin ve İspanya'daki mali anarşi yüzünden bu ülkelerdeki bankaların ciddi sarsıntılar geçirmesinden sonra, şimdi sınaileşmiş ülkelerin güçlü bankalarının da güçlüklerle karşı karşıya bulundukları görülüyor.

Nitekim, Avusturya'da Oesterreschische Laenderbank, çökmekten hükümetin yardımı ile kurtuldu.

Batı Almanya'nın büyük bankalarından Commerzbank geçen yıl kar dağıtamadı. Ülkenin üçüncü en büyük bankası olan Westdeutsche Landensbank Girozentrale Kuzey Vestfalya Hükümetinden yardım istedi.

Hollanda'da sabit faizlerle kredi veren kimi bankaların büyük güçlükler içinde olduğu bildiriliyor.

Asıl önemlisi, bankacılık, çevrelerinin ileri sürdüklerine göre, ABD mali sistemi 1930'dan bu yana en ağır bunalımı geçirmekte.

Ne var ki bu bunalım, bir yandan basının atlaması, bir yandan da ilgili kuruluşların muhasebe oyunları ile zararlarını saklamaları nedeniyle kamuoyuna yansımıyor. Fakat son günlerde Saving and Loan Association grubu ile First Pennsylvania Bank ve The Greenwich Savings Bank of New York'un güçlükleri su yüzüne çıkmış bulunuyor.

SIKI PARA VE DEĞİŞKEN FAİZ ORANLARI

Uluslararası bankacılık sisteminin içinde bulunduğu güçlüklerin kaynaklarından birisinin, genellikle izlenmekte olan sıkı para politikası ile ilgili olduğu, bankacılık çevrelerince ifade ediliyor.

Bunun yanında, bir ay gibi kısa bir zaman içinde bile bir kaç kez değişen faiz oranları, özellikle sabit faiz oranları ile kredi veren bankaları güç durumda bırakıyor.

Öte yandan, Batı ekonomilerine egemen olan durgunluk da bankaları olumsuz etkiliyor.

ARTAN BORÇ ERTELEME İSTEMLERİ

Genel ekonomik durumdan ve izlenmekte olan para-kredi politikalarından olumsuz etkilenmekte olan uluslararası banka sistemi, artık gelişme sürecindeki ülkelerin dış borçlarının büyük boyutlara ulaşması ve borç erteleme istemlerinin artması karşısında kaygılarını saklamıyor.

Uluslararası bankacılık sistemini kaygılandıran nedenlerden biri, gelişme sürecindeki ülkelerin gittikçe artan borç erteleme istemleri. Özellikle →

borçları daha önce ertelenmiş olan ülkelerin, ertelenmiş borçlarını yeniden ertelemek istemeleri bu kaygıları daha da arttırıyor. Jamaika, Peru, Türkiye, Sudan, Zaire, Bolivya, Nikaragua, Polonya, Liberya ve Kosta Rika, yeniden borç erteleme isteminde bulunan ülkeler.

ÖDENMEYEN FAİZLER

Gelişme sürecindeki ülkelerin bazıları aldıkları borçların değil anapara taksitlerini, faizlerini bile ödemekte güçlük çekiyorlar. O nedenle, ödeyemedikleri faizleri de anaparaya dahil ederek, ikisinin birden ertelenmesini istiyorlar. Böylece borçların faizleriyle birlikte ertelenmesi, uluslararası bankacılık çevrelerine göre, banka sisteminin likidite olanaklarını sınırlıyor.

TEK YANLI MORATORYUM KAYGILARI

Aldıkları borçların faizlerini bile ödemekte güçlük çeken ülkelerin gittikçe artan borç erteleme istemlerinin, sonunda tek yanlı moratoryumlara dönüşme olasılığı, dünya bankacılık sisteminin öteki bir kaygı kaynağı.

Son yıllarda özellikle hükümetlerin bankalardan borç alması, bankalara bir güven duygusu veriyordu. Bankalar, özel kişi ve kuruluşlar iflas ederse, bir anda piyasadan çekilebilirler ama, devletlerin yaşamı süreklidir, onlar bir anda ortalıktan kaybolmazlar, diye düşünüyorlardı. Oysa şimdi bankalar, "egemen borçlular" diye nitelendirdikleri devletlere borç vermekten çekiniyorlar. "Kendinden güçlü olana borç verme. Eğer verirsen ona kayıp gözüyle bak" diyen Orta Çağdan kalma bir atasözü uluslararası bankacılık sisteminde hızla yayılıyor.

BANKA DENETİM OTORİTELERİNİN BASKILARI

Uluslararası bankacılık sistemi, gelişme sürecindeki ülkelere verilen kredilerin, özellikle, ertelenen kredilerin muhasebeleştirilmesi konusunda belli bir sistem uygulamıyor. Genellikle ertelenen kredileri de olağan alacakmış gibi muhasebeleştiriyor. Oysa son zamanlarda ilgili ülkelerin banka denetim otoriteleri bankalardan, erteledikleri borçları kuşkulu alacaklar olarak muhasebeleştirmelerini ve bunlar için karşılık ayırmalarını istiyor. Bankalar da, karşılık ayırdıkları zaman kar oranları düştüğü ya da düşeceği için bu uygulamadan yana gözükmüyorlar. Fakat bu uygulamanın zorunlu kılınması halinde kar oranları düşeceği için Bankaların borç vermede de borç ertelemede de daha dikkatli ve çekingen davranmaları bekleniyor.

Gelişme sürecindeki ülkeler için uluslararası banka sisteminden borçlanmak bu nedenlerle güçleşirken, borç veren sınaileşmiş Batı ülkelerinin çoğunluğunun karşı karşıya bulunduğu bütçe sorunları nedeniyle devletten devlete olan borç ve yardımlar da hiç olmazsa önümüzdeki birkaç yıl için büyük oranlarda artacağa benzemiyor.

Bunlara ek olarak Türkiye'nin Batı Avrupa ile olan siyasal ilişkilerinde son zamanlarda gözle görülür hale gelen soğukluk, dış kaynak sağlamadaki bu güçlükleri daha da arttırıcı bir nitelik kazanmış bulunuyor. Nitekim, çok küçük tutarlarda da olsa Türkiye'ye olan yardımlarını kestiklerini açıklamış bulunuyorlar. Bunun gibi Avrupa Ekonomik Topluluğunca Türkiye'ye açılması söz konusu 600 milyon dolar dolayındaki kredinin de geleceği belirsiz.

Böylece daralmakta olan dış borç kıskacı, bir yandan dış borçlanmaya dayalı kalkınma modellerinin yerine ulusal kaynaklara dayalı gelişme modelleri uygulama zamanının geldiğini, bir yandan da uluslararası siyasal ilişkilerde ekonomik çıkarların özenle dikkate alınması gerektiğini düşündürüyor. ●

İNSAN HAKLARI GÜNÜ KUTLANDI

"İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin otuzüçüncü yıldönümünde tarihe verdiğimiz sözü gerçekleştirmek amacıyla birliğimizi ilan etmeliyiz. Bildirgenin bir sonuç değil, daha önce hiç denenmemiş ölçekte evrensel bir işbirliği için bir çağrı, bir başlangıç olduğunu unutmamalıyız. Bu görevin üstesinden gelinmelidir."

BİRLEŞMİŞ Milletler Genel Sekreteri Kurt Waldheim'in 10 Aralık İnsan Hakları günü mesajı bu cümleyle noktalanıyor.

Bildirge 33 yıl önce, 1948 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda oybirliğiyle kabul edilmiş; O günden beri de Birleşmiş Milletlerin, insanlık için çizdiği, onurlu, saygın, özgür yaşamın yol göstericisi olmuş.

İnsan Hakları günü bu yıl Ankara'da Birleşmiş Milletler Türkiye Enformasyon Bürosunda, Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkeziyle Birleşmiş Milletler Türk Derneği'nin ortak çalışmalarıyla kutlandı. TRT'nin tek bir cümleyle sözünü etmediği bu toplantıya Prof. Bahri Savcı (S.B.F. İnsan Hakları Merkezi Başkanı), Prof. Dr. Cahit Talas (B.M. Türk Derneği Başkanı), Dr. Kenan Sürgit (TODAİE Genel Müdür Vekili), Av. Atillâ Sav (Türkiye Barolar Birliği Başkanı), Rauf İnan (Unesco Türkiye Milli Komisyonu adına), Prof. Dr. Mümtaz Soysal (S.B.F. Anayasa Hukuku Bölümü Başkanı) konuşmacı olarak katıldılar. Toplantıya başkanlık eden Prof. Savcı İnsan Hakları Merkezinin kısa bir tarihçesini verdikten sonra, *"İnsan Hakları hüsufa[1] uğrayamaz, çünkü dünyanın anlamı insanla vardır; bu konuda derin bir inanç duyuyoruz"* diyerek, Anayasa Mahkemesi Başkanına Mahkemenin bazı üyelerine ve konuklara hitaben yaptığı kısa açış konuşmasından sonra sözü Prof. Dr. Talas'a verdi. Prof. Talas'ın Bildirge'nin "yaşamak, özgürlük ve kişi güvencesi herkesin hakkıdır" cümlesini taşıyan üçüncü maddesine ağırlık veren konuşmasından sonra Dr. Kenan Sürgit kısa ve öz konuşmasında şu öneriyi getirdi:

"Anayasalar gibi, bildirgelerin de ister ulusal işter uluslararası olsun, geçerlilik kazanmaları için toplumlara, bireylere, hükümetlere mal edilmeleri gereği çok önemlidir."

İnsan Haklarının eğitiminin üzerinde duran Rauf İnan'ın konuşmasından önce ve sonra yapılan iki konuşma özellikle üzerinde durulmaya değer ve bir İnsan Hakları gününün anlamını vurgular nitelikteydi.

Av. Atilla Sav insanlık kadar eski bir hak, savunma hakkı üzerinde durdu. Sadece suçlu olanların değil, suçsuz olanların ama her an suçlanma olasılığı ile karşı karşıya bulunan her insanın güvencesi olan Savunma hakkının Anayasamızda da temel haklar arasında yer aldığını belirten Sav savunmasız yargı düşünülemeyeceğini ve baroların ancak Anayasamızın öngördüğü çoğulcu bir demokraside işlevlerini yerine getirebileceklerini söyledi. Konuşmasını, *"Dileğimiz yeni Anayasa'da da bütün temel hak ve özgürlüklerin yer alması ve bunların gerekli şartı olan çoğulcu, özgürlükcü demokrasinin varlığını sürdürmesidir"* cümlesiyle bitirdi.

Son konuşmacı Prof. Soysal Bildirgenin birinci maddesine ağırlık veren konuşmasında *"özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğan"* insanlar varsayımının yüzyılımız için anlamlı bir başlangıç olabileceğini belirttikten sonra, bu anlamlı başlangıçta daha da anlamlı bir adım olan *"Uluslararası İşkenceyi Önleme Sözleşmesi"* nin ön çalışmalarından söz etti.

Konuşmasını idam cezalarına değinerek sürdüren Prof. Soysal, Danışma Meclisinin idam cezasını belirli konulara indirgeyen bir yasa önerisinin, Türkiye'nin kendine karşı ileri bir adımı olabileceğini öne sürerek, bu yolla öldürmenin çözüm olmadığı gösterilmiş olabilir dedi.

Böylece Türkiye'nin *"felsefe alanda"* bir adım atmış olacağını belirten Prof. Soysal, *"Dünyaya hiçbir eziklik duymadan insan haklarına saygılıyız. Çünkü insanız diyebilmeliyiz"* cümlesiyle konuşmasını bitirdi.

Prof. Nermin Abadan—Unat'ın kadın haklarından söz edilmeyişle ilgili *"sitemi"* ne karşın insan haklarının öneminin ve gereğinin bir kez daha vurgulanmış olmasından dolayı anlamlı olan bu toplantıyla ilgili izlenimlerimizi B.M. Genel Kurul Başkanı İsmet Kittahi'nin şu cümlesiyle bağlıyalım:

"B.M'in İnsan Hakları alanındaki başarılarını kaybetmek hem olumlu, hem de yerinde bir davranış olacaktır. Ancak, dünyanın her yanında İnsan Haklarının durmadan ve dehşet verici biçimde ihlal edildiğini kabul etmemekle yalnızca kendimizi aldatmış oluruz. Keyfi yada toplu idamlar, toplu kıyım yada kaybolmalar, muhaliflerin zor yoluyla etkisizleştirilmesi, ırksal ve dinsel hoşgörüsüzlük ve apartheid denen suç söz konusu ihlallerin en rahatsız edicileri arasındadır." •

1. Husuf: Ay tutulması; Hüfusa uğramak: üstüne gölge düşmesi.

YAYINLAR

TAKVİMİ VEKAYİ
Türk Basınında 150 Yıl 1831-1981
Dr. Orhan Koloğlu
Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları: 200 TL.

M.T.Öngören'in "ülkemizde, geçmişi son derece az incelenmiş olan mesleklerden biri de yazılı basındır. Dirençli, dayançlı ve dikkatli bir araştırmacı olan Orhan Koloğlu, bu kitabında mesleğimizin başlangıcına tarihsel bir bakışla geri dönerken, konuya hem mesleksel bir gözlemle yaklaşıyor, hem de çağdaş bir yorum getiriyor," önsözüyle sunulan kitap dört ana bölümden oluşuyor.

Takvimi Vekayi Neden Çıkarıldı? Ticari Açıdan Takvimi Vekayi, Mesleki Açıdan Takvimi Vekayi, Tek Türkçe Yayın Olduğu Sürece Takvimi Vekayi'nin İçeriği.

GÜL DEVRİMİ
Ayhan Can
Şiirler, Dönemeç Yayınları, 1981, 64 sayfa, 75 TL.

Ozan bu şiirleriyle 1970 TRT Şiir Başarı Ödülü almıştır.

Kitap için "abartmalara yüz vermeyen bir ozanın, kendine özgü destansı sesini getiriyor," deniyor. Bir Sevgi İşçisidir Yüreğim, Usulca Kan Açmak ve Barış Çocukları başlıklı üç bölümde oniki şiir veriliyor.

SOSYAL DEVLET VE NİTELİKLERİ

Ahmet ERDOĞDU

- 1961 Anayasası, başlangıç bölümünde ve 2. maddesinde Türkiye'de Sosyal Devlet kurulduğunu açıklamıştır.

- 1961 Anayasası, başlangıç bölümünde ve 2. maddesinde Türkiye'de Sosyal Devlet kurulduğunu açıklamıştır.

- Sosyal Devlet Çiftçiyi ve tarımı korumakla yükümlüdür. Çünkü toplumda halkın beslenmesi bir ulus için önemli olan bir sorundur.
- Yeni Anayasa, içeriğini belirtmeğe çalıştığımız 1961 Anayasasının kurmak istediği Sosyal Devleti daha güçlü ve etkili biçimde donatmalıdır.

GEÇENLERDE Daday'a ve ona bağlı Uluköy'e gittim. Çocukluk anılarımın köy yaşamıyle bütünleştiği toprakları dolaştım. Uluköy'de olsun öteki komşu köylerde olsun şaşırtıcı bir olayla karşılaştım. Bir çok tarlalar ekilmemiş bozlaşmış. Köylülerden öğrendim ki sahipleri evlerinin kapılarını kilitlemiş ve birkaç yıldır çoluğu çocuğu toplayarak İstanbul, Ankara gibi büyük kentlere göç etmişler. Evler boş ve kapalı, tarlalar boz.

Bugün ülkemizin çok önemli sorunlarından birisi de tarımın işlemeyişi, toprakların yeterince işlenmeyişi ve sanayi de olduğu gibi tarımın da gereğince yürütülemeyişi gerçeği ile karşı karşıya bulunmamızdır. Topraklarımızın böylesine işlenmemiş boz bırakılmış durumları karşısında kimi yetkililerin tarımsal ürünlerde dışsatımın geçen yıllardan ileri geçtiği yolundaki bildirilerini boz tarlalar doğrulamamaktadır. Bu durum sosyal bir çöküntünün acımasız habercisidir. Çiftçi yurttaş evde çocukları çoğalınca toprağın verimi yetmez oluyor. Kardeşler arasında kalıt yoluyla tarlalar bölündükçe toprak küçülmede ve üretim tüketimi karşılamamakta, karnı aç kalan çiftçi başka geçim yolu bulamadığı için Avrupanın çeşitli ülkelerine ve Türkiye'de de büyük kentlere göçmektedir. Bu bir sosyal olaydır. Tarımı ekonomiyi, üretim yetmezliğini çarpıcı biçimde anlatan göstergedir.

SOSYAL DELVET KAVRAMI

Sosyal Devlet, bir çırpıda tanımlanıverecek kolay bir kavram değildir. Çünkü çeşitli anlamlı ve çok yönlüdür. Bunu belirgin bir duruma dönüştürebilmek için temel özelliklerini vurgulamak en kolay çözüm olabilir. Bu nedenle Sosyal Devletin amaçlarını şöyle belirleyebiliriz. Kişinin, toplumun gönencini dirlik düzenliğini sağlar. Ekonomide kişiyi yalnız bırakmaz ona en başta yardımcı olur. Bu konularda kişiye güvence verir. Sosyal adaleti, ekonomik ve sosyal ekinsel kalkınmayı, öğretim ve eğitimi, yurtiçi ve dışı barışı sağlar, çalışma ve iş düzeni kurar, işsizliği önler, yurttaşlara insanlık onuruna yaraşır geçim olanakları bulur. Toprağın işlenmesine yeraltı ve yerüstü ulusal kaynakların çalıştırılmasına ve üretimin artmasına, sanayiin gelişmesine ülkenin kalkınmasına öncü ve yardımcı olur.

1961 ANAYASASINDA SOSYAL DEVLET

1961 Anayasası, başlangıç bölümünde ve 2. maddesinde Türkiye'de Sosyal Devlet kurulduğunu açıklamıştır. Eski Anayasamız, ekonomik ve sosyal yaşamın düzenini sağlayıcı ve geliştirici bir çok önlemlerin alınması yolunda devlete görev vermiştir. Ekonomik ve toplumsal yaşam, tam çalışma ilkesine ve adalete uygun olacak ve devlet herkes için insanlık onuruna yaraşır bir yaşayış düzeyi sağlama amacını güdecektir. Herkesin dilediği alanda çalışmaya ve sözleşme özgürlüğüne hakkı vardır. Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanları ve çalışma yaşamını yerindelik ve yeterlik içinde gelişmesi için toplumsal ekonomik ve mali önlemler alarak çalışanları korur ve çalışmayı destekler ve işsizliği engelleyici, önleyici tüm önlemleri alır. Toplumsal ve ekinsel, ekonomik kalkınmayı demokrasi ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirmekle, ulusal ekonomiyi artırır, yatırımları toplum yararına göre ve işlerin önem sırasına uyarak yürütür. Kalkınma planları yapar ve onları titizlikle uygular.

ÇİFTÇİNİN VE TARIMIN KORUNMASI

Sosyal Devlet, çiftçiyi ve tarımı korumakla yükümlüdür. Çünkü toplumda halkın beslenmesi bir ulus için önemli olan bir sorundur. Bir ülkede toprak yıldan yıla artmaz. Ulusal sınırların içinde yüzölçümü bellidir toprağın. Bu nedenle beslenmeyi sağlamak için tarımsal üretimin artırılması zorunludur. Böyle olunca da devlete burada da büyük görev düşmektedir. Devlet tarımsal üretimin artırılmasına özen gösterecektir. Devlet, toprağın yitmesini önleyici ve tarım ürünlerini artırıcı önlemler almak zorundadır. Bunların yanında ayrıca çiftçiyi tarımla uğraşanların emeğini değerlendirecektir.

Sosyal Devlete, çiftçi ile ve tarımla uğraşanları korumak için verilen bunca görev 20 yıldır yerine getirilmemiştir. Uluköy ve çevresindeki köylerde çiftçilerin tarlalarını boz bırakarak evlerinin kapılarını kilitleyerek gurbete göçmelerinin temeldeki sosyal ve ekonomik nedenleri bugün Türk toplumunun çözüm bekleyen ve en başta gelen sorunlarından birisidir. Anadolu da eski ocaklar yanmaz bacalar tütmez olmuştur. Bu gerçek görmezden gelinemez.

Yeni Anayasa, içeriğini yukarıda belirtmeye çalıştığımız 1961 Anayasasının kurmak istediği Sosyal Devleti daha güçlü ve etkili biçimde donatmalıdır. Bundan böyle topraklarımız boz kalmamalı, Anadolu insanları avrupalarda kapı kapı dolaşmamalı, yuvalarını yurtlarını bırakıp başka yerlere göç etmemeli ve dağılmamalıdır. Onlar el toprağını verimli yapacak yerde kendi anayurt toprağını işlemeli ve toplum kalkınmasına katkıda bulunmalıdır. Bu sorun, yalnız köylümüz için sıkıcı bir geçim kaygısı olmakla kalmıyor, kentlere üşüşen nüfusun ve kalabalığın her yönden bozduğu kent yaşamı için de çok sakıncalı oluyor. ●

SAĞLIK EMEKÇİLERİ

Turhan TEMUÇİN

BU köşede başlangıçtan bu yana, ülkenin genel sağlık politikası ile ilgili olarak eleştiriler getirdik. Bu eleştirileri getirirken de sağlık sorunları içinde ön planda görülen hekimleri, ve hekimliği ölçüt olarak kullandık.

Haklı olarak değerli okurlarımdan bazı eleştiriler aldım. Beni eleştiren değerli okurlar bu ülkenin sağlık sorunu deyince yalnız doktorların mı akla geldiğini bana sordular ve sonra "Ya öteki sağlık emekçileri ne olacak" diye yazdılar.

Bu ilk anlamda doğru bir eleştiridir. Sağlık hizmetleri içinde doktorların payının %15-20 olduğu düşünülürse geriye kalan % 80'lik hizmeti diğer sağlık emekçilerinin yürüttüğü ortaya çıkar. Bu büyük payı yüklenen sağlık emekçilerini elbette ki gündeme getirmemek doğru olmaz. Eczacısısı ile fizik mühendisi, kimya mühendisi, hemşiresi, diyetisyeni, hastabakıcısı, gececisi, kapıcısı, telefoncusu ile sağlık ordusunu oluşturan ve herbiri yadsınmaz görevler yapan ve kısaca "Sağlık Emekçileri" diyeceğimiz kimseler elbette ki sağlık hizmetlerinin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Ne var ki, genellikle doktorların sorunlarını ortaya koyarken, sağlık hizmetlerinin en üst düzeydeki bu görevlilerinin sosyo-ekonomik durumlarını tartışırken vurgulamak istediğimiz kendiliğinden de ortaya çıkıyordu. En üst düzeydeki bir sağlık emekçisinin tayin, nakil değerlendirme ve parasal sorunları ortaya konurken, onlardan, yani doktorlardan daha kısıtlı koşullarda çalışan sağlık emekçilerinin de (hastane müdürlerinin, diyetisyenlerin, hastabakıcıların, hastane şoförlerinin, aşçılarının) sorunları ortaya çıkıyordu. Yani *"imam-cemaat"* anlayışı gibi. İmam öyle olursa cemaatin nasıl olacağının ortaya çıkacağı yorumu.

Bu nedenle biz ölçüt olarak hep doktorluğu ele aldık ve diğer sağlık emekçilerinin de bundan örneklenmesini amaçladık.

Avrupa ülkelerinin pek çoğundaki hastanecilik hizmeti ile sağlık emekçilerinin yaşamını görmüş kimseyiz. Hemen tüm Avrupada sağlık hizmeti görenlerin yaşamı aynı eğitimi görmüş diğer görevlilerin yaşamına göre çok değişiktir. Diğer bir deyimle, dört yıllık yüksek öğrenim görmüş bir devlet memuru ile dört yıllık yüksek öğrenim görmüş bir hemşire arasında sosyo-ekonomik açıdan büyük farklar vardır. Frankfurt'ta bir manastır hastanesi olan Marien Krankenhaus'da KBB kliniğinde görevli bir hemşire'nin işini bitirdiğinde kürkünü omuzuna atıp özel otosuna atlayarak hastaneden uzaklaşışını kıskançlıkla izlemiş bir kimseyim. Alman vatandaşının milli gelirden payı Türk vatandaşının payı ile elbette kıyaslanmaz. Ne var ki o hastanede çalışan bir doktorla da bir hemşire arasında uçurumlar yaratan büyük gelir farkları yoktur. Birisi belki Mercedes kullanır ama, öteki de hiç değilse bir volswagen ile gereksinimini karşılar.

Bizdeki aynı hizmeti gören kişiler arasında ise büyük gelir farkları yaratılmıştır. Tam-Gün yasasının diğer sağlık personeline uygulanması ve özellikle bundan hemşirelerin de yararlandırılması büyük gürültü koparmıştı. Oysa görülen hizmet sağlık hizmeti idi ve hiç tartışmasız "özel nitelikle" bir hizmetti. Tam gün yasasından hemşirelerin de yararlandırılması nedeniyledir ki, Doğu Anadolu'da hemşiresiz hemen hiç bir sağlık ocağı kalmamıştı.

Bugün ise askıya alınan Tam-Gün yasası nedeni ile özellikle hemşire, hastabakıcı gibi sağlık personeli büyük ekonomik sıkıntılar içine itilmiştir. Doktorlar için maaş düzenleme yasalarının üzerinde çalışıldığı şu günlerde, bu yasaların yalnız doktorları kapsamı içine almasının ilerde geri dönülmez aksaklıklara yol açacağını söylemek için kâhin olmağa hiç gerek yoktur. Hastane hizmetlerinin bir bütün olduğu, bir zincirin halkaları gibi birisinin kopmasında tüm zincirin işe yaramayacağı iyi bilinmelidir. Doktoru olmayan hastane nasıl düşünülmezse, hemşiresi, temizlikçisi, elektrikçisi olmayan hastane de öyle düşünülmemelidir.

Ama ne yazık ki hep öyle düşünüldü. Sağlık emekçilerinin büyük bir kesimi üvey evlât işlemi gördü. Öyle ki, sağlık emekçisi bir ebenin, Bakırköy akıl hastanesinde ebe-hemşire olarak çalışan, 76 yaşına kadar çalışan Sabiha Gülen'in 1961 yılında yaş had dinden işine son verilince, 1955 yılına kadar olan çalışması sayıldı, gerisi sayılmadı, 18.5 yılı sayılıp altı yıllık fazla keseneği verilerek, aylık bağlamadan ortada bırakıldı. Şimdi bu sağlık emekçisinin çocukları Emekli Sandığı Müdürler Kurulu ile savaşta. Haklarını almak istiyorlar, Müdürler Kurulu diretiyor. Soruyor şimdi bu ananın kızı "Atatürk yılında en az ücretle çalışan bir Türk anasına bu katı tutum yakışır mı?" O ana şimdi öldü ve kızı da dul...

Dememiz şu demek. Sağlık emekçilerine de biraz iki gözümüzle bakmamız gerek. Bakmamız gerek ki, onlar da o şefkat dağıtan ellerine düştüğümüz de bizlere gözleri gibi baksınlar.

Bilmem anlatabildik mi? •

İZMİR'DEKİ SERGİLER

RESİM HEYKEL MÜZESİ: Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı ile Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti Büyükelçiliğinin birlikte düzenledikleri Arnavutluk Fotoğraf Sergisi 15-30 Aralık tarihleri arasında izlenebilir.

galerinin bir bölümü Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencisi Oğuz Dicle'nin Konay karikatür sergisi ile Buca Eğitim Enstitüsü öğrencisi Haluk Işık'ın resim sergisi için ayrıldı.

VAKKO SANAT GALERİSİ: "Batılı sanatçıların gözüyle Türkiye" adlı gravür sergisi 17 ve 19. yüzyıllarda Türkiye'ye gelen yabancı sanatçıların gözlemlerini yansıtıyor.

FÜZAN GALERİ: Mustafa ASLIER'in resim sergisi 24 Aralık 1981 gününe kadar izlenebilir.

ALMAN KÜLTÜR MERKEZİ: Münih'deki ünlü KERLİKOWSKY Galerisinde sergilenen "Sanat ve sanatçılar için reklam" adlı sergi 15-31 Aralık tarihleri arasında görülebilir.

İŞ SANAT GALERİSİ: 15-30 Aralık tarihleri arasında Figen Şekerci seramik sergisi izlenebilir.

DIŞARDA İKEN DE "MAHPUS" OLUR İNSAN DEDİĞİN

Fikret OTYAM

ÇOK gelmiştir başıma, yazı makinasının başına geçende, akılda yazacak tek konum yoktur ki, en sıkıntılı zamanım budur benim! İşte, 10 Aralık 1981 saat 13.59'da durum vaziyetim !

Dün döndük Antalya'daki sergimizden, bu sabah atölyeye çıkıp dalıp gitmişim resim yapmaya! Arayış'ta yedek bir yazım olacaktı. Ona güvenip dururdum ki eşim Filiz, "Bugün Arayış'a yazı yazacaksın, unutma" *dedi de öyle geldi aklım başıma! Şimdi, zamanla yarışmak zamanıdır. Yazmıştım daha önce, el içinde vasiyet ettik, ölmeyince olmaz! Arayış'ın yazısı yetiştirilmeli postaya, arkadaşları, yani ilk okuyanı, dizeni, pikajını yapanı zor komamak gerek, birgün geç gitse yer yerinden oynamaz ama, bu dediklerim olur, sıkışır insan, zordur basında gazeteyi, dergiyi ucu ucuna yetiştirmek.*

Karakapaklı Arayış'ı Antalya'da buldum, alıp okudum. İçim bi—hoş olmuştu karakapağı görünce. Bir değişiklik, zorunlu bir değişiklik gerekmiş, renk ayrımı zordur, haydi yazıydı acele dizersin, düzeltmesi müzeltmesini pek özenle yapmasan da yazıdır, yetiştirilir ama renkli kapak öyle değildir. Ol nedenle bu neden olmuş içimin hop etmesine, karakapaktan yana.

ANKARA'DAKİ SERGİLER

TURKUVAZ: Ünal Cimit'in Seramik Sergisi 18 Aralık 1981 gününden 5 Ocak 1982 gününe kadar izlenebilir.

EVRENSEL SANAT GALERİSİ: Mehmet Ali Resimcioğlu'nun resim sergisi 22 Aralık 1981 gününden 8 Ocak 1982 gününe kadar izlenebilir.

TAKI: İbrahim Balaban'ın "Erenler" konulu resim sergisi 25 Aralık 1981 gününe kadar uzatılmıştır.

VAKKO: "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" yarışmada ödül kazanan eserler 31 Aralık 1981 gününe kadar izlenebilir.

Hep yazdım, hep yazacağım. Gazipaşa'ya delinmiş bir gök altında sağ salim varanda, arabayı elbette PTT'nin önüne çektim hemen, bir adımda ıslanıp daldım içeri. Posta kutusu sandığım gibi tıkış tıkış, oh ne güzel... Dergiler, mektuplar, teleksle yazılmasının rağmına bir bilmece biçimli telgraflar, gazeteler, Anadolu gazeteleri, oralardan bana haberler selamlar ileten.

Şu sıralar da en çok tutukevlerindeki okurlarımdan geliyor mektuplar. Çoğunluğu kendisini yazmaya vermiş. Şiirdi, öyküydü, romandı, oyundu, iyi, yararlı bir uğraş. Kimileri de hallarından yakınır, neyleyim ben, adı üzerinde "Cezaevi". *Nice yazın ustaları, sanatçılar, politikacılar düşmüşlerdir cezaevlerine adı biçilen cezalarını çektirilmeye. Kimileri yirmi yıla yakın yatmıştır, yatırılmıştır, kimileri onbeş yıl, on yıl, yedi yıl, altı yıl... Kimileri daha oraya konulmadan tabutluklarda çile doldurmuştur, insan yüreğinin kabullenmeyeceği koşullar altında, ölmüştür kimileri kanlar kusarak! İşte toprağı aydınlık ola, şimdileri pek az, kimsenin anımsadığı bir yiğit sanatçımız ressam Faris.. İnancı uğruna düşmüştür mapus damına ve ölmüştür bu uğurda, hesapda elbette bu da var. İşte Nazım usta, işte Orhan Kemal, işte Enver Gökçe, işte Rifat Ilgaz, işte Arif Damar, işte A. Kadir ve daha niceleri niceleri, sıralasak bile bu yazı beş sayfalık olur ve dibine de bir not düşmek gerekir* (Devamı Var) *gibilerine!*

Öylesine çok!

Oralarda kendilerini yazmaya verenlerin sıkıntılarını anlıyorum, bu konuda konuşacak, söyleşecekleri, kendi uslarına göre kimbilir yoktur, olmaz, sanıyorum bu da bir başka acıdır. Nazım usta ile Kemal Tahir ayrı cezaevlerinde idiler. Bir talih, Orhan Kemal beş yılı yediğinde son üçbuçuk yılını Bursa cezaevinde Nazım ustanın yanında geçırmiştir, ressam Balaban ise daha önceden Bursa'dadır, ustanın ressam adayı, çömezi, öğrencisi olarak. Orhan Kemal, "Nazım Hikmet'le Üçbuçuk Yıl" *adlı anı kitabında o yılları en vurucu biçimde anlatır.*

Nazım ve Kemal Tahir'in birbirlerine yazdıkları mektupların Nazım'a ait olanları da yayınlanmıştır. Keza Nazım ustanın o zamanki eşi Piraye hanıma yazdığı mektuplar da kitap haline dönüştürülmüştür.

Ressam Balaban da yazmıştır cezaevi anıların.

1970'den sonra oralara ait öyküler yazılmıştır, kitaplar çıkarılmıştır. Çağımızın ve daha eskileri, oraya düştüklerinde, düşürüldüklerinde kitaplarla çıkmışlardır.

Bazıları da, yazdıklarının hemen basılmasını diliyorlar, dilemekle olmuyor elbette, bu da ayrı bir iş. Diyeceğim o ki, yazmalı, iyi kötü yazmalı, okumalı çok çok, çok çok okumalı ve yazmalı çok çok. Basılması mı? Gün ola harman ola.

Ve unutmalı cezaevinde olduğunu elden gelende. Nazım usta peşkir, havlu dokur idi yazmalarının yanı sıra, romandı, öyküydü, piyesti ve elbette başta şiir. Yetmezdi bunlar, arkadaşlarına eski deyimle "maddi ve manevi" *destek olurdu. Paraysa para, öğütse öğüt, güçse güç. Ortak olurlardı, kederlerine, kıvançlarına, tasalarına, mutluluk ve mutsuzluklarına, durmadan dinlemeden.*

Ve zaman akıp giderdi bunlar arasında. Elbette dile kolay, makinanın tuşlarına kolay.

Dışarda da "mahpus" *olur insanlar, özgürken bir zindan yaşamı içine düşerler.*

Ve bunun adına "gurbet" *denir.. Bunun adına* "Yurt özlemi" *denir, bunun adına "Dost özlemi" denir, bunun adına,* "sevdiklerinizin özlemi" *denir, tüm bunlardan ayrı düşende, dışarda olmuşun ne yazar ?*

Çok sevdiğim bir Rum arkadaşım var, Türk uyruklu, yaşı yetmişe varan, ressamdır ve "vatanı Türkiye" *den uzaktadır. Hani denir ya* "Hayatı roman", *bu dostumun yaşamı hazır romandır ve dosyamda yazılmasını bekleyen! Acıların acısıdır, benim için tek eksiği vardır dosyayı açıp çalışmaya başlamama, O'nun yaşadığı yerde üçbeş gün O'nunla yaşamak, çevresini görüp tanımak, bu zorunlu benim için, ama gidemiyorum, haydi bir* "mucize" *oldu, gittim, yazdım, ne ki kitabın yayınlanması için bu Rum asıllı Türk uyruklu yetmiş yaşındaki ressam kardeşimin ölmesi gerek, yoksa duman ederler bulunduğu yerde, zındana çevirirler yaşamını o yaştan sonra, insanın insama zulmu biterm'ola, tükenirm'ola ?*

Buraya dönende bulduğum uzun mektubunun bazı bölümlerini gelin paylaşalım, yok gizlim kapaklım:

"...Oraya gelmek için artık hiç bir umudum yok. Çünki eski zamanlar geçmiş artık. Paranın değeri havada uçmuş ve parayı kazanmak için yol kalmadı. Bugün oraya gelmek için kendimin nazarı ile koca bir define para lazımdır. Ama bu para nerede? Fakat olsa dahi adım atamam, sebebini söylemiştim, çünki atölyemin içinde bir başkası kalmak lazımdır, eğer iki saatlik gitsem buradan, vallahi ne var ne yok çaldıracaklar!..... (....) hırsızlıkta Şikago'yu geçmiş. Burada bütün millet hırsızdır.

..... Karar aldığıma göre, muhakkak kemiklerimi burada bırakacam, hem bir daha vatanımı görmeden!

Ne yapalım kardeş?

....Türkiye'den buraya lüfer ve palamut gelmiş satıyorlar. Gazeteden haberi aldım ve geçen salı günü halk mahalledeki pazarında lüferlere rastladım. Aman yarabbim! Ne zaman gördüm kalbim hoplamaya başlamış sanki uzun zaman görmediğim bir samimi arkadaştan fazla sevindim ve.. hemencecik hatıralarıma daldım. Nereden gelmiş bu lüferler? Satıcıya sordum, Türkiye'den demiş..

Benim balıklar dedim, fakat gözleri buzdan biraz donuk idi, şöyle elimle yakasını kaldırdım ve tamam! Dedim. Dört tane aldım. Bizim Türk parası ile yüz lira kilosu. O dakika hiç aklıma gelmedi onları aldım ve dogru eve gittim. Bir tanesini kuyruktan tuttum ve Ninenin yatağına gittim. Bak dedim ne buldum? Nedir diye sormuş, unutmuş zavallı.. İyi baksane be? Dedim.. Lüfer be lüfer. Ha demiş, yüzü pembeleşmiş. İstanbul'dan mı sormuş? Nereden olacak? İstanbul'dan! İki tanesini onlara bıraktım, ötekilerle beraber atölyeye geldim. Kardeşim, onüç ondört sene varmış lüfer yememişim. İstanbul'a geldiğimde ya mevsim değildi veya yapmamış lüfer. Havanın çok soğuk olduğuna rağmen güneş varmış, hususi meyhanenin önünde güneşli yerde ufak sofranıı kurdum, ızgara mangalıma ufak odunları yaktım, ateşe verdim, tesadüf olarak radikya salatası da varmış. Taze maydonoz kestim, limon, zeytinyağ. Koca litrelik rakı şişemi derken, ateşe oturttum balıkları ve beklemezden içmeye başladım. Daha öğlen nerede? Ancak sabahın on varmış. Bekliyemezdim oniki olsun. Balıkları önüme aldım, oturdum, birkaç rakıdan sonra karşıdaki ufuktan gözüken bir kuru dağ parçası görerek. Şöyle biran içinde oturduğum yerden uçarak yirmi sene evvel İstanbul'a vardım. Aman yarabbim, sanki lüfer zamanı imiş, Taksim'den dolmuşa atladım ve Büyükdere'nin Çayırbaşı denilen civarında indim. Deniz karşısında, o zaman marangoz arkadaş varmış, karşıki sahilde kayıkta bindim ve denize açıldım.

Derken bir rakı daha, bir parça lüfer, meze daha ve tatlı rüya devam edermiş. Denizde lüfer avlarken çoktan vefat edenlerden kaç arkadaş rasladım.

Bir balıkçı Andon varmış o zaman, hepimiz kızdırıyorduk, zavallının balık avında hiç kısmeti yokmuş. Onun bulunduğu yere yollandım. Andon da gözler denizde ve elindeki oltasında, tuttuğum lüferleri uzatarak seslendim, *"Andon be ne oluyor, yakaladın mı lüfer?" " defol be burdan"* demişt. Andon'dan sonra rahmetli bir arkadaş var imiş dev gibi dinç bir greguar kayıkta rakı takımları var imiş sandalın küpeştesine hususi takılan, mangalı hazır tuttuğu, lüferi ateşte. Rastgele Greguarı, ne oluyor? Kör müsün be demiş, dumanı da caba..

Balıkçı laz arkadaşlar geliyor, Hüsnü Reis, Mehmet Çavuş, bütün bunlar ölmüş, rakıdan yüzleri mosmor, hepsi mukallit arkadaşlar..

....Vatanımda ve ömrümde yaşadığım hayat bugün beni ayakta tutuyor. Hemde kimseyi beğenmezken Allah bin bereket versin dedim, lüferlerin bana verdikleri keyf.. İşte.. Anladın ya.. Bunun için soruyorum.. balık avına gitmiyorsun?

...Söylediğim gibi o eski günler hayatta tutuyor beni. Bir türlü benden yabancı olan resim yapamıyorum.. Kayıklar, denizler, ormanlar, av sahneleri ufacık Türk köyleri, kısa minareli camiler..

...Burası mezarım olmuş.. Bunu iyi aklına koy.. Ve memleketin dışında bir adım atma. Sürgünlük gibi acı, öldürücü şey dünyada yok. Bir kadını, bir kızı seversin ama, zaman gelir aşk sona erer ve başkasına gider. Vatan aşkısı tek ve sonmeyen bir tatlı aşktır.. Hiç bir kuvvet yenemez. Ne fukaralık ne sefalet ne de zenginlik. Bazen derim, kalsaydım acep nerede sürüklenecektim şimdi? ....Şimdi günler yaklaşıyor, bir gün gebereceğim ve leşimi şu hiç sevmediğim yerde bırakacağım düşüncesi korkutuyor beni. Ulan diyorum, senin yerin vatanındır ama, nasıl gitmek ve orada ölmek? Bazen diyorum, belkide kısmetim öyle olsa gerek. Son bir seyyahat ederim ve.. ansızın orada iken geberirim. Bu düşüncemi yaparken seviniyorum.. ve inanıyorum. Sanki yarın ne olacak biliyoruz,? Yok! He bir bakarsın piyango ve bir harika olur ve son bir ziyaret yaparım, ve oracıkta iken nalları atarım. İşte sana istediğin olur diyorum. Bunun için kardeşim hiç umurumda değil ne olacak, Allahın istediği olacak.."

Evet, rum asıllı ve İstanbul'da doğma Türk uyruklu, şimdi bir başka ülkede "vatan" özlemi acısını yaşayan bir yetmişlik ressam arkadaşın uzun mektubundan birkaç kesit. Yaşıyor, özgür, ama ne ki "hasret" içinde, önce "vatan" sonra sevdikleri, anaları, eşi, dostu, yemeği, müziği, yani bizi biz eden varlıklar, dışarda üstelik, ama ne yazar?

Çıkılır birgün acılar içinde, çıkılır ve karışılır insan seline, yürekte anılarla, bakarsın sağlığından olarak!.

Ben bu rum asıllı dostuma ki benden onbeş yaş büyük, "Kardeşim P....." diyorum, O da bana kimi kez "abi" diyor, kimi kez adım ve soyadımla sesleniyor ve kitabımın adı da hazır, "Kardeşim P....." Kocaman bir kitap olacak, olacak ama nasıl, ne zaman? Önce O'nun yaşadığı yere ulaşmak, sonra oturup yazmak, sonra O'nun ölümünü beklemek ya da O'nu oradan söküp almak, bu da olanaksız, karısı bin yaşındaki kayınvaldesi, olası değil!

Cezaevlerinde de yazmalı, durmadan yazmalı, durmadan okumalı, sonunda kitap nasıl mı olur? Dışarda iken bunu çözümleyemiyoruz demek için yazdım bunları, benden çözüm ve olanak soranlara, böyle diyor ve selam ediyorum içerdekilere. ●

DEMİRKENT DÜNYA'NIN SAHİBİ OLUYOR

HÜRRİYET Gazetesi çalışanları, geçen haftanın ortasında *"Erol Simavi"* imzalı bir teksir mektubu aldılar. Mektup, gazetedeki nöbet değişikliğinden çalışanları haberli kılıyordu ve öncelikle, gazete sahibinin *"12 Aralık 1981 tarihinden itibaren Genel Müdürlük görevini uhdesine aldığını"* bildiriyordu. Simavi, bu görevinde Arda Gedik'in Genel Müdür yardımcısı, Çetin Emeç'in de Genel Yayın Müdürü olarak kendisine yardımcı olacaklarını söylüyor, daha sonra *"uzun bir süreden beri camiamıza hizmet veren ve on yıldır Genel Müdürlük görevini sürdüren kıymetli arkadaşımız Nezih Demirkent görevinden ayrılmıştır. Maddi ve manevi açıdan yorulma bahasına esirgememiş olduğu çalışkan ve dürüst mesaisi için kendisine huzurunuzda teşekkürü bir borç bilirim"* diyordu.

Erol Simavi ve yeni yardımcıları, hafta sonunda yönetimdeki görevlerine başladılar. Yeni yönetimin ilk kararları arasında *"Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş."* adına daha çok kadınlar için yayınlanan günlük Kelebek gazetesinin 1982 yılının birinci gününden itibaren, Hürriyet'in bir eki olarak verilmesi vardı.

Hürriyet'in eski Genel Müdürü Nezih Demirkent ise, aynı sıralarda yeni bir girişim için son hazırlıklarını tamamlamakla meşguldü. Demirkent, Erol Simavi'nin yüzde doksan pay sahibi bulunduğu *"Dünya Süper Veb Ofset A.Ş."*nin yayınladığı *"Dünya"* gazetesinin yüzde altmış hissesini almıştı. Böylelikle 1 Ocak 1982 den itibaren Demirkent, bir gazete çalışanı değil, bir günlük gazete sahibi olarak görünecekti. Ekonomik haber ve yorumları ağırlıklı olan bir gazetenin.

GÜNEŞ, BULVAR VE ÖTESİ

Türkiye'nin en büyük gazetesindeki bu gelişmeler, aslında yeni yılın Şubat ayından itibaren yayınlanmaya başlayacak olan Güneş gazetesi ile ilgili transfer hazırlıkları ile de bağlantılı sayılabilir. Güneri Cıvaoğlu'nun Hisarbank ve Eko Yatırım bankerlik kuruluşu sahipleri Çavuşoğlu ve Kozanoğlu ikilisi ile birlikte yayınlamaya hazırlandığı 1 milyar lira sermayeli gazete, eski bir Adalet Partili politikacı olan Turhan Bilgin'den isim ve resmi ilan hakkı satın alınan Güneş olacak. Bilgin'in kapalı devre olarak yayınladığı, Güneş, Ankara, İstanbul ve İzmir'deki kendi malı olarak kurulacak ofset tesislerde çıkacak.

Ünlü The Economist dergisi bile, Ankara muhabirinin haftalık mektubunda Güneş'le ilgili çeşitli söylentilere yer verdi ve gazetenin kontrolünün, feshedilen AP'nin liderlerinin elinde olacağını ileri sürdü.

Gazeteyi hazırlamakta olan kadro ise, bu söylentileri gerçek dışı olarak nitelendiriyor ve Güneş'in bağımsız bir organ olacağını söylüyorlar. Şimdilik bilinen, gazetenin büyük paralarla ve transfer ücretleri ile bir kadro kurduğu. Civaoğlu'nun yayın danışmanlığını İsmail Cem yapacak. Güneş'e transfer yapanlar arasında Milliyet karikatürcüsü Bedri Koraman da bulunuyor. Yeni gazete ile ilgili en çok rahatsızlığın, Çavuşoğlu'nun kızkardeşi Nazlı Ilıcak ve Kemal Ilıcak tarafından duyulduğu da söyleniliyor. Ilıcaklar, aile içinden bir rekabetin sıkıntısını saklamıyorlar. Nazlı Ilıcak, her birisi beş altı milyonu bulduğu bildirilen transferlere şekil bakımından da karşı olduğunu söylüyor.

Öte yandan Tercüman sahibi, bir süreden beri kafasında geliştirdiği bir projeyi, Güneş'in yayım hazırlıkları üzerine yürürlüğe koymuş bulunuyor. 1 Ocak 1982 gününden itibaren Tercüman tesislerinde ikinci bir günlük gazete yayınlanacak. Günaydın ile bu gazetenin eskiden yayınladığı akşam gazetesi Gün arasında bir siyasi magazin olması düşünülen Bulvar'ın sahipliğini, Tercüman Müessese Müdürü Ömer Borovalı yapacak. Gazetenin Genel Yayın Müdürü ise Hürriyet'ten ayrılan Yalçın Kamacı olacak. Othan Baykara, İlhan Engin de Bulvar'ın kurmayları arasında bulunuyor. ●

SEDAT SİMAVİ VAKFI ÖDÜLLERİ DAĞITILDI.

21 Ekim 1981 günü çalışmaya başlayan Sedat Simavi Vakfı ödül jürileri çalışmalarını 1 Aralık 1981 tarihinde tamamlamış ve ödül kazananları saptamıştı.

Sedat Simavi Vakfı ödülleri 9 Aralık 1981 günü törenle açıklanmış ve aynı gün kazananlara ödülleri verilmiştir.

Kitle haberleşmesi ve sosyal bilimler dallarında ödüle layık eserin bulunmadığı değerlendirmede Fen bilimleri dalında Prof. Dr. Mithat İDEMEN, Prof. Dr. Raşit TOLUN, Sağlık bilimleri dalında Prof. Dr. Onur EROL, Prof. Dr. Muzaffer AKSOY, Görsel sanatlar dalında Yüksel ARSLAN, İlhan KOMAN, Edebiyat dalında Edip CANSEVER, Spor dalında Salih BORA ve Efe AYDAN ödüllendirildiler.

Sonuçları açıklayan Sedat Simavi Vakfı ödül jürileri'nin ödüle layık eser bulamadığı iki daldan biri olan Kitle haberleşmesi için şöyle denildi.

"Jüri 1 Ekim 1980 — 1 Ekim 1981 dönemi içinde yayınlanan ve ödüle aday gösterilen eserleri, kitle haberleşmesinde ana ilkenin "Basın, televizyon, radyo ve sinema ile düşünce açıklanması" olduğunu gözönünde tutarak incelemiş ve bu yıl bir ödüllendirme kararı almayı uygun bulmamıştır." ●

BASKETBOLE DE FUTBOL KADAR ÖNEM...

Ankara Kolejliler Spor Klübü Başkanı Erdem Tulgar, basketbole ilişkin sorularımızı yanıtladı.

ARAYIŞ— Bize kendinizi tanıtır mısınız ?

Erdem TULGAR— 1939 yılında Diyarbakır'da doğdum. 1950 yılında Ankara Kolejine girdim. 1954 yılında kurulan Kolejliler spor kulübünde, aynı tarihte lisanslı oyuncu olarak spor yaşantım başladı. 1971 yılında fiili spor yaşantımı Ankara Kolejliler kulübünde kapattım. Fiili spor hayatım sürerken kulübümün ve okulumun kız ve erkek basketbol takımlarını çalıştırarak, birçok Türkiye şampiyonlukları kazandırdım. Daha sonra Ümit Milli Takımını çalıştırdım. Çeşitli zamanlarda Ankara karmasını çalıştırdım. 1961 yılında ilk kez kurulan kız milli takımında antrenörlük yaptım. Spor hayatım bitince kulübümde teknik ve idari görevler aldım. Basketbol federasyonu teknik danışma kurulunda görev aldım. Halen Ankara Kolejliler spor kulübü başkanlığını yapmaktayım.

ARAYIŞ— Türk basketbolunun dünü ve bugününü anlatır mısınız ?

TULGAR— Ülkemizde basketbolun ilk oynandığı yer, bugün Boğaziçi Üniversitesi Kampüsü'nde yer alan eski Robert College'in Big Gim. denilen spor salonudur. Türkiye'de basketbol ilk kez bu salonda, 1904 yılında oynanmıştır. Daha sonra 1914 yılında Galatasaray Lisesi salonunda, okulun beden eğitimi öğretmeni Ahmet Robenson Bey tarafından 10'ar kişilik iki takım halinde oynatılmaya çalışılmış, ama maç sonunda "patlamamış kaş, kırılmadık burun" kalmamış.

Ülkemizde ilk basketbol maçı 4 Nisan 1921 günü Darülmuallimin Aliye Mektebi'nin Cağaloğlu'ndaki binasının bahçesinde bir Türk takımı ile Amerikalılar arasında oynanmıştır.

İlk milli maç ise 24 Haziran 1936, Çarşamba günü Beyoğlu Halkevi Spor salonunda Yunanistan'a karşı oynanmış ve Naili Mara'nın kaptanlığını yaptığı takımımız maçı 49—12 kazanmıştır.

Daha sonraları Türk basketbolüne Galatasaray'ın önderlik ettiğini görüyoruz. Ezeli Fenerbahçe—Galatasaray rekabetinin basketbolde ortaya çıkması ise 1952'lerin sonlarına rastlar. Bu ezeli rekabete İTÜ, Harbokulu, Moda ve Mülkiye'nin katkıları, daha çok ilgi çektirir oldu basketbole.

Bu genç takımların ortaya çıkması ile basketbol Türkiye'de yavaş yavaş benimsenmeye, yayılmaya ve sevilmeye başlandı. O tarihlerde Avrupa 8'ncisi oldu basketbol takımımız.

1960'ların sonlarında ise Türk Basketbolu gizli profesyonelliğin pençesinde sarsıntı geçirmeye başladı. Maddi olanakları güçlü İstanbul takımları başta F.B. olmak üzere zamanın iyi oyuncularını takımlarına alarak, süratle Anadolu'ya yayılan bu sporu engellemiş, Anadolu'ya yayılmasını zorlaştırmışlardır.

Bütün bunlara rağmen bu işe gönül vermiş bir avuç antrenör sayesinde basketbol sporu ayakta kalabilmiş, hattâ 1970'lerin ortalarında yeniden Avrupa 8'nciliğine ulaşmışlardır. 1976 yılında ise Balkanlar'da genç basketbolcülerimiz ilk şampiyonluklarını kazandılar.

1970'lerin sonunda Türkiye'de müessese kulüplerini görüyoruz. Temennimiz müessese kulüplerinin iyi organize olarak basketbolümüze genç oyuncu yetiştirmek şeklindeki anlayışla yeni ve doğru bir yön vermeleridir.

ARAYIŞ— Bugünkü başarıyı nasıl yorumluyorsunuz

TULGAR— Ulusal takımımızın ilk defa yurtdışında şampiyonluk kazanması büyük bir olaydır. Bu şampiyonluğun yegane sahibi sporcular ve antranörleridir. Kuşkusuz turnuva boyunca takımını en iyi şekilde yöneten Aydan Siyavuş'un katkısı önemlidir.

Başarıya ulaşan bu takımın nüvesini oluşturan oyuncuların 1976 yılında beraber oynayan takımdan geldikleri unutulmamalıdır. Bu çok önemlidir. Ayrıca bu takımda bulunan basketbolcülerin uzun yıllardır kendi takımlarında transfer olmadan oynamaları da oyun disiplini ve takım anlaşması açısından çok önemlidir. Oyuncuların eğitim düzeylerinin yüksekliği de olumlu bir faktördür. Yaş ortalaması da ulusal takımın lehinedir.

ARAYIŞ— Basketbolün geleceği için neler söylenebilir ?

TULGAR— Bugün basketbol gençliğin malı olmuştur. Bunu Bakanlık, Federasyon, Basın ve TRT olarak gözönünde bulundurmak durumundayız. Eğer bu kurumlar basketbole de en az futbol kadar önem verirlerse o zaman basketbol Avrupa'da da söz sahibi olur. En önde gelen spor dalı olabilir.

ARAYIŞ— Başarının devamı neye bağlıdır ?

TULGAR— Başarı herşeyden önce bilinçli ve devamlı çalışmaya bağlıdır. Bunun yanısıra başarıya Antrenör problemi, Oyuncu, Transfer politikası, Federasyonun tutumu, hakem sorunu, seyirci ve tesis sorunu ile birlikte ulaşılacağını unutmamak gerekir.

ARAYIŞ— Balkan basketbolünün Avrupa'daki yeri nedir ?

TULGAR— Balkanlar da Arnavutluk'u bir kenara bırakacak olursak dünya ve olimpiyat şampiyonu olmuş bir Yugoslavya, kendi ekolünü yaratmaya çalışan bir Bulgaristan, Romanya ve son yıllarda büyük gelişme gösteren Yunanistan'ı görürüz. Yugoslavya Balkan şampiyonalarında hep geleceğin takımını yaratmaya özen gösterir. Ancak gönderdiği takımların güçsüz takımlar olduğu söylenemez. Balkanların takımları Avrupa'da ilk on sırayı işgal edecek güçtedir. Bu nedenle alınan derece çok önemlidir. Fakat buna kanarak çalışmalarımıza daha fazla ağırlık vermezsek ileride büyük hüsrana uğramamız kaçınılmaz olur. Şampiyon olmak çok zor bir olaydır. Fakat onu devam ettirebilmek daha zordur. Gerekli özeni gösterir takviyeleri alırsak önümüzdeki üç dört sene Avrupa'da söz sahibi olabiliriz.

YA GENÇLER

Jülide GÜLİZAR

TÜRK kamuoyu günlerdir ayakta. Günlerdir bir yasa çevresinde konuşuluyor. Yasadan yana olanlar TV'de seslerini rahatça duyururken, yasaya karşı çıkanlar gazete sayfalarında konuşmak olanağını buldular. Ama bu arada, her zaman olduğu gibi, yaşanın kapsamına giren çok büyük bir kesime hiç kimse kulak vermedi. Gençlerin sesine. İşte ben bu söyleşide bu sesi duyurmak istiyorum.

Bugün gençlerle yeni Üniversite yasası üzerine konuşacağız. Söyleşiye katılanlar ADMMA İnşaat Fakültesi son sınıftan Müslim Kurt, Ziraat Fakültesi Zooteknik Bölümü birinci sınıftan Kenan Derviş Şimşek, Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarisi birinci sınıftan Alev Güzer. Yine Zooteknik Bl. birinci sınıftan Murat Akın ve ODTÜ Endüstri Mühendisliğinden son sınıf öğrencisi Mehmet Aktürk.

Söyleşiye başlarken bir noktayı vurgulamak istiyorum. Bu gençlerle yaptığım ön konuşmada bizim söyleşimizin de TRT'nin açık oturumu gibi tek yanlı olacağını gördüm. Çünkü yaptığım araştırmalarda yasaya candan gönülden *"evet"* diyen bir öğrenciye rastlamadım. Soruyu bu gençlere yönelttiğimde yanıtları şu oldu. *"Biz de"*.

İlk sorum Rektörler acık oturumunu nasıl buldukları yolundaydı. Ağız birliği etmişcesine *"o açık oturumdan çıkan sonucu kabul etmek, onların düşüncelerini benimsemek imkânsız"* dediler. Ve başladık konuşmaya.

Jülide— Çocuklar söze özerklik konusuyla başlamak istiyorum. Yeni yasada biliyorsunuz, üniversitelerin idari özerkliği kaldırıldı ve yalnızca bilimsel özerklik bırakıldı. Bu konu üzerinde hiç düşündünüz mü?

Kenan— Benim bildiğim kadarıyla özerklik, mali, idari, bilimsel diye parçalanamayacak bir kavramdır, bir bütündür.

Müslim— İstediğin gibi, kendi zevkine göre giyinebilirsiniz dediğimiz bir insanın giysilerini bizim seçmemiz gibi bir şey bu.

Mehmet— Üniversitenin iki türlü işlevi vardır. Birincisi elinde var olan öğrenciyi yetiştirmek, ikincisi de sınai ya da teknolojik gelişime bağlı olarak araştırmalar yapmak. Yeni yasa ile, sacayağı tabir ettiğimiz bilimsel, mali, idari özerklikten, mali ve idari olanı kaldırılmış. Ama bilimsel özerkliğin halâ var olduğu söyleniyor. Bence sacayağını tek ayak üstüne durdurabilmek kadar olanaksızdır bu. Çünkü Üniversitelerde var olan eğitim biçimi, Devlet Başkanınca atanacak Rektöre bağlıdır. O rektörler ki, kendi kişilikleri, siyasal görüşleri doğrultusunda eğitim programını, öğretim üyelerinin çalışma biçimlerini belirleyecek ve bu çalışmaları bir sicille değerlendirecektir. Rektör seçiminin doğru yapılabildiği durumlarda aksayan bir sey olmaz, ama ya bu seçim gereken doğrulukta yapılmamışsa? Örneğin Üniversite dışından bir Rektörün, yabancı olduğu bir camiayı..."

Jülide— Oldukça karmaşık bir mekanizma olan Üniversiteyi bir bütün olarak kavrayıp kavrayamıyacağı da...

Mehmet— Soru işaretlerini beraberinde getiriyor. O günkü açık oturumda Rektörler yabancı ülkelerden örnekler verdiler. Ama örneğin şunu söylemediler. Fransa'da Akademik Konsey üç aday gösterir ve Devlet Başkanı bu adaylar arasından birini seçer Rektör olarak.

Jülide— Birkaç gün önce Yüksek Öğretim Kurulu'nun Üniversiteden gelen üyeleri seçildi. YÖK'ün oluşturulma biçimini nasıl buluyorsunuz?

Kenan— YÖK'nu bence Üniversitelerdeki öğretim üyeleri seçmelidir. Özerklik ancak böyle sağlanabilir.

Mehmet— YÖK'nun oluşturulmasında da ağırlık kişisel ilişkilere dayanmaktadır. YÖK'nun yetkileri çok geniş biçimde belirlenmiş yasada. Kimlerin öğretim üyesi olabileceği, kimlerin bir üst kademeye geçebileceği, uygulanacak ders programının ne olacağı, nasıl uygulanacağı gibi... Bunca yetkili bir organın seçimi kişisel ilişkilere bağlı olunca, başarı ya da başarısızlık da, yani Üniversitelerin geleceği de, kişilere bağımlı olacaktır.

Jülide— Yasanın 5. maddesinde şöyle deniliyor. "Yüksek öğretimde imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak önlemler alınır." Nasıl alınır acaba diye sormak istiyorum?

Müslim— Evet bu eşitlik nasıl sağlanacak acaba? Bir yanda büyük kentlerin iyi öğretim görebilen çocukları, bir yanda Anadolu'nun farklı yörelerinde kısıtlı olanaklarla öğretim görmeğe çalışan çocukları.. Bir yanda özel derslerle, kurslarla takviyeli yetiştirilen çocuklar, bir yanda aracı—gereci, öğretmeni zor bulabilen çocuklar.. Bunları aynı sınava sokarak nasıl fırsat ve imkân eşitliği sağlanabilir ki? Bunun için başka çözümler gerekli. Örneğin 67 ilin nüfusuna göre bir oranlama yaparak, her ilden o sayıda öğrenci almak düşünülebilir. Tabii puan değerlendirilmesinde de ayrı bir ölçü kullanmak şart.

Jülide— İyi hoş da, bu yolla ancak sayısal bir eşitlik sağlanabilir. Az önce saydığın farklı yörelerdeki ve koşullardaki öğrencileri toplayıp aynı sınıfa koyacaksın ve aynı eğitim düzeyinde yarıştıracaksın. Böyle eşitlik olur mu?

Müslim— Doğru da.. Hiç olmazsa sayıda eşitlikten başlayalım diyorum. Eşitliği bütün yönleriyle sağlayabilmek uzun zaman alacak bir şey. Zaten şimdiye kadar da aynı düzeyde, farklı eğitimlerle yarıştık, yarışıyoruz.

Kenan— Yasanın olumlu sayılabilecek bir maddesi bu bence. Nevşe- →

hir, Avanos Lisesinden gelen bir öğrenci olarak dileğim şudur ki, yurdun her yöresinden gelen öğrenciler Üniversiteye giriş sınavında aynı şansa sahip olsunlar. Yasa bunu sağlasın.

Jülide— Kenan bu maddeyi çok olumlu bulduğunu söyledi Mehmet. Yasayı iyi incelediğin anlaşılıyor. Acaba, havada kalan bu maddeye işlerlik kazandıracak şeyler gördün mü başka maddelerde?

Mehmet— Eğer bir eşitlikten, kişilerin aynı odada, aynı sıralarda oturup, aynı hocalardan ders dinlemelerini anlıyorsak yasada bu var. Oysa eşitlik kavramına bu açıdan değil de Türkiye'nin farklı yörelerinde farklı öğretim görmüş kişilerin aynı eğitim düzeyine getirilmeleri, aynı eğitimden yararlanma olanağı bulmaları ve aynı eğitimle yetiştirilebilmeleri diye bakacak olursak... İşte bunları sağlayacak verilere rastlamadım yasada. Rastlamak şöyle dursun, yasanın bir sürü maddesinin, bu maddeyle çeliştiğini gördüm. Örneğin, Üniversiteye girişlerin kısıtlanması, devam zorunluluğu, çalışarak okuma olanağının kaldırılması, mali zorunluluklar getiren madde.. Bunları daha sonra konuşacağız sanırım.

Jülide— Evet, konuşacağız. Yine 5. maddede Türk dili ve yabancı dilin zorunlu derslerden olacağı hükme bağlanıyor. Türkiye'nin gerçekleri açısından bu zorunluluk üzerinde durur musunuz?

Müslim— Bunun uygulanabileceğine kesinlikle inanmıyorum. Çünkü Türkiye'de kaç lisede kaç öğrenci bir yabancı dili yeterince öğrenebiliyor? Kaç öğretmen hakkıyla biliyor ki, öğretebilsin? Biraz ileri giderek öğretmenlerin pek çoğunun bu konuda yeterli olmadığını söyleyeceğim. Ama suç öğretmenlerin değil tabi. Bir buçuk ayda yabancı dil öğretmeni yetiştirerek yabancı dil öğretimi yaptığınızı sanıyorsanız, yanılıyorsunuz. İşte bu öğretimden geçmiş öğrenciler, zorunlu ders olan yabancı dili nasıl başaracaklar?

Jülide— Bu söylediklerin bana vaktiyle kendisiyle program yaptığım bir öğrenciyi hatırlattı. Boğazlıyan Lisesini bitirmiş bu arkadaşınız Lise yılları boyunca hiç yabancı dil okumadan mezun olmuş, "Karnelerimizde yabancı dil hanesinin karşısında hep bir çizgi çekilirdi" demişti.

Kenan— Türk dilinin iyi konuşulamadığı, yazılamadığı bir gerçek. Bilimsel öğrenim gören bir Üniversite öğrencisinin yabancı dile olan gereksinimi de ortada. Ama, bu sorunların, daha Üniversiteye gelmeden önce ele alınması gerekir.

Jülide— Mehmet, sen ODTÜ'de okuduğuna göre böyle bir sorunun yoktur ama bu konuda düşüncelerin vardır mutlaka.

Mehmet— Yasanın yararına en çok inandığım maddesi bu. Çünkü yabancı dilin Türkiye'deki önemi belli. Yabancı dil insanı, bu ülkenin sınırlarıyla bağımlı kalmaktan kurtarıp, gözlerini ülke dışına çevirmesini ve olup bitenleri görmesini sağlayan bir olanak. Bu da kişilerin kapsamlı bir dünya görüşü edinmesi, dış dünyadaki gelişmeleri kavrayabilmesi sonucunu ge- →

GERAY: YÖK'NU ELEŞTİRDİ

"Derhal bildim ki, bana içten sevgilerini haykıranlar; yarım yüzyıldan bu yana büyük Türk Ulusu'nun tam anlamı ile ulus olmasına çalışan, onunla en çağdaş bir Türk Devleti kurmak için insanlık özverilerinin hiç birini kendilerinden esirgemeyen kültür, intizam, devlet anlamlarını en son bilimsel görüşlere göre billurlaştırmaya çalışmış ve çalışan yüksek arkadaşlarımdır."

Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Cevat Geray'ın SBF'nin 122'nci Kuruluş Yıldönümü nedeniyle düzenlenen törende yaptığı konuşma ATATÜRK'ün bu sözleriyle son buluyordu.

Prof. Geray SBF'deki gelişmeleri *"Ankara Üniversitesi'nin çatısında Üniversite yasalarının öngördüğü bilimsel ve yönetsel özerkliğin sağladığı üniversiter ortamın"* katkılarına bağladı ve YÖK konusunda şunları söyledi:

"Sırası gelmişken yeni yürürlüğe giren Yüksek Öğretim Kanunu'na ilişkin kaygılarımızı dile getirmeyi bir meslek görevi biliyorum. Burada kişisel görüşlerime değil, Fakültemiz Kurulu'nun Yasa Tasarısı üzerindeki 25 Ağustosta olağanüstü toplanarak aldığı, yetkili Yasama ve Yürütme organlarıyla kamuoyuna sunduğu karara dayanarak Üniversitelerarası Kurulun Resmi Makamlara, Milli Güvenlik Konseyi'nin ilgili Komisyonuna yazılı, sözlü olarak sunduğu ana görüşler açısından bir değerlendirme yapmak istiyorum. Özetle belirtmek gerekirse;

1. Yeni yasa, eğitim-öğretim işlevi yanında araştırmalarla, incelemelerle bilim üretme ve yayma işlevlerini de yüklenen "çağdaş üniversite" kavramı yerine, yalnızca öğretim yapan "yüksek meslek okulu" kavramını yeğlemiş, böylece Üniversite öğretim üyelerini de Yüksek Meslek Okulu öğretmeni durumuna indirgemiştir.

2. Üniversitenin yönetimi, mensuplarının aralarından seçecekleri organlara değil, Üniversite içinden ya da dışından atanmış kişi ve kurullara bırakılarak, hem yönetsel özerklik kaldırılmış hem de bilimsel özerklik büyük ölçüde kısıtlanmıştır.

3. Büyükkentler dışındaki üniversitelerin öğretim üyesi açığını gidermek için öngörülen rotasyon dışında, öğretim üye ve yardımcılarının mesleğin her aşamasında kurumlarıyla ilişkileri kesilerek kurum dışına gitmesini gerektiren yeni yasa hükümleri, Fakültelerin anlamlı bir personel politikası gütmelerini engelleyecek, bilimsel araştırma ve öğretim görevlileri'n gerektirdiği süreklilik ortamını zedelemiş olacaktır. Bu, yüksek öğretim kurumları arasındaki dengeyi sağlamayacağı gibi başarılı ve etkin işleyen kurumların sarsıntıya uğramasına yol açabilecektir.

4. Yüksek Öğretim Kurulu üyelerinin çoğunluğunun Üniversitelerarası Kurul dışından seçilmesi, Rektörlerin sırasında dışarıdan atanması, dekanların bölüm aşkanlarının, Enstitü ve Yüksek Okul Müdürlerinin atanmayla işbaşına getirilmesi; ülkemizde yerleşmiş ve en az sakıncalı olduğu anlaşılmış uulunan akademik geleneklere aykırı olan bir yöntemdir.

5. Asistanlık kurumunun kaldırılması öğretim üyeliği mesleğinin doğal kaynağının kurutulması sonucunu doğurabilecek, ülke gerçekleriyle bağdaştırılamaz sakıncalı bir tutumdur.

6. Geniş bir burs ve borç verme dizgesi yoluyla yoksul ailelerden gelen öğrencilerin devletçe en geniş ölçüde desteklenmesi sağlanmadıkça, yüksek öğretimin paralı oluşu, fırsat eşitliğine, toplumsal adetlere aykırı sonuçlar yaratabilir." ●

tirecektir. Çeviriler bu sonucu sağlamakta yeterli değil. Çünkü sınırlı sayıda olmakta. Ayrıca çevirmenin kişiliği ve yeteneği de önemlidir. Ben Ankara Atatürk Lisesinde okudum. Ama altı yılın sonunda fazlaca bir şey öğrenebilmiş değildim doğrusu. Biliyorsunuz ODTÜ'de ingilizce zorunludur ve öğretime başlarken bir yıl İngilizce hazırlık sınıfı okunur. Bu uygulama öteki üniversitelerde de yapılmalıdır.

Jülide— Bu dediğin yapılabilr mi? Yanıtın evetse nasıl yapılabilir?

Mehmet— Aslında yapılamıyacak bir şey değil. Bugün Türkiye'de yabancı dilleri iyi bilen kimseler var. Bunlardan yararlanmak neden mümkün olmasın? Bizim Gaziantep Kampüsünde bir hazırlık sınıfı kurulabildi. Belki zor oldu, ama oldu işte. Bu uygulama öteki Üniversitelere de yaygınlaştırılabilir, yaygınlaştırılmalıdır. Yoksa orta öğretimde haftada birkaç saat yabancı dil okutmakla bu iş olmaz.

Jülide— Evet, altı yıl boyunca yabancı dil okutulur. Ve sonunda insanlar bir şey öğrenmeden çıkarlar Liseden, değil mi; Yazık olmuyor mu bu altı yıla? Şimdi Yasanın öğretim ve öğrenciler bölümünü düzenleyen maddelerine geçelim. 43. maddede "yüksek öğretim harca tâbi olup..." deniliyor. Her ne kadar harç kelimesinin arkasına sığınılıyorsa da bu düpedüz paralı öğretim demek oluyor. Ne dersiniz?

Müslim— Şu anda Üniversitede okuyanlar parasız öğretim görüyorlar değil mi? Oysa bu, görünüşte böyle. Çünkü ekonomik durumu elverişli bir öğretimi görmek olanağına sahip ancak. Bu bir. İkincisi kurslara avuç dolusu para döküyorlar. Bu para Devlete gitmiyor yalnızca. Şimdi Devlet bu parayı almak hakkına sahip çıkıyorsa, bu hak karşılığında Devletin de bir görevi olmak gerekir. Üniversite öğrencisini bu parayı ödeyebilir duruma getirmek. Örneğin onu günde birkaç saat çalışmaya zorlamak.

Jülide— Sen ne diyorsun Müslim? Yasa şu ana kadar uygulanagelmekte olan bir hakkı da kaldırıyor. Çalışarak okuyan öğrencilerin...

Müslim— Bizler zaten gece öğrencisi olarak başlamıştık öğretime. Sanıyorduk ki saat 18.00—23.00 arası kullandığımız bu hak dokunulmaz bir haktır. Çünkü ne Anayasada ne de 657 sayılı yasada bu saatler arasında bu hakkınızı kullanamazsınız denilmiyor.

Jülide— Oysa kullanamazsınız denildi ve gece öğretimi kaldırıldı di orsun öyle mi?

Müslim— Evet. Ayrıca şu da var. Başbakanın açıklamasına karşın, Bakanlardan, Genel Müdürlere bir genelge geldi. Bu genelgede, çalışarak okuyan öğrencilerin varlığından sözediliyor ve bunların durumlarının bir an önce sonuçlandırılması isteniyor. Sonuçlandı ılmadığı takdirde genel müdürlerin 657 sayılı yasanın 125 ve 137'nci maddelerine aykırı davranmış olacakları belirtiliyor. Bu maddeler nedir biliyor musunuz? Hırsızlık, dolandırıcılık ve Devlet sırlarını açığa vurma gibi suçlar.

Aysel— Bu konuda ben de çok dertliyim. Paralı öğrenim öğrencinin sırtına bindirilen büyük bir ekonomik yüktür. Okul giderleri zaten yeterince yük. Şimdi daha da artıyor. Bu nedenle Devlet ilk aşamada, ders saatleri dışında ya da yaz aylarında çalıştırmak suretiyle, öğrenciyi, ailesine yük olmaktan kurtarmalıdır.

Jülide— Yasa bir olanak getiriyor bu konuda. Devlete borçlanmak mümkün.

Aysel— Bence çıkış yolu değil. Çünkü şimdi de bir tür borçlanma olanağı var. Kredi almak. Ama ne kadar ve nasıl uygulanıyor, yeterli mi değil mi, apaçık ortada. Devlete borçlanmada aynı şekilde uygulanacaksa hiç de çıkış yolu olmayacaktır.

Müslim— Borçlanmanın çok iyi uygulanabileceğini varsaysak bile, çıkış değil. Çünkü Devlet verdiği borca

ÜNİVERSİTELERE YILBAŞI ARMAĞANI

BUGÜNLERDE ülkemizde tüm üniversiteler yılbaşı armağanlarını almayı bekliyorlar. Yeni yıla yeni armağanlarıyla girecek olan öğretim üye ve yardımcılarına bu şenliği YÖK hazırlayacak.

YÖK demek Sayın Prof.Dr. Doğramacı demek olacağına göre *(bu daha kesinleşmedi ama, herşey öyle olacağını düşündürüyor)*, Üniversitelere armağanlarını sunan, demek ki sayın Doğramacı ve ona inananlar gurubu olacaktır.

Yabancı örneklerle YÖK'ü kabul ettirmeye çalışan Rektörü, örnekleri arasında Fransa'nın da adını saydı.

Sn. Doğramacı, *"Fransa'da Üniversiteyi hükümetlerin seçtiği rektörler ve onların da seçtikleri dekanlar yönetir"* demişti bir televizyon açık oturumunda. Biz bu konuyu Sayın Doçent Dr. Yenişehirlioğlu'na sorduk. İşte aldığımız yanıt:

"Uzun yıllar Fransa'da Üniversitede eğitim görmüş ve 1968 olaylarını, üniversiteye getirdiği yenilikleri yaşamış bir kimse olarak, durumun hiç de böyle olmadığını söylemek yerinde olacaktır. Çünkü orada, evet rektörleri Milli Eğitim Bakanlığı'nın önerisi üzerine Devlet Başkanı seçer ama, onlar yalnızca hükümet ve üniversiteler arasında bir tür bağlantı kuran köprülerdir. Üstelik, bir de üniversiteleri gerçekten yöneten "Başkan" ("President") denilen bir yönetim makamı da bulunmaktadır. Ayrıca, dekanları tam yetkili Fakülte Kurulları seçer. Bu kurullarda öğrenciler, öğretim üye yardımcıları ve öğretim üyeleri, eşit oranlarda yaklaşık üçte-bir oranında bulunurlar. Örneğin 80 kişilik bir Fakülte Kurulunda, üyeliklerden 30'a yakını öğrenci ve asistanlara aittir. Kurul üyelerinin herbirinin oy ağırlığı aynı değerdedir. Bu kurullar sayesinde bilimsel ve yönetsel özerklik korunur ve kollanır. Denetim mekanizması, Fakülte Kurullarının kendisidir. İşte devletin üniversitelere sağladığı bu özellikler sonucu, üniversiteler, politik iktidarların etkisinden kurtulmakta, tam bağımsız birer evrensel eğitim, öğretim kurumu ve birer bilimsel kuruluş haline gelmektedirler."

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Sistematik Felsefe Birimi Başkanı Doç.Dr. Sayın Şahin Yenişehirlioğlu'nun konuya ilişkin açıklamasını, bu durumu çok iyi bildiklerine inandığımız sayın YÖK üyelerine yeniden anımsatmakta yarar olduğunu düşünüyoruz. ●

karşılık, haklı olarak sizden hizmet bekleyecektir. Devlette hizmet aldığınız anda elinize geçecek aylık 16 bin liradır. Ev kiralarının 20 binden başladığı bir ülkede, yıllar yılı Devlete bağımlı kalmak ne demektir biliyor musunuz? İstediğiniz gibi yaşamak yerine Devletin istediği ölçüde sürünmek.

Jülide— Rektörler, dünyanın her yerinde yüksek öğrenimin paralı olduğunu söylemişlerdi.

Mehmet— Evet, ama Rektörler oralardaki yüksek öğrenimle bizdekini karşılaştırmaktan da özellikle kaçındılar. Türkiye'de yüksek öğrenim bir gencin biraz daha iyi bir yaşama kavuşabilmesinin yoludur. Örneğin toplumdaki yerinin biraz daha saygın olacağını sanmasıdır. Devlette biraz daha iyi bir yere sahip olma hayalidir, daha iyi iş bulabilmesi umududur.

Jülide— Askerliğini yedeksubay olarak yapmaktır, aylığında 100—150 liralık farktır, evlenirken daha iyi bir pozisyona sahip olmaktır. Oysa yabancı ülkelerde bu öğrenim, bir insanın kendini belli bir alanda yetiştirmek istemesidir, uzmanlaşmasıdır, zevk için yapılabilen bir şeydir, bir hobidir.

Mehmet— Ve oralarda Devlet, gençlerin daha kısa yollarla, mesleki ve teknik okullarıyla, ön lisans okullarıyla hayata atılmasını sağlamıştır, güvencesini vermiştir eline. Devam zorunluluğu getirmek insanların okuma hakkını elinden almak oluyor bir bakıma. Her ailenin ekonomik gücü çocuğunu okutmaya elverişli olmayabilir. O zaman, okumak isteyenler ne yapsınlar? Biliyorum, şimdi burslar diyerek itiraz edeceksiniz. Ama onun da başka sonuçları var. Bir aile on yıl emek verip, özveride bulunarak çocuğunu lise mezunu yapıyor. Sonra Devlet ya da özel sektör, vereceği bursla, bu on bir yıllık emeğe, birikime bir anda el koyuyor. Hele özel sektörün, özellikle seçtiği en seçkin, en yetenekli beyinlere el koyması. Başbakanın açıklaması sizin de belirttiğiniz gibi, en fazla üç yıllık bir çözüm getirecek. Ama yine de umuda kapılıyor insan. Ya diyorsunuz, bu üç yıl içinde Devlet öğrencilere paralı öğrenimi sağlayacak olanakları getirecek, ya da ekonomik sıkıntılar bitecek.

Aysel— Çalışarak okuyan arkadaşlarımızın birçoğu yalnız kendilerini değil, ailelerini de geçindirmek zorunda. Bu akradaşlar, hangisini bıraksınlar? Üniversiteye girmek de bir iş bulmak ta aslanın ağzından ekmek kapmak gibi bir şey. Öğrenciyi böyle bir seçim yapmak zorunda bırakan Devlet, onlara en alt düzeydeki bazı olanakları sağlamış mı? Örneğin barınma sorununu çözümlemiş mi? Yurtların yetersizliği bilinen bir gerçek. Ev kiraları bir öğrencinin gücünü aşan ölçülerde. Sonra özellikle öğrencilere ev vermek istemiyor ev sahipleri. Çünkü 12 Eylül öncesinin günahını daha üzerimizden atamadık. Faturasını ödeyemedik.

Jülide— Yeni yasa Üniversiteye girişte bazı sınırlamalar getiriyor.

Müslim— Evet yeni yasaya göre bir insan 26 yaşından sonra Üniversiteye giremez artık. Bir yandan 100'ncü yıl onuruna, okuma yazma kursları başlatıldı. Bu kurslarda 70'lik nineler dedeler okuma yazma öğrendiler. Öte yandan hiçbir yasada yeri olmadığı halde 26 yaşındaki insanların öğrenme hakkı kısıtlandı.

Kenan— Bu maddeye hangi açıdan baksak yerine oturtmak mümkün değil. Dinimiz ilim, Çin'de de olsa arayın diyor. Atatürk hayatta en doğru yol gösterici bilimdir diyor. Ama yasanın bu maddesi bu bakış açılarıyla da çelişkili. Ayrıca bir başka yanı da var olayın. Örneğin ben matematik dersini yalnızca Lise son sınıfta gördüm. O halimle sınava girseydim kazanmam düşünülemezdi. Elime geçen olanakları değerlendirdiğim için kurslara gittim. Ve kazandım. Böyle olanaklar insanın eline çok sonraları geçebilir.

Mehmet— Ben bu maddenin hangi amaçla konulmuş olduğunu düşündüm. Sanırım Üniversite sınavlarındaki yığılmayı önlemek amaçlanmış. Ama bu yolla ne kadar önleyebilirsiniz? Belki iki üç yıllık bir süre için 450.000'lik sayıyı 350.000'e düşürebilirsiniz. Ya sonra? Liseyi bitirenlerin sayısı Üniversitelerin kapasitelerinden yüksek olduğu sürece bu yığılma bitmez. Sorunu Üniversite kapısında değil orta öğretimde, hattâ ilköğretimde ele almak gerekir. Öğrenciler yeteneklerine göre çeşitli öğrenim dallarına ayrılmalı. Kısa yoldan hayata atılmanın olanakları yaratılmalı ve Üniversite öğrenimi bazı şeyleri elde edebilmenin yolu olmaktan çıkarılmalı.

Jülide— Yasa orta öğretimdeki başarıların da ek bir puan olarak tesbit edileceğini ve sınav puanına ekleneceğini söylüyor. Burada da bir eşitsizlik söz konusu mu acaba?

Mehmet— Eşitsizlik öyle bir durumdur ki bir kere başlamayagörsün. Sonuna kadar sürer gider. Onu herhangi bir aşamada yakalamak ve düzeltmek mümkün değildir. O nedenle eşitsizliği kökeninde kurutmak gerekir.

Murat— Burada benim de söylemek istediklerim var. Şöyle düşünüyorum. Diyelim ki yasanın beşinci maddesinde sözü edilen imkân ve fırsat eşitliği sağlandı ve Anadolu'nun farklı yörelerinden gelenlerin çoğunluğu da Üniversitelere girebildi. Peki bundan sonrası? Bundan sonrasını gazetelerdeki iş ilanlarından izlemek mümkün: Eleman almak isteyenler ya ODTÜ, ya da İTÜ mezunlarını istiyorlar. Örneğin bizim Ziraat Makinaları Mühendisliği diye bir bölümümüz var. Ama oradan eleman isteyen ilanlar görmedim daha. Akademilerden isteyenler de yok. İnkâr etmiyorum, söz konusu üniversitelerde öğretim çok iyi. Ama öteki fakültelerde ve Akademilerde aynı düzeyde öğretim yapılamıyorsa suç kimin? Her öğrencinin ODTÜ ya da İTÜ'yü kazanması düşünülemez. Elbette Özel sektör, en iyi yetişmiş olanı arayacaktır. Ama bazı öğrencilerin böylesine kaliteli bir öğrenim görememiş olması kimin suçu? Yabancı dil arıyorlar. Yabancı dil öğrenmemek kimin suçu? Yani Mehmet'in dediği gibi, eşitsizlik kökeninde kurutulmadıkça sürüp giden bir şey oluyor. İş bulmada, ücrette..

Jülide— Söyleşimize katıldığınız için teşekkür eder, başarılar dilerim hepinize. Önümüzdeki hafta, mektupla tartışmamıza katılan arkadışlarınızın sesine kulak vereceğiz. ●

ÖZÜR VE DÜZELTME

43'üncü sayımızda sunduğumuz açık oturuma katılan değerli konuklarımızın kısa yaşam öykülerini hazırlarken Prof.Dr. Sayın Mümtaz Soysal'ın özgeçmişi için hazırlanan ve ilgili bilgilerin bir bölümünün Sayın Soysal'ın yazmış olduğu bir kitabın kapak arkasında bulunabileceğini belirten servis notu yanlışlıkla Sayın Soysal'ın resminin altına girmiştir. Bu yanlışlık için Profesör Sayın **Soysal**'dan ve okurlarımızdan özür **dileriz**. ●

ŞOFÖRLER DERNEĞİ BAŞKANI ZAM İSTEMİYOR.

Ankara Umum Otomobilciler ve şoförler Derneği Başkanı Derviş Günday taksimetre uygulaması konusunda sorularımızı yanıtladı. 1927 yılında kurulan derneğe 1979 yılında Başkan seçilen Günday daha önce Belediye Meclis Üyesi olarak görev yapmıştı.

ARAYIŞ— Taksi ve dolmuş tarifeleri hakkında düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz ?

Derviş GÜNDAY— Taksi taban ücretleri normal. Ancak kilometre ücrete yetersizdir. Derneğimiz yönetimi halkımızın çektiği sıkıntıyı iyi bildiğinden dolmuş tarifelerini de uygun görmektedir.

ARAYIŞ— Taksimetre uygulamasının getireceği sorunlar var mı?

Günday— Yararının yanısıra taksimetre uygulamasının mahsurları da vardır. En başta yoksul üyelerimize getireceği mali külfeti sayabiliriz. İmalatı konusunda tereddütlerimiz var. Türkiye'de imal edilecek mi, edilmeyecek mi? Bizim önerimiz elektronik olarak Türkiye'de imal edilmesidir. Şahıs ve firmalar yerine devlet teşekkülleri tarafından imal edilmeli ve garantili olarak derneğimize verilmelidir.

ARAYIŞ— Nüfusu yoğun ve trafiği düzensiz olan büyük kentlerimizde taksimetrenin sakıncaları olabilir mi?

Günday— Tarife ayarlaması yapıldıktan sonra hiçbir sakıncası yoktur. Nüfusu yoğun olan il'lerde hem trafik ve hemde ülke ekonomisi açısından tek—çift plaka uygulaması ve tatil günleri özel otoların çalışmamalarını öneriyoruz.

ARAYIŞ— Türkiye'de taksimetre imal ediliyor mu?

Günday— Bir dönem Koç Holding grubu yapmıştı. Teknik sakıncaları olduğundan başarılı olamadı. Uygulamadan kalktı.

ARAYIŞ— Derneğiniz taksimetre dışalımını üstlenmeyi düşünüyor mu? Yönetimi nasıl olacak taksimetre uygulamasının ?

Günday— Biz ithalatı düşünmüyoruz. Taksimetrelerin denetimi Belediye ve Derneğimiz tarafından ortaklaşa yapılmalıdır.

ARAYIŞ— Taksimetre bozulursa ne olacak? Ayrıca tarife de bulundurulacak mı ?

Günday— Taksimetre bozulduğunda ayrı bir tarifeye gerek görülmemeli. Ayrıca bozulan taksimetrenin hemen değişecek şekilde garantili olması şarttır.

ARAYIŞ— Taksimetre uygulamasına ne zaman geçilebilir ?

Günday— Taksimetre için gerekli girişimlere hemen başlanır ve tedbirler alınırsa bir yıl içerisinde büyük şehirlerimizde tüm vasıtalara takılabilir.

ARAYIŞ— Taksimetreler hileli kullanılabilir mi?

Günday— Elektronik imal edilen, mühürlü olan ve anahtarı Derneği'mizde bulunacak olan taksimetrelerin hileli kullanılması mümkün olamaz.

ARAYIŞ— Şoför esnafı için taksimetre alımı sıkıntı yaratacak dediniz. Bu konuda öneriniz var mı ?

Günday— Önerimizi şöyle söylemek mümkün. Taksimetre fiyatları beşbin lirayı geçmemelidir. Ayrıca kredili olarak almamız mutlaka sağlanmalıdır.

ARAYIŞ— Son sorumuzun konusu değişik, korsan taksi uygulamasından farklı şekilde bahsediliyor. Memnun olan da var olmayan da. Sizlerin düşüncesi nedir ?

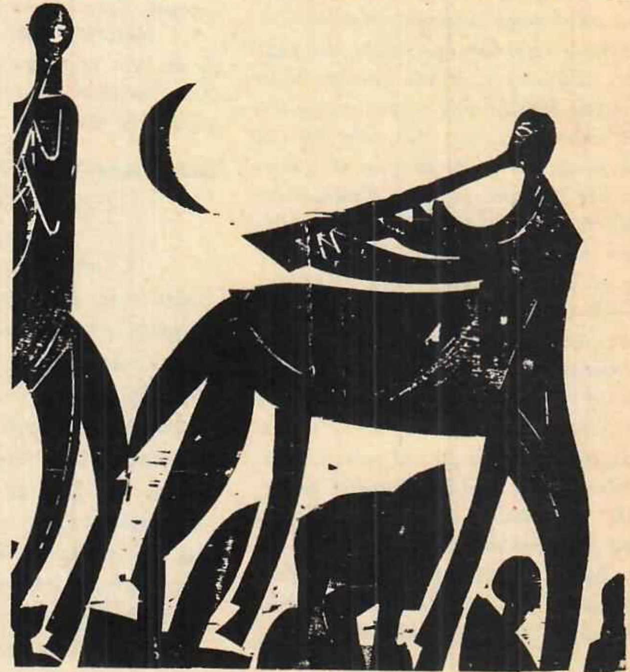
Günday— Korsan taksiler, devlete vergisini ödeyen şoför esnafının ekmeğine ortak olmaktadırlar. Bunların çoğu devletten maaş alan kişilerdir. Elbette ki bu davranışlarıyla vergi kaybına da neden oluyorlar. Çünkü vergi ödemiyorlar. Şoför esnafının ekmeğine ortak olan bu taksicileri caydırıcı yasal düzenleme yapılmalıdır.

AĞAÇ BASKI TEKNİĞİ'NİN ÖRNEKLERİ ALMAN KÜLTÜR MERKEZİNDE SERGİLENİYOR

Alman Kültür Merkezi uzun süreden beri Başkent'in, sanat etkinliklerine önemli katkıda bulunan kuruluşlardan biri. Bina içerisindeki hemen her salonunu, yerli yabancı sanatçılara açan Alman Kültür Merkezi'nde, yılın son sanat çalışmalarından biri de HAP Grieshaber'in, ağaçbaskı eserlerinden oluşan sergi.

Ağaçbaskı tekniğinin en çarpıcı örnekleriyle, Ankara'lı sanatseverlerin beğenisini kazanan Hap Grieshaber, Almanya'nın Rot yöresinde, yine aynı adı taşıyan bir kasabada dünyaya gelmiş. Uzunca bir süre, dizgicilik, gazete dağıtıcılığı, güzelyazı öğrenimi gibi, değişik çalışmalardan sonra, kendi geliştirdiği özgün bir teknikle ağaçbaskı yapıtlarını yaratmaya başlamış. Doğduğu yöredeki hem şehirleri gibi yalnızca toprağa bağlı kalmayıp, Avrupa'nın birçok kentini dolaşan Grieshaber, doğayı, toprağı ve toprak insanlarını eserlerine ana konu olarak seçmiş. Bugün Reutlingen'de yaşayan sanatçı, ilerlemiş yaşına karşın, sanat çalışmalarını sürdürmektedir.

HAP Grieshaber'in 50'den fazla çalışmasının yer aldığı ve çeşitli dönemleri kapsayan yapıtları, Alman Kültür Merkezi'nde 22 Aralığa kadar sergilenecek.

OKURLARIN GÖRÜŞÜ

ENGELLENİYORSA GÖREV BİZİM.

Arayış'ın daha çok satıp daha geniş bir alana yayılması daha çok okuyucu kazanması için yalnızca dağıtım şirketine ve bayilere güvenmek yeterli olmayabilir. Okuyucularla el ele özdağıtım sistemi geliştirilebilir. Her okur bulunduğu bölgede fahri Arayış Bayii gibi dolaşır, satışı kontrol eder, olmayan Arayış'ı araştırır, okur ve okutur. Böylece dağıtım sıhhatli olur ve dergi canlılık kazanır.

Şurası kesin ki, birtakım kişi yada kuruluşlar Arayış'ı sevmiyorlar. Onu tökezletmek için ellerinden geleni yaparlar. Ama bilinmelidir ki, okurlarının desteğini alan Arayış yıkılmaz.

Ben bu konuda üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeye çalışan bir okurum. Üniversite'ye giremedim. Başvuru için para bulmakta zorluk çekiyordum. Şimdi bir de paralı oldu ki artık hiç okuyamam. Hiç okuyamam derken büyük üzüntü duyuyorum. Çünkü ben okumayı çok seviyorum. Bu konuyu işlerseniz, daha çok işlerseniz çok sevinirim.

Benim durumumda olanların bu derdine Otyam Usta'nın değineceğine ve ses getireceğine inanıyoruz.

Arayış, sorunlara yaklaşımı ve sıhhatli çözüm önerileriyle ilk sayısından beri izlediğimiz bir dergi. Ben bulunduğum bölgede daha iyi izlenmesi için bayi denetimi yapıyorum. Soruyorum. Eksik geliyor. Arayınca bulamıyor veya en azından beş altı bayi dolaşmak durumunda kılıyoruz. Bayiler ise daha çok istek yapabilmek için sizden ilgi bekliyorlar. örneğin reklam yapın. Tüm yolları kullanarak dergiyi tanıtın.

Halil TOSUN
AYDIN

KİMDİR BUNLAR?

Dünya insanlarının kaderiyle istedikleri gibi oynayabilen kişiler kimlerdir?

Ekonomik sıkıntıların gitgide çoğaldığı, nükleer savaş tehlikesinin hızla büyüdüğü dünyamızda yanıtlanması gereken en önemli sorular sanırım bu tür sorular olabilir, olmalıdır.

İnsanları sömüren, baskı altında tutan kişileri dünya kamuoyuna tanıtmak yolunda tam tutarlı araştırmaların yapılmadığı ortadadır. Bu tür araştırmaları yapacak dürüst aydın kitlesinin varlığından hiç kuşku duymuyorum.

Milyarlarca insanın kaderini belirlemek için süper güçlerin istedikleri gibi at oynatmalarına dünya milletleri izin vermemelidir. Her ne olursa olsun zirve buluşmalarının kabul edilebilecek hiç bir tarafı yanı yoktur. Olamaz. O ülkelere ve o ülke yöneticilerine şu soru sorulmalıdır. Siz kim oluyorsunuz da milyarlarca insanın kaderiyle dilediğiniz gibi oynayabiliyorsunuz?

Şenol ÖZEL
ANKARA

O İNSANA KIZILAMAZ

Bir insan belirli bir yaşa kadar kapalı bir çevrede yaşamışsa, çevre ona hiç bir olumlu şey vermemişse ve hatta onu daha da olumsuzluklarla donatmışsa o insana kızılamaz. O kişi acınması gereken zavallı bir insandır.

Yine böyle bir ortamdan kopup daha açık daha modern veya çağdaş bir ortama gelen kişinin davranışlarına da kızılamaz. Ama kızılamazsa durup onun hareketlerini seyretmek mi lazım? Bu tür seyircilerde en az onlar kadar zavallılardır. Bu kişiler her şeyi kendilerinin bildiklerine inanırlar. Bilimsel ve çağdaş düşünceler kendi safsatalarının yanında bir hiçtir onlar için.

Doğruyu veya gerçeği kabullenmek bir yana her şeyi tüm çıplaklığıyla gözlerinin önüne sersen kulaklarını doldursan yine de tüm güçlerini inanmamak için harcarlar. Direnirler. Bu tip kişileri çağdaş olmaya davet etmeli.

İsmail BOSTAN
İ.Ü. İktisat Fak.

ARAYIŞ'A ELEŞTİRİLER

Arayış'a övgüler eleştiriler, bazen sert eleştiriler de yazılıyor. Ben diyorum ki, dostumuz Arayış'ın daha iyiye daha güzele gitmesi için övgüden çok eksikliklerini görüp eleştirelim. Bu nedenle yazıyorum.

Dergimizde bir gerileme sezinliyorum. Eleştiri ve yorumlarınız pasifleşti. Banker ilanı da almaya başladınız. Hem de okurlara haber vermeden.

Kapak değişikliğini benimsemedim. Arayış sanki değişik bir dergi oldu.

Arayış bir düşün ve fikir dergisi olduğuna göre ne gerek vardı haberlerde dedikodulara. Yani dedikodulu haberlere. Örneğin Danışma Meclisi kulislerindeki konuşmalara ya da şurda burda yetkili veya yetkisizlerin söylediklerine. Bunlar önemsiz şeyler. 39 sayıda 34'ncü sayfada "Kıyımlara karşı Dallas" iyi kaleme alınmıştı ama, aynı sayfada "Beton blok mu sıkıştırılmış çimento mu?" başlıklı yazının yazılış şekli lüzumsuzdu. Olay yerine gidenlerin tekpileri, elbiseleri, yok beton altında kalmaları falan, böyle şeyleri yazmaya gerek yok. 39'uncu sayınız da boyalı basına özenme vardı. Bu tür habercilik size yakışmıyor.

Güngör ERDOĞAN
MALATYA

OKUMAK İSTİYORUZ

Bizler Türkiye'de olanaklarımızın yetersiz olması nedeniyle kendi zaruri ihtiyaçlarımızı karşılamak için hem çalışıp hem de okumaya çalışan gençleriz. Daha önce fakültelerin gece bölümleri vardı ve birçok genç bu sayede eğitim ve öğretimlerini tamamlama imkânı buldular.

Ancak yeni çıkan kanunla bize büyük kolaylık sağlayan bu durum ortadan kalkmaktadır. İlgililerden bize karşı daha anlayışlı olmalarını, okuma hakkımızı engellememelerini, hiç olmazsa bugünkü ortamı da dikkate alarak gece bölümlerinin yeniden açılmasını sağlamalarını bekliyoruz. Bu bizlere büyük bir kolaylık olacaktır.

Nahit BİLİR
ANKARA

